

From: Wilma van Wezenbeek <5.1.2.e@kb.nl>
Date: Monday, March 16, 2026, 12:45 PM
To: "postbus@eerstekamer.nl" <postbus@eerstekamer.nl>
CC: 5.1.2.e 5.1.2.e <5.1.2.e@kb.nl>
Subject: Jaarverslag 2025 van de KB nationale bibliotheek

Attachments:

KB Nationale Bibliotheek Jaarverslag 2025.pdf

U ontvangt niet vaak e-mail van 5.1.2.e@kb.nl. [Ontdek waarom dit belangrijk is](#)

Geachte leden van de commissie OCW,

Hierbij stuur ik u met veel plezier het jaarverslag 2025 van de KB nationale bibliotheek toe.

Het bevorderen van lezen en onderzoeken behoort tot de belangrijkste ambities van ons als nationale bibliotheek. Juist in een tijd waarin dit urgenter is dan ooit, is het bemoedigend dat het gebruik van onze diensten blijft groeien. Zo nam het aantal leden van de online Bibliotheek in 2025 met 15 procent toe ten opzichte van het jaar ervoor. Ook het gebruik groeide verder: er werden bijna 9 miljoen digitale uitleningen geregistreerd, waarvan ongeveer een derde luisterboeken. Tegelijkertijd bleef ook ons digitale aanbod groeien, met inmiddels ruim 49.000 e-books, bijna 17.000 luisterboeken en een groeiend aanbod digitale tijdschriften.

We zetten ons er daarnaast voor in dat iedereen kan blijven lezen en leren. Voor mensen met een leesbeperking blijft Passend Lezen een belangrijke voorziening: in 2025 maakten ruim 65.000 mensen gebruik van deze dienstverlening, een stijging van bijna 10 procent ten opzichte van het jaar daarvoor.

Ook op het gebied van onze nationale bibliotheekverzameling hebben we belangrijke stappen gezet. In 2025 zijn we gestart met de bouw van het nieuwe boekenmagazijn van de KB, dat in 2027 gereed moet zijn. Tegelijkertijd werken we verder aan het duurzaam toegankelijk maken van onze digitale collecties en aan de infrastructuur die nodig is om deze voor onderzoekers en het brede publiek beschikbaar te houden.

De digitale wereld brengt echter ook nieuwe uitdagingen met zich mee. Zo neemt de druk op onze systemen toe door automatisering en AI-toepassingen. Daarom hebben we het afgelopen jaar extra stappen gezet om onze digitale infrastructuur en informatiebeveiliging te versterken. Tegelijkertijd blijven we investeren in de weerbaarheid van onze organisatie en in de betrouwbaarheid van onze publieke digitale diensten.

We hopen dat het jaarverslag u nieuwsgierig maakt naar ons werk en nodigen u, als goede burens, graag uit voor een werkbezoek om hierover verder met elkaar in gesprek te gaan.

Met vriendelijke groet,

Wilma van Wezenbeek.

Wilma van Wezenbeek
Algemeen Directeur KB

M: +31 6 5.1.2.e
E: 5.1.2.e@kb.nl

Soms werk ik buiten kantoortijden, en stuur ik berichten in de avond of het weekend. Ik verwacht dan geen reactie.

Jaarverslag 2025

KB } nationale
bibliotheek

Jaarverslag 2025

Leeswijzer

Met dit jaarverslag legt de KB verantwoording af over het in 2024 gevoerde beleid en de in dat jaar behaalde resultaten. Het jaarverslag is bedoeld voor de Nederlandse overheid, in het bijzonder het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Daarnaast wil de KB haar collega-instellingen en het publiek informeren over haar activiteiten als de nationale bibliotheek. De beleidsverantwoording is opgebouwd rond de volgende lijnen uit het beleidsplan 2023-2026: Lezen en digitale geletterdheid, Onderzoeken en ontdekken, Duurzame toegang, Informatie en technologie en Organisatie en ontwikkeling (hoofdstukken 2-6). Daarna volgt een beschouwing op de personele en financiële stand van zaken (hoofdstukken 7-8). Hoofdstuk 9 bevat de continuïteitsparagraaf, en de jaarrekening is als hoofdstuk 10 opgenomen. De overige gegevens waaronder de accountants-verklaring van de onafhankelijke accountant zijn opgenomen in hoofdstuk 11.

Het jaarverslag is digitaal beschikbaar via de KB-website.

Inhoudsopgave

Woord vooraf	7
Bestuursverslag	
1. Organisatie	8
2. Lezen en digitale geletterdheid	12
3. Onderzoeken en ontdekken	16
4. Duurzame toegang	20
5. Informatie en technologie	24
6. Organisatie en ontwikkeling	28
7. Personeel	32
8. Financiën	36
9. Continuïteitsparagraaf	46
Jaarrekening	54
Overige gegevens	88

Woord vooraf

2025 was voor de KB nationale bibliotheek een jaar waarin de toekomst nadrukkelijk aandacht vroeg in het heden. Technologische ontwikkelingen volgden elkaar in hoog tempo op, de digitale publieke ruimte kwam verder onder druk te staan en vragen over betrouwbaarheid, toegankelijkheid en zeggenschap over informatie werden urgenter dan ooit. In die context heeft de KB gewerkt aan haar kernopdracht: mensen en woorden verbinden, met publieke waarden als kompas.

Dit jaarverslag laat zien hoe wij in 2025 uitvoering hebben gegeven aan 'Woorden verbinden mensen'. In 2025 startten we een toekomstverkenning naar onze rol op langere termijn in een veranderend landschap. We zijn ons ervan bewust dat keuzes die we nu maken over technologie, collectievorming en samenwerking bepalen hoe toegankelijk kennis en cultuur morgen zullen zijn. En ook hier vormen publieke waarden daarbij het richtsnoer.

De maatschappelijke opgaven rond lezen en digitale geletterdheid bleven groot. Miljoenen Nederlanders ervaren moeite om mee te doen in een steeds verder digitaliserende samenleving. In 2025 hebben we, samen met openbare bibliotheken en maatschappelijke partners, verder gebouwd aan een toekomstbestendig bibliotheekstelsel dat niet alleen toegang biedt tot informatie, maar mensen ook ondersteunt in het ontwikkelen van vaardigheden en kritisch vermogen. Dit kwam tot uiting in de Netwerkagenda en het plan van aanpak voor het programma Werk aan Uitvoering.

Ook op het terrein van onderzoeken en ontdekken speelde toekomstgericht werken een centrale rol. Kunstmatige intelligentie, open science en groot-schalige digitale collecties bieden nieuwe mogelijkheden om kennis te ontsluiten, maar vragen tegelijk om zorgvuldige afwegingen. In 2025 verkenden we hoe de KB kan bijdragen aan verantwoord gebruik van nieuwe technologie, met oog voor transparantie, uitlegbaarheid en maatschappelijke impact. Daarbij zoeken we aansluiting bij andere partijen met dezelfde uitdagingen, zoals het internationale AI-netwerk voor bibliotheken, archieven en musea, AI4LAM.

De zorg voor duurzame toegang tot het geschreven erfgoed van Nederland blijft daarbij een opdracht van lange adem. Weerbaarheid is hier een kernwoord, zoals dat ook leidend is geweest bij het ontwerpen van het nieuwe boekenmagazijn, waarvoor de eerste paal in 2025 werd geslagen. De herhuisvestings-opgave, voor zowel kantoor als magazijn, vroeg veel aandacht. In 2025 waren er enkele grote storingen in onze publieksdiensten. Deze waren het gevolg van onder meer de grotere belasting van deze diensten door automatisch gebruik ten behoeve van taalmodellen.

We zijn blij met het voorgenomen besluit om web-harvesting wettelijk mogelijk te maken. Wat ons betreft is hierbij echter wel haast geboden, want hoewel we vorig jaar 24.599 sites aan ons webarchief wisten toe te voegen, vormt dit nog geen half procent van het gehele .nl-domein. Sinds 2023 zijn we in gesprek met OCW over het feit dat de Rijksbijdrage voor onze WHW-taken in twintig jaar tijd vrijwel ongewijzigd is gebleven, terwijl de nationale bibliotheektaken in het digitale domein (en het zorgen voor veiligheidsmaatregelen hieromtrent) enorm zijn toegenomen. Hoewel het budget hiervoor nog niet is verruimd, erkent het ministerie van OCW onze uitdaging hier.

We zijn trots op de resultaten van 2025 en dankbaar voor de inzet van alle medewerkers en partners. Tegelijkertijd zien we scherp dat de verantwoordelijkheden van de KB andere dingen van ons vragen in een veranderende context. De uitdagingen waarvoor we staan overstijgen instellingsgrenzen. Dit jaarverslag is daarmee niet alleen een verantwoording van wat was, maar ook een uitnodiging om samen te blijven werken aan wat komt.

Chris Breedveld
Voorzitter Algemeen Bestuurscollege

Wilma van Wezenbeek
Algemeen directeur

Organisatie

1.1 Bestuur en organisatie

De KB is in 1798 opgericht als bibliotheek van de volksvertegenwoordiging. Sinds 1993 is de KB een zelfstandig bestuursorgaan (ZBO), gefinancierd door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Met ingang van 1 januari 2015 zijn de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) en de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen voor de KB van kracht geworden, naast de al relevante Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW).

De bevoegdheid tot regeling en bestuur van de KB berust bij het Algemeen Bestuurscollege. Dat college vergaderde in 2025 vier keer, zijn auditcommissie drie keer. In zowel het Algemeen Bestuurscollege als in de auditcommissie spelen niet alleen reguliere zaken een grote rol, zoals de begroting en het jaarverslag, maar ook bijvoorbeeld de herhuisvesting. Daarnaast staat men regelmatig stil bij het organisatiebeleid, subsidieprogramma's en ontwikkelingen in de diverse netwerken waarin de KB actief is. De taken en bevoegdheden van de leden van het Algemeen Bestuurscollege en de Algemeen directeur zijn vastgelegd in het Reglement van de Koninklijke Bibliotheek, dat is vastgesteld op 24 november 2024 en goedgekeurd op 27 februari 2025.

Binnen het kader van het door het Algemeen Bestuurscollege vastgestelde beleid berust de dagelijkse leiding van de KB bij de Algemeen directeur, die verantwoording verschuldigd is aan het Algemeen Bestuurscollege. De Algemeen directeur vormt samen met de directieteamleden het directieteam van de KB. Een van de directieteamleden fungeert als de plaatsvervangend Algemeen directeur.

Met ingang van 1 januari 2020 heeft de KB op grond van het financiële belang en de maatschappelijke functie een zogenoemde oob-status gekregen ('organisatie van openbaar belang'). Dit is van invloed op de governance- en toezichtstructuur van de KB: ten minste één lid van de auditcommissie is onafhankelijk van de KB; er gelden strengere eisen ten aanzien van de kwaliteitsbeheersing en de onafhankelijkheid van de accountant die is belast met de jaarrekeningcontrole; de controleverklaring bij de jaarrekening is uitgebreider en gaat onder meer in op de kernpunten van de controle; en de uitvoering van de jaarrekeningcontrole komt onder toezicht te staan van de Autoriteit Financiële Markten.

Algemeen Bestuurscollege in 2025
mr. T.H.J. (Tjibbe) Joustra
Voorzitter;
Tweede termijn, tot 1 november 2025
drs. C. (Chris) Breedveld
Voorzitter;
Eerste termijn, vanaf 1 november 2025 tot 1 november 2030
dr. K. (Karin) Amatmoekrim
Eerste termijn, tot 1 januari 2026
prof. dr. B.A. (Beatrice) de Graaf
Tweede termijn, tot 1 november 2029
drs. A.S. (Annette) Roeters
Eerste termijn, tot 1 januari 2026
(tevens voorzitter van de auditcommissie)
prof. dr. M.J. (Jeroen) van den Hoven
Eerste termijn, tot 1 juli 2029
(tevens lid van de auditcommissie)

Onafhankelijk lid van de auditcommissie in 2025
prof. dr. E.G.J. (Ed) Vosselman
per 1 juli 2021

Directie in 2025
ir. W.J.S.M. (Wilma) van Wezenbeek
Algemeen directeur

Overige directieteamleden in 2025
R. (Ronald) Huizer
Lezen & Digitale geletterdheid
dr. M. (Martijn) Kleppe
(plaatsvervangend Algemeen directeur)
Onderzoeken & Ontdekken
drs. G.T. (Geertrui) Verbraak
Duurzame Toegang
drs. N. (Niek) Schroten
Informatie & Technologie
drs. E.M. (Eva) de Jong
Bedrijfsvoering

1.2 Wettelijke taken

De Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW, Art. 1.5) en de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob, Art. 9) beschrijven de taken en het werkterrein van de KB. Deze komen samen in het Reglement van de Koninklijke Bibliotheek. Dat Reglement vat de taken van de KB als volgt samen (Art. 2.2): ‘De Koninklijke Bibliotheek is als nationale bibliotheek werkzaam op het gebied van het bibliotheekwezen en heeft in ieder geval tot taak:

- a. Informatievoorziening op het gebied van de Nederlandse geschiedenis, cultuur en samenleving, aan het hoger onderwijs, het wetenschappelijk onderzoek, het openbaar bestuur en de uitoefening van beroep of bedrijf.
- b. Het aansturen van het netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen door:
 - 1. afstemming en coördinatie;
 - 2. educatie, informatie en reflectie;
 - 3. vertegenwoordiging en promotie.
- c. Het in stand houden van de landelijke digitale bibliotheek.
- d. Het verzorgen van een bibliotheekvoorziening van noodzakelijk omgezette werken voor personen met een handicap.
- e. Het zorg dragen voor de nationale bibliotheekverzameling van geschreven, gedrukte en digitale publicaties.
- f. Het bevorderen van de totstandkoming en instandhouding van nationale voorzieningen voor duurzaam behoud, beheer, ontsluiting en beschikbaarstelling van de nationale bibliotheekverzameling op haar werkterrein.
- g. Het verrichten van onderzoek, gericht op de voorbereiding en uitvoering van het beleid op het in de wet genoemde terrein.
- h. Het zorg dragen voor landelijke programma’s voor conservering en digitalisering.
- i. Het bijdragen aan de internationale infrastructuur voor de duurzame toegankelijkheid van digitale wetenschappelijke publicaties.
- j. Het bevorderen van de afstemming met overige wetenschappelijke bibliotheken in en buiten Nederland.
- k. Het bevorderen van de samenwerking met archieven, musea en uitgeverijen op haar werkterrein.
- l. Het bevorderen van de internationale samenwerking op haar werkterrein.’

In *Woorden verbinden mensen* (het beleidsplan voor de periode 2023-2026) heeft de KB haar strategie ter concretisering van deze taken beschreven conform de wettelijke verplichting (WHW, art. 2 en 2.2a, lid 1 en Wsob, art. 19.3).

1.3 Missie en visie

Missie

De KB verbindt mensen en woorden en draagt zo bij aan een slimmer, vaardiger en creatiever Nederland, nu en in de toekomst.

Visie

We maken voor iedereen in Nederland onderzoeken, lezen, ontdekken en een leven lang leren mogelijk. Thuis en in de bibliotheek, online en offline. De KB werkt samen met vele partners, nationaal en internationaal, en met bezoekers en gebruikers zelf. Een veilige, toegankelijke en verbonden publieke ruimte, fysiek en digitaal, zien we als daarvoor noodzakelijk.

Onze collecties zijn de basis van ons handelen. Ze zijn onderdeel van de keten van kennis en verhalen die in en over Nederland zijn vastgelegd, en groeien dagelijks. Deze collecties, fysiek en digitaal, bieden we bruikbaar voor mens en machine aan, houden we duurzaam toegankelijk en verbinden we met de collecties van anderen. Zo verrijken we de samenleving met de kracht van woorden.

1.4 Strategische doelen

Dit jaarverslag laat zien hoe we in 2025 invulling hebben gegeven aan de volgende drie strategische doelen die we in het eerder genoemde beleidsplan hebben gedefinieerd:

- **Lezen en digitale geletterdheid**
Meer mensen de kans geven om te lezen en mee te doen in de informatiesamenleving.
- **Onderzoeken en ontdekken**
Versterken van de verbinding tussen onderzoek en samenleving.
- **Duurzame toegang**
Zorgen voor de nationale bibliotheekverzameling.

Deze drie doelen kunnen we alleen bereiken door ook veel werk te verzetten op de volgende terreinen:

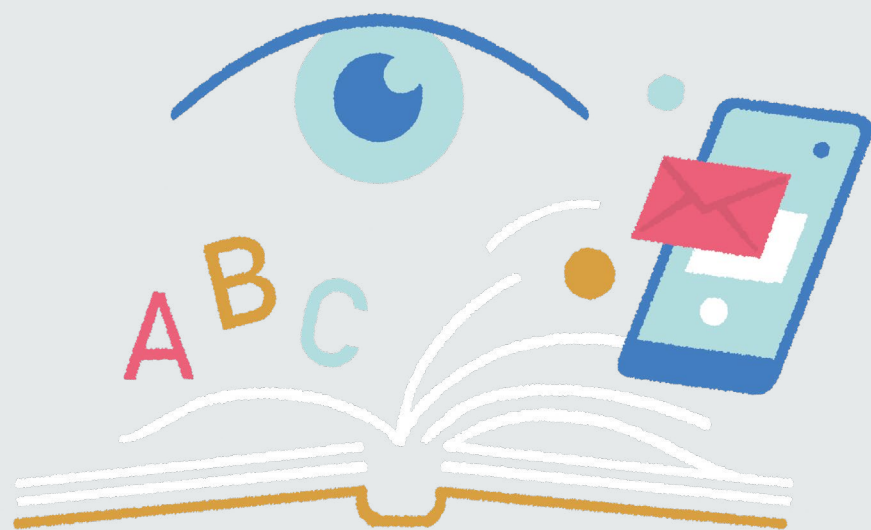
- **Informatie en technologie**
We zetten informatietechnologie in om onze doelen te bereiken.
- **Organisatie en ontwikkeling**
We ontwikkelen onszelf en onze organisatie op gavegericht in samenwerking met netwerkpartners.

Wat we het afgelopen jaar per doel hebben bereikt, staat beschreven in de hoofdstukken 2-6. Daarin zijn beschrijvende indicatoren meegenomen, die zijn afgestemd met het ministerie van OCW. Aan het slot van die hoofdstukken zijn kwantitatieve

indicatoren opgenomen. De indicatoren sluiten aan op de beleidsdoelstellingen van OCW, de WHW, Wsob en het Reglement van de KB. Ze bieden op hoofdlijnen inzicht in de taakuitvoering. Hoewel daarmee niet volledig recht kan worden gedaan aan de volledige taakuitvoering, bieden ze belangrijke handvatten voor overleg tussen het ministerie en de KB. In onderlinge afstemming kunnen de indicatoren periodiek worden herijkt, zodat ze blijven aansluiten op actuele ontwikkelingen.

1.5 Eindrapport instellingsevaluatie 2019-2023

De KB wordt als zelfstandig bestuursorgaan (ZBO) conform de Kaderwet ZBO’s elke 5 jaar door het ministerie van OCW geëvalueerd op de doelmatigheid en doeltreffendheid waarmee zij haar taken uitvoert. In de tweede helft van 2024 heeft onderzoeksbureau KWINK het onderzoek voor de instellingsevaluatie 2019-2023 in opdracht van het ministerie uitgevoerd. In maart 2025 leverde KWINK het eindrapport op, dat in juli 2025 met een beleidsreactie van de minister van OCW naar de Tweede Kamer is gestuurd. Het rapport geeft een uitgebreid beeld van de doelmatigheid en doeltreffendheid van de KB en een aantal aanbevelingen uit het rapport sluit goed aan bij (verbeter)trajecten die reeds in gang zijn gezet. Uit de beleidsreactie blijkt dat de minister positief naar de KB kijkt. Ook erkent hij dat de KB momenteel over te weinig middelen beschikt om de groeiende digitale taken naar behoren te kunnen (blijven) vervullen. De aanbevelingen uit de evaluatie worden gemonitord via de reguliere overleggen met OCW.

Lezen en digitale geletterdheid

In 2025 hebben we verder gewerkt aan ons strategische doel om meer mensen de kans te geven om te lezen en volwaardig mee te doen in de (digitale) samenleving. Lezen en digitale geletterdheid vormen immers de basis voor persoonlijke ontwikkeling, voor maatschappelijke participatie en voor gelijke kansen. In ons beleidsplan hebben we hier twee ambities over geformuleerd. Hieronder stellen we vast wat we het afgelopen jaar hebben bereikt.

Ambitie 1: Ervoor zorgen dat meer mensen de kans krijgen om te lezen

Als nationale bibliotheek maken we lezen mogelijk voor iedereen, ook voor kinderen, jongeren en mensen met een leesbeperking. Zo dragen we bij aan een geletterde samenleving. Dit doen we samen met de openbare bibliotheken en het boekenvak.

Lezen: investeren in leesmotivatie en toegang

De KB heeft in 2025 ingezet op het vergroten van leesmotivatie, een betere toegang tot lezen en meer mensen laten lezen, met specifieke aandacht voor jongeren. Vanuit de overtuiging dat wie jong leert lezen en plezier ontwikkelt in verhalen, daar een leven lang profijt van heeft, stonden deze activiteiten nadrukkelijk in het teken van de lange termijn. Samen met partners hebben we publiekscampagnes ontwikkeld die het belang en plezier van lezen onderstrepen. De campagne *Hetzelfde verhaal, maar dan digitaal* van de online Bibliotheek en de gezamenlijke publiekscampagne van de Leescoalitie *Wie leest heeft een goed verhaal* droegen bij aan de zichtbaarheid van lezen. Deze campagnes hebben een breed publiek bereikt.

De online Bibliotheek

De online Bibliotheek vormt een belangrijke pijler onder het digitale leesaanbod. In 2025 groeide het gebruik van deze voorziening verder. Er werden bijna negen miljoen digitale uitleningen geregistreerd, waarvan een derde luisterboeken. Daarmee nam het totaal aantal digitale uitleningen ten opzichte van 2024 toe met circa 5%. Vooral het gebruik van luisterboeken nam sterk toe. Ook de collectie van de online Bibliotheek groeide en omvatte eind 2025 ruim 49 duizend e-books, 17 duizend luisterboeken en 79 tijdschrifttitels. Het aantal leden van de online Bibliotheek nam toe met 15% ten opzichte van 2024, evenals het aantal actieve gebruikers (groei van 4%). Ook het aantal jeugdleden groeide met 16% waarvan 6% actief, wat aansluit bij de strategische inzet op jonge lezers.

Voorbereiding op een nieuw lees- en luisterplatform

Om de online Bibliotheek toekomstbestendig te houden, zijn we in 2025 een uitgebreid propositie-onderzoek gestart ter voorbereiding op de aanbesteding van een nieuw lees- en luisterplatform. Vanuit een verkenning van trends en ontwikkelingen in digitaal lezen hebben we – in samenwerking met het bibliotheeknetwerk – strategische richtingen bepaald voor de toekomstige waarde van de online Bibliotheek. Deze richtingen zijn getoetst onder meer dan 1.900 potentiële eindgebruikers. De opgehaalde inzichten vormen de uitgangspunten voor het nieuwe platform dat in 2026 wordt aanbesteed en in 2027 wordt gelanceerd. Daarbij staan een soepele klantreis en digitale toegankelijkheid centraal met specifieke aandacht voor mensen die minder makkelijk lezen.

BoekStart en de Bibliotheek op school

De programma's BoekStart en de Bibliotheek op school spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van geletterdheid. De KB is samen met Stichting Lezen mede-uitvoerder van het programma Kunst van Lezen, waarin deze initiatieven zijn ondergebracht.

In 2025 werd een belangrijke mijlpaal bereikt: het ministerie van OCW maakte structureel middelen vrij om BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek op school vanaf 2027 te borgen, zowel vanuit de bibliotheken als vanuit het onderwijs. Dit besluit vormt een erkenning van de maatschappelijke waarde van deze programma's en biedt een stevige basis voor de toekomst.

In het schooljaar 2024–2025 bereikte BoekStart 37% van de kinderopvanglocaties via bibliotheken, waarbij 95% van de bibliotheken actief deelnam. De Bibliotheek op school bereikte 65% van de reguliere basisscholen en 37% van de scholen voor voortgezet onderwijs in de werkgebieden van deelnemende bibliotheken.

Aangepast lezen en digitale toegankelijkheid

Voor mensen met een leesbeperking blijft Passend Lezen een essentiële voorziening. In 2025 maakten ruim 65.000 mensen gebruik van de dienstverlening, bijna 10% meer dan in 2024. Gebruikers waarderen het ruime aanbod, de persoonlijke service en de snelle levering, wat resulteerde in een hoge klanttevredenheid.

Digitale toegankelijkheid kreeg ook intern aandacht. Door gerichte sessies en een campagne tijdens de Week van de Toegankelijkheid zijn medewerkers zich bewuster geworden van hun verantwoordelijkheid.

Verdere borging van digitale toegankelijkheid binnen processen en systemen blijft een aandachtspunt voor de komende jaren.

Ambitie 2:
Ervoor zorgen dat meer mensen kunnen meedoen in de (digitale) maatschappij

De KB wil mensen helpen beter hun weg te vinden in de steeds complexer wordende informatie-samenleving. Voor bijna alle overheidsdiensten heb je immers digitale vaardigheden nodig, net als voor bankzaken en het gebruik van het openbaar vervoer. Het wordt bovendien steeds uitdagender om betrouwbaar nieuws tot je te nemen.

Digitaal leren en een Leven Lang Ontwikkelen
De KB heeft zich in 2025 gericht op het versterken van digitaal leren als onderdeel van de maatschappelijke opgave Leven Lang Ontwikkelen. We hebben de aanbesteding afgerond voor online cursussen voor gebruikers van openbare bibliotheken. De nieuwe cursussen zijn succesvol geïmplementeerd, waardoor bibliotheekgebruikers toegang kregen tot een breed en gevarieerd cursusaanbod. Daarnaast zijn we het traject gestart voor een aanbesteding gericht op verdiepende digitale vaardigheden.

Binnen het programma Werk aan Uitvoering (WaU) hebben we onderzocht hoe we het gebruik van het digitale leer- en ontwikkelaanbod makkelijker konden maken. Daarbij hebben we gekeken naar authenticatie - het met 1 wachtwoord en gebruikersnaam inloggen op alle bibliotheekdiensten - en naar de samenhang tussen verschillende leeromgevingen. Zo willen we een eenduidige en herkenbare gebruiker-servaring bieden, ongeacht het type of niveau van het aanbod.

In 2025 zijn we ook gestart met de propositie-ontwikkeling voor (digitaal) leren. Samen met openbare bibliotheken werken we aan een landelijke visie en richtlijnen voor inkoop en aanbod, en aan een betere aansluiting van digitale leermiddelen op lokale programmering en leerecosystemen.

Digitale geletterdheid en digitaal burgerschap
Digitale geletterdheid is binnen de bibliotheeksector een groeiend aandachtsgedebiet. In 2025 heeft de KB een trekkersrol op zich genomen om helderheid te creëren over de rol van bibliotheken op dit terrein en om de gezamenlijke aanpak te versterken. Dit kreeg vorm via propositieonderzoek, capaciteitsuitbreiding en intensieve samenwerking met het bibliotheek-netwerk en het onderwijs.

We hebben meer capaciteit georganiseerd om te werken aan professionalisering, onder meer via pilots, deskundigheidsbevordering en netwerk-ontwikkeling. Binnen de Bibliotheek *op school* zijn we inhoudelijk verantwoordelijk voor het domein digitale geletterdheid, in samenwerking met het landelijke team en adviseurs vanuit de provinciale ondersteuningsinstellingen (POI's). Ook hebben we gewerkt aan structurele samenwerking met partners als Netwerk Mediawijsheid en aan aansluiting bij het Expertisepunt Digitale Geletterdheid van OCW. Hiermee dragen we bij aan een duurzame en samenhangende aanpak van digitale geletterdheid voor jeugd en volwassenen.

Binnen het programma digitaal burgerschap hebben we opnieuw een groot aantal bibliotheken ondersteund bij het versterken van expertise en programmering op dit thema. Het programma, gefinancierd door Stichting Pica en met bijdragen van BZK, richtte zich op kennisdeling, regionale samenwerking en het bereiken.

Lezen en digitale geletterdheid

Landelijke Digitale Bibliotheek* (art. 9 Wsob):

Ontwikkeling in aanbod van digitale werken uitgesplitst naar subtype

	2025	2024
<u>E-books</u>	49.657	45.967
<u>Luisterboeken</u>	16.991	14.828
<u>Digitale tijdschriften</u>	70	55
<u>Aantal verschillende titels geleend</u>	67.706	61.373

Ontwikkeling in bereik en gebruik van de digitale bibliotheek, uitgesplitst naar doelgroep

	2025	2024
<u>E-books jeugd</u>	677.039	644.168
<u>E-books volwassenen</u>	5.329.835	5.264.407
<u>E-books totaal</u>	6.006.874	5.908.575
<u>Luisterboeken jeugd</u>	1.100.125	955.720
<u>Luisterboeken volwassenen</u>	2.001.304	1.854.052
<u>Luisterboeken totaal</u>	3.101.429	2.809.722

Noodzakelijk omgezette werken (art. 9 Wsob):

Ontwikkeling in aanbod van noodzakelijk omgezette werken en ontwikkeling in bereik en gebruik van noodzakelijk omgezette werken, uitgesplitst naar doelgroep:

	2025	2024
<u>Totale aanwas omgezette werken</u>	5.479	4.769
<u>Klanten aangepaste leesvormen</u>	66.596	60.900
<u>Uitleningen totaal</u>	4.406.336	2.196.211

* Klanten gaven de online Bibliotheek een 7,2 in 2024. In 2025 is dit niet gemeten.

Onderzoeken en ontdekken

In 2025 heeft de KB verder gewerkt aan haar strategische doel om onderzoeken en ontdekken te stimuleren en de verbinding tussen collectie, onderzoek en samenleving te versterken. In een tijd waarin informatie overvloedig beschikbaar is, maar betrouwbaarheid, context en duiding niet vanzelfsprekend zijn, vervullen we met andere publieke kennisinstellingen een rol als aanbieder van betrouwbare bronnen, kennisinfrastructuur en ruimte voor reflectie. Door collecties toegankelijk te maken, onderzoek te ondersteunen en ruimte te bieden aan verwondering en ontmoeting, dragen we bij aan een geïnformeerde en nieuwsgierige samenleving. In ons beleidsplan hebben we hier twee ambities over geformuleerd. Hieronder stellen we vast wat we het afgelopen jaar hebben bereikt.

Ambitie 1: We versterken de verbinding tussen onderzoek en samenleving

Bij de KB kun je terecht voor alles wat in en over Nederland verschijnt, op elk vakgebied, uit heden en verleden. Hiermee ondersteunen we mensen die zowel professioneel als privé onderzoek doen.

Iedereen is onderzoeker

We stellen onze collecties en diensten beschikbaar voor een breed publiek: van professionele onderzoekers tot studenten, genealogen en burgers met een persoonlijke onderzoeksvraag. Digitale platforms als Delpher en DBNL spelen hierin een centrale rol. In 2025 kwam op Delpher meer recent materiaal beschikbaar dankzij nieuwe afspraken met rechthebbenden. Hierdoor kunnen gebruikers vanuit huis een breder en actueler corpus raadplegen. Gebruikers waarderen deze ontwikkeling: Delpher kreeg in het klanttevredenheidsonderzoek een 8,2.

Tegelijkertijd werd zichtbaar hoe kwetsbaar digitale publieksdiensten kunnen zijn. In het najaar van 2025 kreeg Delpher te maken met uitzonderlijk veel geautomatiseerd verkeer, wat leidde tot verstoringen. Ook DBNL ondervond hinder van bots. Dit onderstreept het belang van robuuste digitale infrastructuur en actieve monitoring om publieke toegang tot informatie te kunnen blijven garanderen.

De belangstelling voor digitale collecties blijft groeien. Het bezoek aan Delpher nam de afgelopen jaren gestaag toe, terwijl bij DBNL een daling zichtbaar is die samenhangt met veranderingen in zoekgedrag en de introductie van AI-samenvattingen in zoekmachines. Deze ontwikkelingen laten zien dat de zichtbaarheid en vindbaarheid van publieke collecties steeds sterker worden beïnvloed door externe technologische veranderingen.

Naast digitale toegang blijft ook de fysieke bibliotheek een belangrijke plek voor onderzoek en ontmoeting. In 2025 hebben we in de leeszaal het Kenniskwartier geopend: een ruimte waar bezoekers kunnen samenwerken en waar workshops worden aangeboden om gebruikers beter wegwijs te maken in onze collecties en diensten. Daarnaast hebben we publiekscampagnes ingezet om onze bekendheid als onderzoeksplek te vergroten, waaronder een campagne met specifieke aandacht voor Den Haag.

Onderzoek ondersteunen en verbinden

Voor onderzoekers in de sociale en geesteswetenschappen bieden we gespecialiseerde collecties, diensten en infrastructuren. In 2025 is zowel de bekendheid als het gebruik van KB-diensten onder deze groep toegenomen. Steeds meer onderzoekers weten ons te vinden als partner in hun onderzoek.

Ook hebben we gespecialiseerde onderzoeksomgevingen verder ontwikkeld. Zo hebben we Bibliopolis vernieuwd en doorontwikkeld tot een toegankelijke website over de geschiedenis van het Nederlandse boek.

We hebben in 2025 een actieve rol gespeeld in het ondersteunen van data-intensief en digitaal onderzoek. We hebben rechtenvrije collecties beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van GPT-NL, een Nederlands AI-model, gebaseerd op publieke waarden. En via Dataservices kregen meer dan veertig onderzoekers toegang tot KB-data. Hiermee dragen we bij aan innovatie in onderzoek, met aandacht voor publieke waarden als openheid en verantwoord hergebruik.

Daarnaast zijn we onderdeel van nationale onderzoeksinfrastructuren, waaronder CLARIAH-NL. In 2025 hebben we financiering ontvangen voor het onderzoeksproject Macroscopic en werd structurele financiering toegekend aan projecten waarmee social media beschikbaar wordt gemaakt voor onderzoek (TWIXL) en een onderzoeksomgeving voor gevoelige data wordt gerealiseerd (SANE). Deze bijdragen versterken onze positie binnen het Nederlandse onderzoekslandschap.

Ook de wisselwerking tussen onderzoek en creatie kreeg aandacht. De artist-in-residence Miles Niemeijer heeft onderzoek verricht naar geschreven bronnen van muziekcultuur en heeft nieuwe manieren verkend om collecties te benaderen en te presenteren.

Om onderzoekers actief te betrekken bij de ontwikkeling van collecties en infrastructuren hebben we diverse bijeenkomsten georganiseerd. Zo namen circa veertig onderzoekers deel aan een

meedenkmiddag over het Nederlandse Media Corpus en deden veertig onderzoekers mee aan de Summerschool Digitale Collecties. Deze activiteiten geven invulling aan de wens van OCW om zichtbaar te maken hoe de KB onderzoekers betrekt bij haar werk.

Ambitie 2:
Onze collectie een bron van
verwondering en inspiratie laten zijn

De KB is trots op haar collectie en wil mensen daarvan laten meegenieten. Daarom delen we onze kennis over de collecties via bijvoorbeeld publicaties en lezingen. Ook geven we collectiestukken in bruik-
leen aan instellingen binnen en buiten Nederland.

Digitale verwondering

Naast onderzoek stimuleren we ook verwondering en creativiteit. Digitale collecties vormen daarbij een inspiratiebron voor nieuwe vertelvormen en publieks-
bereik. Een voorbeeld hiervan is de serious game *Medieval Me*, ontwikkeld door de Universiteit Utrecht in samenwerking met de KB, waarin een topstuk uit de collectie centraal staat. De game won meerdere nationale en internationale prijzen en laat zien hoe erfgoed op innovatieve wijze kan worden ingezet.

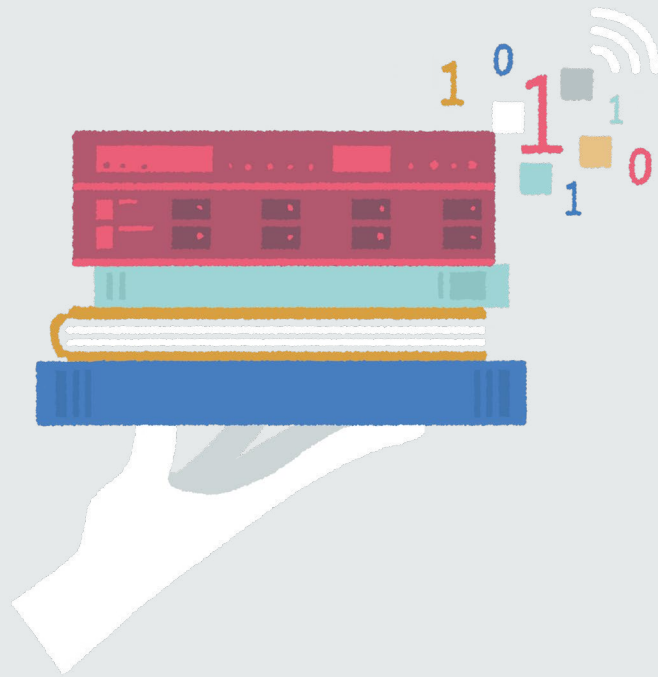
Ook hebben we onze collectiewebsite vernieuwd en uitgebreid met thematische context, onder meer rond strips en vrouwen in de collectie. Hiermee ontsluiten we niet alleen kennis, maar bieden we ook nieuwe perspectieven op het geschreven erfgoed.

Publieksprogrammering en
maatschappelijke verbinding

Publieksprogrammering was ook in 2025 een belangrijk middel om collecties te verbinden met de samenleving. We hebben diverse activiteiten georga-
niseerd en gefaciliteerd, waaronder deelname aan de Museumnacht, meerdere tentoonstellingen, lezingen en presentaties. Bijzondere aandacht ging uit naar programmering rond 50 jaar Onafhankelijkheid Suriname en een symposium over Willem Oltmans. Daarnaast waren collectiestukken van de KB te zien in nationale en internationale tentoonstellingen. Zo hebben we onder meer modetijdschriften, middel-
eeuwse handschriften en oude drukken uitgeleend aan musea in binnen- en buitenland. Hiermee maken we ons erfgoed ook buiten de eigen muren zichtbaar en toegankelijk.

Het aantal bezoekers aan ons gebouw bleef stijgen. Steeds meer mensen weten ons te vinden als plek om te studeren, werken, onderzoeken of deel te nemen aan publieksactiviteiten.

Onderzoeken en ontdekken		
	2025	2024
<u>Bereik onder sociale wetenschappers</u>	51,0%*	28,3%
<u>Bereik onder geesteswetenschappers</u>	84,0%*	75,9%
Digitale dienstverlening voor alle Nederlanders om professioneel en vrijetijdsonderzoek mogelijk te maken*		
	2025	2024
<u>Gebruik Delpher (aantal sessies)</u>	3.626.807	3.178.989
<u>Gebruik Delpher (onder SG-wetenschappers)</u>	42%*	Niet gemeten*
<u>NPS-score Delpher (onder SG-wetenschappers)</u>	65*	Niet gemeten*
<u>Bereik Delpher onder alle Nederlanders</u>	6%	6%
<u>Gebruik DBNL (aantal sessies)</u>	7.060.201	7.104.141
<u>Bereik DBNL onder alle Nederlanders</u>	7%	10%
<u>Gebruik DBNL (onder SG-wetenschappers)</u>	41%*	Niet gemeten*
<u>NPS-score DBNL (onder SG-wetenschappers)</u>	23*	Niet gemeten*
<u>Gebruik datasets onder SG-wetenschappers</u>	57	37
<u>NPS-score datasets (onder SG-wetenschappers)**</u>	Niet gemeten*	Niet gemeten*
Digitale dienstverlening voor alle Nederlanders om de collectie te ontdekken		
<u>Aantal bezoeken Wikimediapagina's***</u>	343.188.626	345.532.706
Fysieke onderzoek- & ontdekdienstverlening voor alle Nederlanders		
<u>Bezoeken aan onze leeszaal</u>	42.659	42.172
<u>Bezoeken aan evenementen in de KB</u>	8.943	5.574
<u>Aantal uitleningen/verstrekte publicaties</u>	40.640	42.195
* De tevredenheid van de gebruikers van Delpher, DBNL en datasets & bezoekers van de Leeszaal & bereik en gebruik van SG-wetenschappers rapporteren we om het jaar. Dit is in 2024 niet gemeten.		
** Let op, het aantal respondenten is laag (2023 n=15), anders dan bij andere cijfers kan de representativiteit daarmee niet gegarandeerd worden.		
*** Het gaat hier om Wikimediapagina's met KB-media of -verwijzing		

Duurzame toegang

In 2025 heeft de KB verder gewerkt aan het strategische doel duurzame toegang: het vormen, beheren en beschikbaar stellen van de nationale bibliotheekverzameling voor huidige en toekomstige generaties. Daarbij stond de vraag centraal hoe deze verzameling een representatieve afspiegeling kan blijven van wat er in en over Nederland wordt gepubliceerd, in een context waarin publicatievormen, technologie en maatschappelijke verwachtingen snel veranderen. De nationale bibliotheekverzameling is een belangrijke bron. Het kennen van je verleden draagt bij aan de ontwikkeling van identiteit en onderlinge verbondenheid. In ons beleidsplan hebben we vijf ambities hierover geformuleerd. Hieronder stellen we vast wat we het afgelopen jaar hebben bereikt.

Ambitie 1:
De nationale bibliotheekverzameling steeds meer een afspiegeling laten zijn van wat geschreven wordt in en over Nederland

Als nationale bibliotheek bewaart de KB dat wat in of over Nederland gepubliceerd wordt, zodat onze kennis van de wereld bewaard blijft voor volgende generaties.

De nationale bibliotheekverzameling als afspiegeling van Nederland

De in 2024 vastgestelde strategie Meebewegen met een veranderende publicatiecultuur (2024–2030) vormt het kader voor de vorming van de nationale bibliotheekverzameling. In 2025 hebben we deze strategie verder in praktijk gebracht, met nadruk op representativiteit, digitale beschikbaarheid en samenwerking in het netwerk.

Een belangrijke stap was de uitbreiding van de koepelovereenkomst die we eind 2024 sloten met de collectieve beheersorganisaties Lira en Pictoright. In 2025 traden meer dan twintig erfgoedinstellingen toe tot deze overeenkomst. Met begeleiding vanuit de KB zijn hun collecties, samen met die van ons, aangemeld bij het Europese Out-of-Commerce-register in Alicante. Hierdoor konden meer gedigitaliseerde kranten en tijdschriften online beschikbaar worden gesteld, met respect voor het auteursrecht. Deze ontwikkeling onderstreept onze rol als knooppunt in het erfgoednetwerk en draagt bij aan een samenhangende nationale bibliotheekverzameling.

Daarnaast hebben we voortgang geboekt in de lobby voor wetgeving rond digitaal geboren publicaties. In 2025 leidde dit tot een toezegging van de minister aan de Tweede Kamer om een traject te starten voor

de ontwikkeling van wetgeving. Dit is een belangrijke randvoorwaarde om ook digitaal geboren publicaties structureel en representatief te kunnen opnemen in de nationale bibliotheekverzameling.

In het kader van representativiteit en maatschappelijke verbinding is in 2025 het beleidsplan Meerstemmigheid en de KB 2025–2030 vastgesteld. Dit plan, geïnspireerd op het Verdrag van Faro en de uitwerking daarvan door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), benadrukt het belang van werken in netwerkverband en het betrekken van diverse gemeenschappen bij erfgoed. Voor de uitvoering is voor de beleidsperiode een reserve van één miljoen euro bestemd. Een eerste concrete stap was het toevoegen van een disclaimer bij mogelijk kwetsende termen op de KB-website. Binnen deze meerstemmige benadering zijn in 2025 verschillende initiatieven gestart of voortgezet rond overzeese gebieden. Zo zijn we een kwartiermakersfase gestart voor de verkenning van samenwerking op het gebied van digitale collecties met partners in Suriname en de Cariben. Daarnaast hebben we een plan van aanpak ontwikkeld om achterstanden bij gedigitaliseerde Surinaamse kranten weg te werken.

Ambitie 2:
Bibliotheekcollecties verbinden en zo de nationale bibliotheekverzameling vormen

De KB maakt niet alleen de nationale bibliotheekverzameling toegankelijk, maar ook die van anderen door de digitalisering van papieren erfgoed en door collecties aan elkaar te verbinden.

Verbonden collecties in het netwerk

In 2025 is de scan uitgevoerd naar de aansluiting tussen de KB-infrastructuur en de Digitaal Erfgoed Referentie Architectuur (DERA). Dit gebeurde bij alle landelijke knooppunten van het Netwerk Digitaal Erfgoed. De resultaten zijn besproken in het netwerkberaad tussen OCW en de knooppunten en vormen de basis voor een meerjarig transitieplan om de adviezen uit de scan te implementeren en de rol van de KB als knooppunt te versterken. Daarbij ligt de nadruk op het delen vanuit de bron als collectiehoudende instelling en samenwerking met netwerkpartners.

Ook programmatisch hebben we verder gebouwd aan verbonden collecties. Vanuit het door Stichting PICA gefinancierde en door de KB gecoördineerde programma Verbonden Digitaal Erfgoed is in 2025 subsidie toegekend aan dertig projecten. Binnen het Programma Indisch Erfgoed Digitaal hebben we meerdere digitaliseringsprojecten afgerond en

zijn we nieuwe projecten gestart, waaronder een project in Indonesië. Het programma Metamorfoze Archiven en Collecties kende in 2025 financiering toe aan veertien projecten en zette de digitalisering van honderden kranten- en tijdschrifttitels voort.

De conferentie Van gisteren voor morgen, georganiseerd door OCW en het Netwerk Digitaal Erfgoed, was een groot succes en markeerde een belangrijk moment in de gezamenlijke reflectie op de toekomst van erfgoedtoegang. Als knooppunt hebben wij een inhoudelijke bijdrage geleverd aan het programma.

Ambitie 3:
De nieuwe aanwas voor de nationale bibliotheekverzameling zo digitaal mogelijk binnenhalen

De KB zet in op het bij voorkeur verzamelen van het digitale exemplaar van een publicatie en het aansluiten van digitaal geboren collecties. Met dat laatste bedoelen we digitale kranten, tijdschriften, boeken en websites.

Digitale aanwas en duurzame infrastructuur
De KB heeft zowel fysieke als digitale collecties. Op digitaal gebied zijn er uitdagingen, zoals het ontbreken van digitaal geboren materiaal, maar ook de verwerking van bestaande digitale collecties. In 2025 hebben we daarom gekozen voor versnelling van de opname en migratie van digitale collecties naar het Nieuw Digitaal Magazijn. Dit vraagt om investeringen in infrastructuur, capaciteit en samenwerking binnen de keten. Voor deze versnelling hebben we een incidentele som van 2,5 miljoen euro bestemd.

De ambitie is om in 2030 het merendeel van digitaal geboren publicaties tijdig te ontvangen, op te slaan en te catalogiseren, zodat deze vindbaar en beheersbaar blijven. In 2025 hebben we hiervoor concrete stappen gezet, waaronder de succesvolle migratie van de born-digital e-bookstroom naar het Digitaal Magazijn en de realisatie van koppelingen met het catalogiseersysteem. Binnen het programma Werk aan Uitvoering hebben we aan de verdere automatisering van het catalogiseerproces gewerkt.

Ambitie 4:
De nationale bibliotheekverzameling optimaal beschikbaar maken voor mensen en machines. Onze kennis en expertise hierover delen we graag

We vormen en beschrijven de collecties en zorgen dat deze optimaal beschikbaar zijn voor mensen en machines.

Digitalisering van collecties
Digitalisering blijft een essentieel instrument om collecties toegankelijk en bruikbaar te maken. In 2025 hebben we ingezet op zowel massadigitalisering als maatwerk voor bijzondere collecties, waarvoor verschillende digitaliseringstechnieken nodig zijn. Daarnaast zijn we eind 2025 een initiatief gestart voor de ontwikkeling van een beeldbank, waarmee we opslag, toegang en hergebruik van beeldmateriaal efficiënter, duurzamer en volgens internationale toegankelijkheidsstandaarden (IIIF) kunnen inrichten.

In augustus 2025 hebben we het eerste traject van het project Digitaliseren van middeleeuwse handschriften in Nederlandse erfgoedinstellingen afgerond. Bij dertig erfgoedinstellingen hebben we 275 handschriften gedigitaliseerd. Het tweede traject, gericht op de KB-collectie, resulteerde in de digitalisering van 342 handschriften, waarmee 28% van de collectie digitaal beschikbaar is gekomen.

De financiële basis onder de huidige digitaliseringsopgaven en de voorbereiding van de nieuwe digitaliseringsstrategie 2027–2030 hebben we in 2025 helder in beeld gebracht. Dit is van belang voor de noodzakelijke transitie van processen in 2026 en 2027. In lijn met de nieuwe strategie hebben we ook twee collecties opnieuw in de productielijn voor massadigitalisering opgenomen: Antwerpse couranten en Surinaamse kranten. Hiermee werken we vraaggericht en passen we ook kleinschaliger projecten beter in in het digitaliseringsproces.

Voor DBNL is begin 2025 een beleidsplan vastgesteld, waarmee ook de financiële bijdrage van de Taalunie is geborgd. De afgesproken digitaliseringsdoelen voor 2025 zijn gerealiseerd.

Ambitie 5:
De nationale bibliotheekverzameling optimaal beschikbaar houden voor volgende generaties

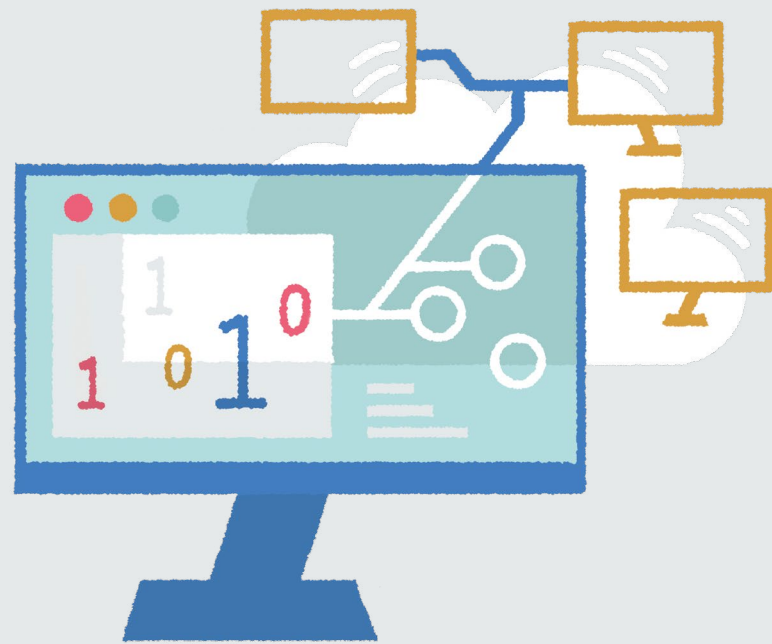
We willen onze nationale bibliotheekverzameling veilig stellen, fysiek én digitaal.

Toegang voor volgende generaties
Om duurzame toegang te waarborgen, moeten processen toekomstbestendig zijn. In 2025 hebben we de processen rond de nationale bibliotheekverzameling (opnemen, metadateren, opslaan, beheren) verder gestroomlijnd. Eind 2025 kregen we opnieuw het CoreTrustSeal toegekend, waarmee we voldoen aan internationale normen voor betrouwbaar digitaal archiefbeheer.

Ook voor de fysieke collectie kwamen ontwikkelingen in een stroomversnelling. We hebben de voorbereidingen voor het Nieuwe Boekenmagazijn geïntensiveerd, met aandacht voor logistiek, informatievoorziening en veranderende werkprocessen. Een groot deel van de collectie hebben we verhuisklaar gemaakt en we hebben een masterplan opgesteld om catalogiseerachterstanden vóór de verhuizing in te lopen.

Daarnaast hebben we in 2025 gewerkt aan instandhouding, conservering en veiligheid van de fysieke collectie, inclusief aandacht voor gevaarlijke stoffen en crisisbeheersing. In netwerkverband dragen we bij aan de Taskforce Weerbaar Erfgoed, gericht op het vergroten van de weerbaarheid van erfgoed tegen geopolitieke en klimaatgerelateerde risico's.

Duurzame toegang	2025	2024
Fysieke collectie		
Totale omvang in items	4.490.790 (122 km)	4.476.036 (122 km)
Toename items per jaar	14.756 (340 meter)	13.235 (290 meter)
Digitale collectie		
Totaal aantal digitale objecten, waarvan:	8.419.291	8.158.866
Gearchiveerde websites	24.599	24.438
Totaal aantal objecten in Delpher*	4.579.070	4.579.068
Totaal aantal titels in DBNL	16.991	16.328
Tijdschrifttitels	13.673	13.424
E-books	142.046	127.003
Wetenschappelijke publicaties	3.642.912	3.398.605
Van de bovengenoemde digitale collectie is gedeponeerd via het webloket :		
E-journal-artikelen	48.182.110	44.424.363
Tijdschriftafleveringen	5.901	5.571
In totaal digitaliseerden we voor behoud van ons papieren erfgoed en beschikbaarstelling:		
Pagina's boeken, kranten en tijdschriften	3.977.572	2.607.453
Pagina's fulltext (zeer hoge kwaliteit t.b.v. DBNL)	53.499	110.217
Bijdrage aan wetenschappelijke infrastructuur :		
Datasets beschikbaar voor wetenschappers	48	44
Linked-datasets gepubliceerd conform NDE-standaarden	14	11
Beoordeeld met 3 van de 5 sterren	★★★★★	★★★★★
Publicaties beschreven en beschikbaar gesteld (in Alma)**	35.801	48.104
* In 2025 is er geen contentrelease geweest. In 2024 werden er 266.287 nieuwe objecten aan Delpher toegevoegd. Het gaat om 154.966 kranten en 111.321 tijdschriften. Het betreft 587 titels afkomstig uit de collectie van de KB en 26 andere instellingen, samen goed voor 3.609.203 pagina's. Door de tijdelijke niet-beschikbaarstelling van 15.786 tijdschriften is de toename van het aantal objecten in 2024 slechts 250.501.		
** In 2025 was het aantal publicaties lager door het vertrek van medewerkers met pensioengerechtigde leeftijd en het opleiden en inwerken van nieuwe medewerkers. Dit heeft gevolgen gehad voor het aantal publicaties dat het team kon catalogiseren.		

Informatie en technologie

In 2025 heeft de KB gewerkt aan het versterken en toekomstbestendig maken van haar informatievoorziening en digitale infrastructuur. Deze vormen de ruggengraat van vrijwel alle maatschappelijke opgaven van de KB: van lezen en leren tot onderzoeken en ontdekken, en van duurzame toegang tot het geschreven erfgoed tot samenwerking in het bibliotheeknetwerk. De inzet in 2025 stond in het teken van samenhang, betrouwbaarheid en bescherming van publieke waarden. Nog meer dan voorheen waren weerbaarheid en digitale soevereiniteit belangrijke uitgangspunten. In ons beleidsplan hebben we hierover drie ambities geformuleerd. Hieronder stellen we vast wat we het afgelopen jaar hebben bereikt.

Ambitie 1: Onze informatievoorziening constant verbeteren

Digitaal is onlosmakelijk verbonden met vrijwel alle activiteiten van de KB. In een digitale samenleving kan de KB haar doelen alleen bereiken door gebruik te maken van digitale middelen

Dienstverlening gericht verbeteren

De KB ontwikkelt haar informatievoorziening – het geheel van mensen, afspraken en digitale middelen dat het werk van de KB mogelijk maakt – als een samenhangend geheel. Binnen dit geheel hebben we tien domeinen gedefinieerd, die als bouwstenen fungeren: denk aan voorzieningen voor klant en identiteit (inloggen), presenteren, zoeken en vinden, bewaren en ontsluiten en datamanagement. Door deze bouwstenen in samenhang te ontwikkelen, kan de KB haar dienstverlening gericht verbeteren en de afhankelijkheid van losse oplossingen beperken.

Elk domein richt zich op een herkenbaar onderdeel van de dienstverlening, waardoor keuzes over beheer, verbetering en vernieuwing beter in samenhang kunnen worden gemaakt. Dit helpt om afhankelijkheden zichtbaar te maken en veranderingen beheerst door te voeren. Binnen de KB is verder gewerkt aan het opruimen en gecontroleerd aanpassen van historisch gegroeide en vaak achterhaalde systeemoplossingen. Hiermee wordt ruimte gecreëerd voor innovatie en wordt de betrouwbaarheid van bestaande voorzieningen vergroot. Tegelijkertijd hebben we nieuwe diensten en platforms geïntroduceerd of voorbereid, zodat de infrastructuur beter aansluit op huidige en toekomstige behoeften.

De KB heeft daarnaast gewerkt aan het verduidelijken van de uitgangspunten voor vernieuwing en dienstverlening. Ook hebben we ingezet op het versterken van de technische samenhang tussen

systemen, met nadruk op standaardisering en herbruikbare koppelingen. Dit vergroot de beheersbaarheid en wendbaarheid van de informatievoorziening en ondersteunt publieke waarden als betrouwbaarheid, toegankelijkheid en continuïteit.

Ambitie 2: Samenhang bevorderen en meewerken in digitale infrastructuur

De digitale infrastructuur van de KB staat niet op zichzelf, maar is nauw verbonden met die van het bibliotheeknetwerk, erfgoedpartners en andere publieke kennisinstellingen.

Samenwerken aan richting en samenhang

In het netwerk van openbare bibliotheken is in 2025 de Netwerkcommissie Digitale Netwerkinfrastructuur ingericht, waarin de KB met de andere bibliotheekpartijen en de coöperatie Samen Digitaal Innoveren (SDI) samenwerkt aan richting en samenhang in de digitale infrastructuur. Ook zijn expertgroepen en een netwerkoffice ingericht om grote ontwikkelingen, zoals Website as a Service en data-uitwisseling in het netwerk in het kader van het traject van Werk aan Uitvoering, te ondersteunen.

Verschillende trajecten uit de versterkingsmiddelen die op basis van de bibliotheekbrief uit 2022 zijn vrijgekomen, zijn verder gebracht. Zo hebben we gewerkt aan de Collectieve OB Referentie Architectuur (COBRA), het informatieplan voor het netwerk en de doorontwikkeling van gezamenlijke systemen. De implementatie van het Gemeenschappelijk Bibliotheeksysteem bij de eerste clusters verliep succesvol, en voorbereidingen voor vervolgstappen zijn getroffen. Ook zijn we gestart met het traject rond Single Identity voor scholieren.

Het programma Werk aan Uitvoering maakte in 2025 de stap van verkenning naar concretisering. Initiatieven zijn uitgewerkt richting projectfase, het netwerk is actief betrokken en er is een Theory of Change opgesteld om de maatschappelijke impact zichtbaar te maken. Hiermee wordt gebouwd aan een samenhangende digitale basis voor het bibliotheeknetwerk.

In het Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE) is gewerkt aan de DERA-scan (zie hoofdstuk 4). Ook wordt de borging van netwerkinfrastructuur van NDE bij SURF, de IT-coöperatie voor Hoger onderwijs en onderzoek onderzocht, waarbij de KB een bemiddelende rol speelt. Binnen het wetenschapsdomein is het Strategisch Plan Informatie Infrastructuur voor Open Science (SPII) ontwikkeld, wat richtinggevend

is voor verdere ontwikkeling van wetenschappelijke infrastructuren voor open science. We werden lid van AI4LAM, een internationale groep instellingen rond AI voor bibliotheken, archieven en musea.

Ambitie 3:
De data van personen en objecten beschermen

Het beschermen van data en het borgen van publieke waarden in een digitale context kregen in 2025 nadrukkelijk aandacht. Digitale veiligheid, privacy en digitale soevereiniteit zijn geen randvoorwaarden, maar richtinggevende principes voor het handelen van de KB.

Digitale veiligheid versterken

In 2025 hebben we verder gewerkt aan het versterken van de digitale veiligheid. We zijn een nieuw meerjarig awareness-programma gestart om het bewustzijn van medewerkers te vergroten. Daarnaast hebben we belangrijke stappen gezet richting naleving van de NIS2/Cyberbeveiligingswet. Informatiebeveiligingsrisico’s hebben we in kaart gebracht en we hebben gerichte maatregelen genomen om deze te beperken. Ook hebben we gewerkt aan het professionaliseren van de informatiebeveiligingsfunctie, met het oog op toekomstige dreigingen. We merken een stijgende druk op onze servers door de vele geautomatiseerde aanvragen in het kader van de ontwikkeling van AI-toepassingen door derden (bot-verkeer). Dit heeft effect op de storingsgevoeligheid van onze diensten.

Daarnaast bleef de KB actief betrokken bij rijksbrede programma’s zoals OCW Open, gericht op het verbeteren van de informatiehuishouding en openbaarmaking (zowel actief als bijvoorbeeld via een WOO verzoek). In 2025 liet de jaarlijks uitgevoerde meting van relevante factoren voor openbaarmaking een stijging zien op alle fronten, wat laat zien dat de ingezette verbeteringen effect hebben.

Digitale soevereiniteit kreeg in de loop van 2025 steeds meer urgentie. Samen met partners als SURF, universiteiten en kennisinstellingen zijn we gesprekken gestart over gezamenlijke uitgangspunten en handelingsperspectieven. De KB heeft het voortouw genomen om met een coalitie van meer dan 2000 partners aandacht te vragen in het formatieproces voor het belang van een brede maatschappelijke aanpak van digitalisering, naast de Nationale Digitaliseringsstrategie die zich met name richt op de overheid zelf.

Ook de inzet van AI vraagt om zorgvuldige sturing. In 2025 hebben we een organisatiebrede aanpak ontwikkeld om AI-ontwikkelingen te begeleiden, met aandacht voor AI-geletterdheid, experimenten en ethische afwegingen. De KB werkt hierbij samen met partners en binnen netwerkprogramma’s, met oog voor publieke waarden en transparantie. Ook het werken met bedrijfsinformatie vroeg aandacht. Het ontbreken van duidelijke governance en eigenaarschap leidde tot knelpunten in gebruik en ontwikkeling. In 2025 zijn we daarom een traject gestart om eigenaarschap en verantwoordelijkheden rond bedrijfsinformatie beter te beleggen. De eerste resultaten hiervan worden in 2026 verwacht.

Kwetsbaarheid (trend)

Met behulp van onze tooling zijn we nu in staat om de kwetsbaarheden in onze IT-systemen te identificeren en te monitoren (exposurescore), voornamelijk gericht op de gebruikte standaard- en maatwerksoftware. Deze wordt nu automatisch gecontroleerd en daarover wordt weer gerapporteerd.

De score stijgt door nieuwe bedreigingen en daalt door het uitvoeren van patches en updates om de kwetsbaarheid te vergroten. Op het hoogste punt was de kwetsbaarheidsscore 55,2 (van een 100-puntsschaal). Op het laagste punt was dat 32,7. Binnen de grenzen van nieuwe bedreigingen en kosteneffectiviteit streven we naar een score onder de 25.

	2025	2024
<u>Laagste punt kwetsbaarheid (exposurescore)</u>	31,0	30,2
<u>Hoogste punt kwetsbaarheid (exposurescore)</u>	44,1	54,4

Adoptie Landelijke digitale infrastructuur-componenten

	2025	2024
<u>Deelnemende bibliotheken</u>	129 (100%)	132 (100%)
<u>Bibliotheken met WaaS-website</u>	105 (78%)	105 (78%)
<u>Bibliotheken met verbinding naar NBC</u>	128 (99%)	131 (99%)
<u>Leveren aan DWH</u>	129 (100%)	132 (100%)

	2025	2024
<u>Aantal instellingen dat Delpher publiceert</u>	186	186

Organisatie en ontwikkeling

In 2025 heeft de KB gericht geïnvesteerd in het versterken van haar organisatie. De omvang en complexiteit van de maatschappelijke en strategische opgaven nemen toe, terwijl de context waarin we opereren voortdurend verandert. Dat vraagt om een organisatie die stabiel is in de uitvoering van haar wettelijke taken, maar tegelijkertijd wendbaar en weerbaar genoeg om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. We zien samenwerken in netwerken als een essentiële vaardigheid om bij te dragen aan belangrijke maatschappelijke opgaven op ons terrein. In ons beleidsplan hebben we vijf ambities hierover geformuleerd. Hieronder stellen we vast wat we het afgelopen jaar hebben bereikt.

Ambitie 1: De KB de nationale bibliotheek laten zijn voor iedere Nederlander

We willen diensten leveren die voorzien in een behoefte en werken met onze netwerkpartners aan belangrijke maatschappelijke opgaven.

Nationale bibliotheek voor iedere Nederlander

De maatschappelijke opdracht van de KB is onlosmakelijk verbonden met haar positionering als nationale bibliotheek voor iedereen. In 2025 hebben we verder gewerkt aan het versterken van ons bereik en onze zichtbaarheid, zowel digitaal als fysiek, en aan het verbinden van de KB met uiteenlopende doelgroepen. Daarbij hebben we nadrukkelijk gekeken naar hoe de organisatie als geheel kan bijdragen aan toegankelijkheid, inclusie en maatschappelijke relevantie, in samenhang met de strategische doelen van de KB.

Ambitie 2: Opgavegericht en ontwikkelingsgericht samenwerken en netwerken

De KB verkent nieuwe manieren van werken die beter aansluiten bij een complexe en dynamische omgeving.

Opgavegericht samenwerken en verandervermogen

Om beter in te kunnen spelen op complexe opgaven hebben we in 2025 ingezet op opgavegericht werken. Dit betekent dat niet structuren of afdelingen, maar maatschappelijke en strategische opgaven leidend zijn in de manier van samenwerken. Een belangrijk onderdeel hiervan was de gerichte investering in leiderschap en verandervermogen. We hebben nieuwe leiderschapsprofielen vastgesteld om de organisatie beter toe te rusten op lopende en toekomstige veranderopgaven. Daarnaast zijn we een leiderschapsonwikkeltraject gestart voor leidinggevendenden, gericht

op persoonlijk leiderschap, gezamenlijke koersvastheid en het versterken van samenwerking over organisatiegrenzen heen.

Om veranderopgaven meer samenhangend en gestructureerd te begeleiden, hebben we een centrale veranderhub ingericht. Deze hub ondersteunt organisatiebrede veranderingen, bewaakt samenhang en helpt bij het leren van ervaringen. Daarmee werken we aan een duurzame veranderkracht, in plaats van losse of tijdelijke interventies.

Ambitie 3: Een wendbare en weerbare organisatie zijn

De KB wil de juiste mensen aantrekken, een aantrekkelijke werkgever zijn en een fijne werkomgeving bieden, met aandacht voor diversiteit.

Versterking van personele basis en organisatiecapaciteit

Om ook op de langere termijn over de juiste mensen en expertise te beschikken, zijn we in 2025 gestart met Strategische Personeelsontwikkeling. Dit vormt het fundament voor toekomstgerichte personeelsplanning en duurzame inzetbaarheid. Afdelingen hebben een doorkijk gemaakt naar de komende jaren, waarmee inzicht ontstaat in benodigde competenties en capaciteit.

In het kader van de nieuwe cao zijn we een werkdrukonderzoek gestart, waarmee we inzicht krijgen in belasting en belastbaarheid van medewerkers. Dit sluit aan bij de bredere inzet op vitaliteit, werkplezier en duurzame inzetbaarheid.

Diversiteit, inclusie en sociale veiligheid

In 2025 hebben we verdere stappen gezet op het gebied van diversiteit en inclusie. Met ondersteuning van externe expertise hebben we gewerkt aan het creëren van breed draagvlak en bewustwording binnen de organisatie. Diversiteit en inclusie zien we daarbij niet als afzonderlijk thema, maar als integraal onderdeel van goed werkgeverschap en organisatieontwikkeling.

Een belangrijke mijlpaal was de nieuwe gedragscode, die richting geeft aan hoe medewerkers met elkaar omgaan en welke waarden daarbij centraal staan. De gedragscode draagt bij aan een sociaal veilige werkomgeving waarin ruimte is voor verschil en dialoog. Daarnaast is er een Gender Equity Plan opgeleverd. Dit plan vormt een belangrijke basis voor het bevorderen van gendergelijkheid en een inclusieve werkomgeving.

Professionalisering van processen en interne dienstverlening

In 2025 hebben we verder gewerkt aan het professionaliseren van ondersteunende processen en interne dienstverlening. De ondersteuning van de primaire taken van de KB is daarmee stabiel en beter voorspelbaar geworden. Dit is onder meer zichtbaar in de invoering van HRM-selfservice, de implementatie van een nieuw HR- en financieel systeem en de verdere optimalisatie van het recruitmentproces. Ook hebben we ingezet op het versterken van sturing, beheersing en governance. Risicomanagement hebben we steviger gepositioneerd en contractmanagement hebben we ingericht op basis van vastgesteld beleid. Daarnaast hebben we processen rond inkoop en subsidieverstreking verder geprofessionaliseerd. Verschillende ondersteunende bedrijfsfuncties hebben we organisatorisch centraal verankerd, waardoor ze beter toegankelijk zijn voor de organisatie als geheel.

We hebben stappen gezet in het beter laten aansluiten van onze strategische doelen – Obeya.

Compliance, veiligheid en continuïteit
De crisisorganisatie is versterkt en breder ingebed in de organisatie, zodat we beter voorbereid zijn op uiteenlopende risico's en incidenten. Met de overgang naar een nieuwe arbodienst is extra aandacht gekomen voor preventie van overbelasting en het bevorderen van werkplezier. Deze inzet draagt bij aan zowel de fysieke als mentale weerbaarheid van de organisatie.

Ambitie 4:
Zorgen dat de huisvesting de collecties veilig houdt en ondersteunend werkt bij het vervullen van de taken

We ontwikkelen een nieuw publieksgebouw en bouwen een nieuw boekenmagazijn.

Huisvesting en fysieke randvoorwaarden
Het herhuisvestingsdossier boekte in 2025 duidelijke voortgang. We hebben groen licht gekregen voor een locatie voor tijdelijke huisvesting en we zijn voortvarend gestart met de ontwikkeling van het nieuwe publieksgebouw, inclusief een herijking van het programma van eisen. Ook de nieuwbouw van het boekenmagazijn startte in 2025, met een geplande oplevering in 2027.

Tegelijkertijd hebben we ingezet op het in stand houden van het huidige gebouw. Meerdere grote projecten hebben we (nagenoeg) afgerond, gericht

op het bieden van een veilige werkomgeving voor medewerkers en publiek en een verantwoorde omgang met de collectie. Het papieren archief hebben we verder overgebracht naar het Nationaal Archief, met het oog op veiligheid en conservering.

Ambitie 5:
De nadelige effecten van klimaatverandering helpen verminderen

De KB spant zich in voor SDG (Sustainable Development Goal)-13: klimaatactie.

Duurzaamheid en klimaat
In 2025 hebben we onze duurzaamheidsambities verder geconcretiseerd. Duurzaamheid benaderen we vanuit publieke waarden en vormt een integraal onderdeel van beleidskeuzes en bedrijfsvoering. Daarbij gelden vier centrale principes: duurzaamheid weegt zwaar in besluitvorming, mag zwaarder wegen dan functionaliteit zolang wettelijke taken niet in het geding zijn, positieve impact voor toekomstige generaties mag extra kosten en duurzaamheid is een substantieel criterium in het inkoopproces. De werkgroep duurzaamheid heeft in 2025 concrete stappen gezet, onder meer op het gebied van inkoop, en een aanzet gemaakt rond IT en infrastructuur. Het Duurzaamheidsplan 2025 hebben we vastgesteld en uitgerold en vormt de basis voor verdere verduurzaming van de organisatie.

Totaal bereik KB-diensten		
	2025	2024
Aantal Nederlanders bereikt met digitale diensten*	32%	34%
Klimaat Sustainability		
	2025	2024
Elektriciteitsverbruik in Mkwh	5,7	6,1
Stadsverwarming in gigajoule	12.144	12.626
Gasverbruik in kilokubieke meters (m3)	190	237
* De ambitie om voor alle Nederlanders relevant te zijn meten we tot dusver alleen door het bereik van onze digitale diensten (dat is dus exclusief fysiek bereik en bereik via derden).		

Personeel

De KB groeide in 2025. We investeerden veel in de ontwikkeling van de eigen medewerkers.

Samenstelling personeel

Het totale personeelsbestand is toegenomen. De toename zien we vooral in functies die een rol spelen in de informatievoorziening van de KB. Het aantal extern ingehuurd is ook toegenomen, omdat deze en andere ontwikkelingen ook tijdelijke specialistische expertise vragen.

Een organisatie die groeit vanwege de genoemde initiatieven en beweging van de organisatie, vereist ook meer van de ondersteunende diensten binnen de bedrijfsvoering, zoals Financiën, HR, Facilitaire diensten, Gebouw en Inkoop. Zeker waar het de huisvestingstrajecten of herstructureringsvraagstukken betreft.

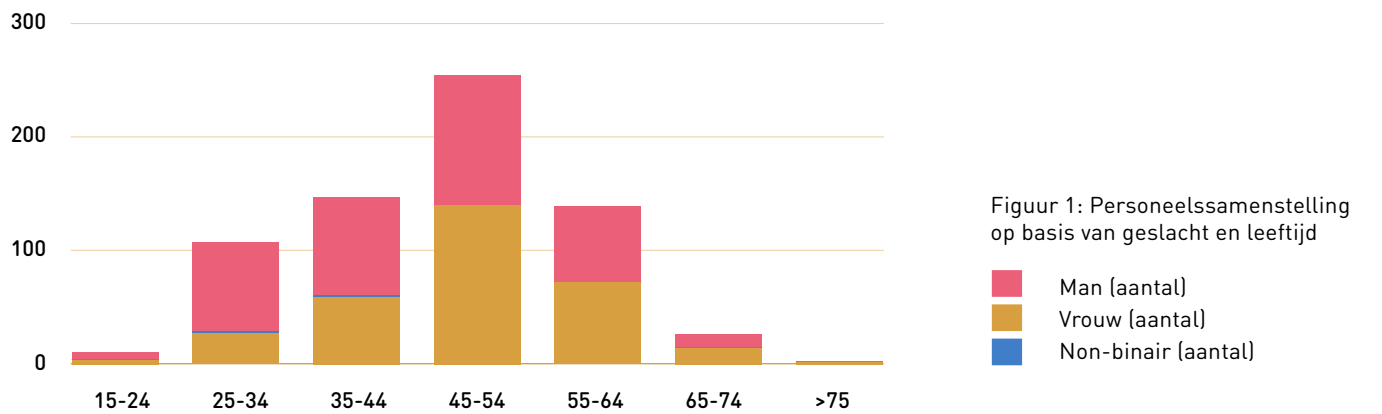
In onderstaand overzicht maken we de groei in personele omvang van de organisatie zichtbaar. Naast bovengenoemde achtergronden hebben we in 2025 de capaciteitsplanning voor personele inzet verbeterd, waardoor we effectiever gebruik kunnen

maken van de personele begroting om aan onze ambities te werken.

De gemiddelde leeftijd van alle KB-medewerkers bleef ongeveer hetzelfde in vergelijking met het voorgaande jaar: 47 jaar. Qua genderbalans is het percentage vrouwen binnen de personele samenstelling de afgelopen jaren geleidelijk toegenomen. Ook in 2025 zette deze ontwikkeling door: waar in 2024 57% van het personeel vrouwen betrof, is dat eind 2025 59%. In de ambtelijke top van de organisatie (directieteam en afdelingshoofden) is 64% van de medewerkers vrouw. Daarmee voldoen we aan het streven van het kabinet dat binnen de (semi)publieke sector meer vrouwen in de top werkzaam zijn.

De wet Banenafpraak regelt dat werkgevers banen creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Voor het jaar 2025 betekende dit een jaarlijkse taakstelling van 19,4 participatiebanen verdeeld over 12,4 fte. Het is gelukt gemiddeld 8,7 fte aan participatiebanen over heel 2025 in te vullen, verdeeld over 14 personen. We blijven actief kijken waar mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een plek in de organisatie kunnen krijgen.

Gemiddelde bezetting naar contractsoort in fte's in 2025 en 2024		
Contractsoort	2025	2024
Vast contract	409	372
Tijdelijk contract	71	70
Totale bezetting medewerkers (fte)	481	442
Externen	104	65
Totale bezetting (fte)	585	506

Figuur 1: Personeelssamenstelling op basis van geslacht en leeftijd

- Man (aantal)
- Vrouw (aantal)
- Non-binaire (aantal)

Leren en ontwikkelen

We investeren veel in leren en ontwikkelen van medewerkers: minimaal 2% van de loonsom is daarvoor beschikbaar. Over 2025 is 114% van het budget besteed. Dat kwam ten goede aan individuele ontwikkeling van medewerkers, teamontwikkeling, leiderschapsontwikkeling en een campagne rondom privacy en security awareness. Met de introductie van de gedragscode hebben alle medewerkers een omstandertraining gehad. Die training reikt medewerkers diverse mogelijkheden aan hoe om te gaan met ongewenst gedrag, zodat ieders weerbaarheid toeneemt en iedereen bijdraagt aan een prettige en veilige werkomgeving.

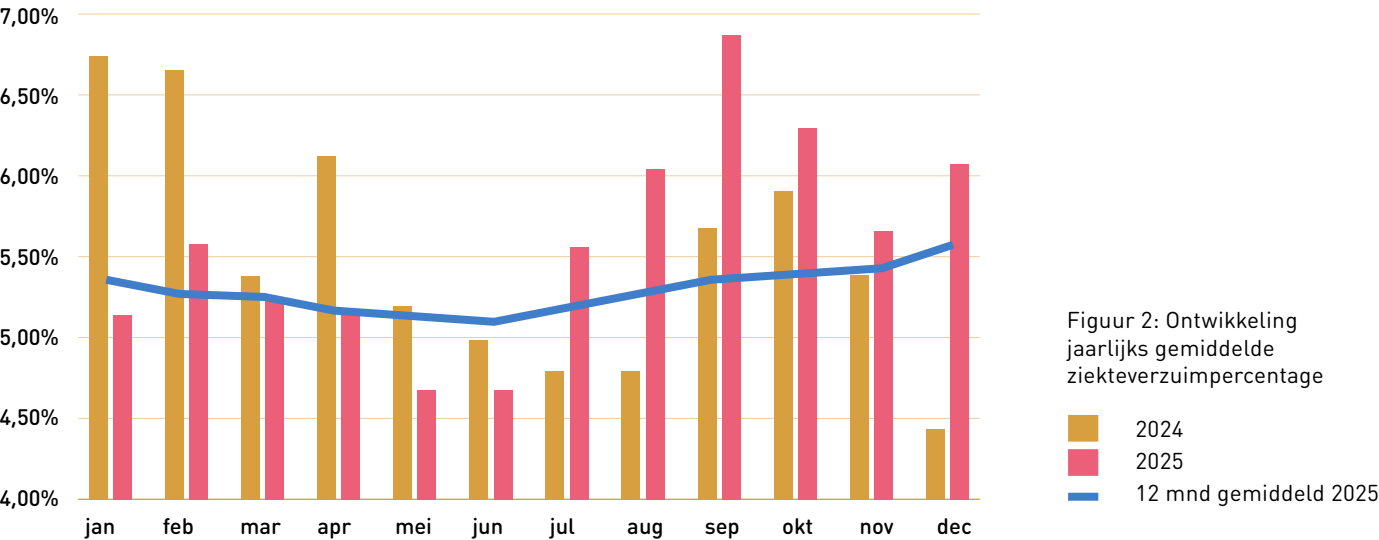
Inzetbaarheid en ziekteverzuim

In april 2025 zijn we de samenwerking met de nieuwe arbodienst aangegaan. Samen met De Arbodienst zetten we ons in voor een preventief ziekteverzuimbeleid. De methodiek ‘fluctuerend werkvermogen’ geeft leidinggevendenden hierbij handvatten. De focus ligt op wat iemand nog wel kan en niet op het ziek zijn.

Het ziekteverzuim is ten opzichte van 2024 iets afgenomen: van 5,5% in 2024 naar 5,4% in 2025.

De gemiddelde ziekmeldingsfrequentie per medewerker bleef hetzelfde met gemiddeld 1,2 ziekmeldingen per jaar. Hoewel het ziekteverzuim qua omvang nauwelijks veranderde, is de samenstelling qua verzuimduur wel anders: meer langdurig en minder kortdurend verzuim. Mentale oorzaken spelen vaker een rol bij langdurige uitval, een trend die ook landelijk zichtbaar is. Bij de KB ligt de oorzaak vaker buiten dan binnen de arbeidsrelatie.

Komend jaar zal meer onderzoek worden gedaan naar hoe we de vitaliteit en het werkgeluk van medewerkers kunnen versterken en met gerichte acties beter in staat zijn om uitval te voorkomen.

Financiën

8.1 Algemeen

Het resultaat van de KB laat, voor het eerst sinds jaren, een onttrekking aan de algemene reserve zien. Voor resultaatbestemming is sprake van een negatief resultaat van -€ 1.678K, na de verwerking van het resultaat in de bestemmingsreserves en -fondsen resteert een netto resultaat van -€ 2.496K. Dit resultaat komt niet onverwacht. De belangrijkste oorzaak ligt in de stijgende kosten voor de uitvoering van digitale taken, die onvoldoende worden gecompenseerd door de baten. Ook in de begroting voor de komende jaren wordt uitgegaan van verdere onttrekkingen aan de algemene reserve, zoals nader toegelicht in de continuïteitsparagraaf.

Daarnaast bestaat er nog onzekerheid over de toekomstige huisvestingslasten. Vanaf 2027 nemen deze toe doordat de KB gedurende meerdere jaren te maken krijgt met tijdelijke dubbele huisvestingskosten in verband met de realisatie van het Nieuw Boekenmagazijn en de vernieuwbouw van het kantoor- en publieksgebouw. De ingebruikname van nieuwe en tijdelijke huisvesting en het gelijktijdig doorlopen van kosten voor de bestaande locatie zorgen in deze overgangperiode voor een verhoogde druk op de kosten van de KB.

8.2 Toelichting verschillen begroting versus realisatie 2025 (op hoofdlijnen)

De begroting 2025 liet, voorafgaand aan dotaties en onttrekkingen van bestemmingsreserves en -fondsen, een brutoresultaat zien van -€ 12.183K, met uiteindelijk na mutaties voor bestemmingsreserves en -fondsen een neutraal resultaat via de algemene reserve van € 0K.

De uitkomst van de jaarrekening 2025 laat een afwijkend beeld zien met een brutoresultaat van -€ 1.678K voorafgaand aan dotaties en onttrekkingen van bestemmingsreserves en -fondsen en een uiteindelijk resultaat van -€ 2.496K, zijnde de onttrekking aan de algemene reserve. Kortom: voor verwerking van reserves en fondsen is er een verschil met de begroting van € 10.505K.

Een toelichting op de grootste afwijkingen is daarom op zijn plaats (voor een meer gedetailleerde uitwerking verwijzen we naar de jaarrekening). In de paragrafen hierna benoemen we de belangrijkste mutaties aan de baten- en lastenzijde en de mutaties aan de bestemmingsreserves en -fondsen.

Een groot deel van de inkomsten van de KB is geormerkt en wordt zo nodig middels de resultaatbestemming (tijdelijk) toegevoegd of onttrokken aan de verschillende bestemmingsreserves en -fondsen. Na deze dotaties en onttrekkingen resteert een verschil ten opzichte van de begroting van -€ 2.496K, waardoor een begrote neutrale mutatie van de algemene reserve is omgezet naar een onttrekking van -€ 2.496K.

Staat van baten en lasten				
Bedragen x €1.000	Ref	2025	2025	2025
		Realisatie	Begroting	Verschil
Baten				
Rijksbijdragen	6	139.217	129.873	9.344
Overige overheidsbijdragen en subsidies	7	4.174	3.595	579
Baten werk in opdracht van derden	8	5.140	3.375	1.765
Overige baten	9	1.443	512	931
Totaal baten		149.974	137.355	12.619
Lasten				
Personeelslasten	10	64.788	61.789	2.999
Afschrijvingen	11	1.722	2.677	-955
Huisvestingslasten	12	18.369	18.865	-496
Overige lasten uitvoering programma's	13	41.346	44.967	-3.621
Overige beheerslasten	14	27.627	24.740	2.887
Totaal lasten		153.852	153.038	814
Saldo van baten en lasten		-3.878	-15.683	11.805
Financiële baten		3.405	3.500	-95
Financiële lasten		1.205	0	1.205
Saldo financiële baten en lasten	15	2.200	3.500	-1.300
Resultaat voor belastingen		-1.678	-12.183	10.505
Vennootschapsbelasting		0	0	0
Resultaat na belasting		-1.250	-12.183	10.505
Resultaatbestemming				
Mutatie bestemmingsreserves publiek		-2.907	-6	-2.901
Mutatie bestemmingsreserves privaat		597	0	597
Mutatie bestemmingsfondsen publiek		3.038	-12.177	15.215
Mutatie bestemmingsfondsen privaat		90	0	90
Resultaat na bijzondere bestemming		-2.496	0	-2.496

Belangrijke mutaties aan de batenzijde
Het totale verschil aan baten van € 12.619K is opgebouwd uit de volgende omvangrijke wijzigingen:

1. De stijging Rijksbijdrage WHW wordt onder andere veroorzaakt door de loon- en prijs-compensatie welke door het ministerie van OCW wordt berekend en de KB wordt hier middels de rijksbijdragebrieven van op de hoogte gesteld. De hoogte is afhankelijk van de cao-stijgingen en prijsstijgingen en was in 2025 € 2.911K. Het overige verschil wordt veroorzaakt door het lager toegekende bedrag lumpsum WHW in de initiële Rijksbijdragebrief 2025 ten opzichte van het begrote bedrag (-€ 1.454K);
2. Betreft middelen t.b.v. de instandhouding PWA5. Met dit bedrag was in de begroting geen rekening gehouden vanwege onzekerheid over zowel hoogte als timing van deze bijdrage. Daarom is destijds besloten om deze niet mee te nemen in de begroting.

3. De stijging Rijksbijdrage WSOB wordt veroorzaakt door de looncompensatie welke door het ministerie van OCW wordt berekend en de KB wordt hier middels de rijksbijdragebrieven van op de hoogte gesteld. Dit jaar is alleen de looncompensatie uitgekeerd en niet de prijs-bijstelling. De ontvangen compensatie van € 1.270K is dan ook lager dan voorgaande jaren;
4. De stijging volgt voornamelijk uit bijdragen voor projecten Digitaal Burgerschap (€ 84K) en Belastingdienst 2024-2027 (€ 509K) vanuit het ministerie van BZK welke niet waren begroot.
5. Deze stijging wordt met name veroorzaakt uit grote programma's als Digitaal Burgerschap en Verbonden Digitaal Erfgoed welke gefinancierd worden door Stichting Pica, en door Netwerk Digitaal Erfgoed, gefinancierd door Beeld en Geluid.
6. In 2025 ontving de KB een legaat van € 597K zonder oormerking en een periodieke schenking van € 90K per jaar (van totaal € 450K) met een oormerking voor een doel. Voor deze baten zijn aparte bestemmingsfondsen- en reserves aangemaakt.

Belangrijke mutaties aan de batenzijde		
Bedragen x € 1.000	Ref	Verschil
Rijksbijdrage WHW	1	1.457
Aanvulling WHW t.b.v. OCW Open 2024		26
Bijdrage Instandhouding	2	6.000
Subtotaal aanvulling WHW		7.483
Rijksbijdrage WSOB	3	1.270
Aanvulling WSOB t.b.v. Kennisuitwisselingsprogramma Caribisch Nederland		340
Aanvulling WSOB t.b.v. Proces na de komma		230
Aanvulling WSOB t.b.v. Expertgroep Open Method of Coordination Libraries		20
Subtotaal aanvulling WSOB		1.861
Totaal aanvullende Rijksbijdrage 2025		9.344
Hogere baten Overige overheidsbijdragen en subsidies	4	579
Hogere baten werk in opdracht van derden	5	1.765
Hogere baten giften en legaten	6	687
Overige mutaties baten		244
Totaal mutaties baten		12.619

Belangrijke mutaties aan lastenzijde

Het totale verschil aan lasten van € 813K is opgebouwd uit de volgende omvangrijke wijzigingen:

- 1. De lagere lasten voor intern personeel worden veroorzaakt door een verschil in bezetting ten opzichte van de begrote formatie. Tegenover deze lagere lasten (- € 1.141K) voor intern personeel staan hogere lasten voor extern personeel (+ € 3.025K). De overige personeel-lasten stijgen dankzij aanvullende dotaties in de personele voorzieningen.
- 2. Het verschil in afschrijvingskosten wordt grotendeels veroorzaakt doordat veel IT-hardware in 2025 de einde looptijd heeft bereikt, volledig is afgeschreven en nog niet is geherinvesteerd. In de begroting 2025 hadden wij rekening gehouden dat de afgeschreven hardware zou worden geherinvesteerd. Deze herinvesteringen worden nu wel in 2026 verwacht.

- 3. De lagere huisvestingslasten zijn door verschillende factoren te verklaren, waaronder lagere huurlasten (€ 295K), hogere onderhoud- en instandhoudingslasten (€ 447K), en lagere kosten voor energie en water (€ 673K).
- 4. De lagere overige lasten uitvoering programma's worden voor het grootste deel inzichtelijk gemaakt in de bovenstaande tabel. Voor een gedetailleerdere specificatie verwijzen we naar paragraaf 13 van de jaarrekening.
- 5. De hogere overige beheerslasten wordt voor het grootste deel inzichtelijk gemaakt in de bovenstaande tabel. Voor een gedetailleerdere specificatie verwijzen we naar paragraaf 14 van de jaarrekening.

Belangrijke mutaties aan de lastenzijde		
Bedragen x € 1.000	Ref	Vershil
Lagere lasten intern personeel		-1.141
Hogere lasten extern personeel		3.025
Hogere overige personeelslasten		1.114
Totaal hogere personeelslasten	1	2.998
Lagere afschrijvingslasten	2	-955
Lagere huisvestingslasten	3	-496
Lagere overige lasten uitvoering programma's, waaronder:	4	-3.621
Hogere lasten Bibliotheekbrief-middelen		3.234
Lagere lasten inkoop e-content /e-lending		-6.419
Lagere lasten overige programma's		-437
Hogere overige beheerslasten, waaronder:	5	2.887
Hogere lasten Nationaal Programma en derde geldstroom-projecten		1.465
Hogere lasten Landelijke Stelseltaken		1.078
Hogere communicatie- en marketinglasten		401
Overige mutaties overige beheerslasten		-56
Totaal mutaties lasten		813

Belangrijke mutaties aan bestemmingsreserves en -fondsen

Het verschil in resultaat wordt veroorzaakt door onder meer de volgende mutaties aan bestemmings-reserves en -fondsen:

- 1. De KB is in 2025 gestart met de inzet van deze middelen voor het (verder) stimuleren van het gebruik van digitaal tekstueel erfgoed.
- 2. In 2025 zijn we gestart met de werkzaamheden omtrent de verwerking van de achterstanden in de collectie.
- 3. Uit deze reserve wordt het NIS2-project gefinancierd. Inmiddels zijn de GAP- en risico-analyses voor het grootste deel opgeleverd. In 2026 is het resterende deel van de reserve beschikbaar om het NIS2-project af te ronden.
- 4. In 2025 zijn er grote stappen gezet in het op orde brengen van de verschillende domein-teams en kunnen deze teams de projecten in hun reguliere exploitatie oppakken. Hierdoor wordt het saldo van deze reserve volledig onttrokken.
- 5. Eind 2025 heeft de KB een legaat van € 597K ontvangen, waaraan de directie nog een bestemming moet geven.

- 6. Voornamelijk de inkopen van de digitale content ten behoeve van de online Bibliotheek blijven achter op de begroting.
- 7. De hogere dotatie aan het fonds Instandhouding is tweeledig. Er zijn € 6.000K meer baten ontvangen ten behoeve van dit fonds. Verder zijn er ook meer instandhoudingsprojecten afgerond door het Rijksvastgoedbedrijf.
- 8. De 3e tranche voor het Gemeenschappelijk Bibliotheekstelsel (GBS) is in 2025 uitgekeerd, waarvan de verwachting was dat dit in 2024 al zou plaatsvinden.
- 9. In 2025 is een aanvullend bedrag van € 340K voor de Uitleencollectie Caribisch Nederland via de Rijksbijdrage Wsob. Verder zijn er minder lasten gerealiseerd dan begroot.
- 10. Ondanks dat de kosten ten opzichte van 2024 zijn gestegen is er een dotatie aan het bestemmingsfonds WaU van € 2.444K.

Voor een gedetailleerdere specificatie van de bestemmingsreserves en -fondsen verwijzen we naar de jaarrekening.

Belangrijke mutaties aan de bestemmingsreserves en -fondsen		
Bedragen x € 1.000	Ref	Vershil
Hogere onttrekking bestemmingsreserves publiek, waaronder		-2.901
Hogere onttrekking Verbetering dataservices	1	-193
Hogere dotatie Verwerking collecties	2	350
Hogere onttrekking Digitale Transitie/Veiligheid	3	-1.495
Hogere onttrekking Vervangingsinvestering	4	-2.000
Overige mutaties bestemmingsreserves publiek		437
Hogere dotatie bestemmingsreserve privaat	5	597
Hogere dotatie bestemmingsfondsen publiek, waaronder		15.215
Hogere dotatie aan E-content/E-lending	6	7.356
Hogere dotatie aan Instandhouding	7	5.358
Hogere onttrekking aan Aanvraag Bibliotheekbrief middelen	8	-917
Hogere dotatie aan Uitleencollectie Caribisch Nederland	9	434
Hogere dotatie aan bestemmingsfonds Werk aan Uitvoering (WaU)	10	2.444
Overige mutaties bestemmingsfondsen publiek		539
Hogere dotatie bestemmingsfonds privaat		90
Totaal mutaties bestemmingsreserves en -fondsen		13.001

Begroting 2026
In onderstaande tabel is de begroting 2026 op hoofd-lijnen weergegeven. Deze is op 25 september 2025 vastgesteld door het Algemeen Bestuurscollege en op 29 september 2025 verzonden aan het ministerie van OCW. De begroting 2026 is op 31 januari 2026 goedgekeurd door het ministerie van OCW.

Begroting 2026					
Bedragen x €1.000	2026	2025	B26 - B25	2025	2024
	Begroting	Begroting	Verschil	Realisatie	Realisatie
Baten					
Rijksbijdragen	140.342	129.873	10.469	139.217	144.247
Overige overheidsbijdragen en subsidies	3.461	3.595	-134	4.174	5.350
Baten werk in opdracht van derden	3.375	3.375	0	5.140	3.474
Overige baten	512	512	0	1.443	515
Totaal baten	147.690	137.355	10.335	149.974	153.586
Lasten					
Personeelslasten	71.252	61.789	9.463	64.788	51.884
Afschrijvingen	2.662	2.677	-15	1.722	2.476
Huisvestingslasten	18.421	18.865	-444	18.369	11.659
Overige lasten uitvoering programma's	43.490	44.967	-1.477	41.346	38.525
Overige beheerslasten	28.459	24.740	3.719	27.627	25.272
Totaal lasten	164.284	153.038	11.246	153.852	129.815
Saldo van baten en lasten	-16.594	-15.683	-911	-3.878	23.771
Financiële baten	2.100	3.500	-1.400	3.405	4.747
Financiële lasten	0	0	0	1.205	
Saldo financiële baten en lasten	2.100	3.500	-1.400	2.200	4.747
Resultaat voor belastingen	-14.494	-12.183	-2.311	-1.678	28.518
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0
Resultaat na belasting	-14.494	-12.183	-2.311	-1.678	28.518
Resultaatbestemming					
Mutatie bestemmingsreserves publiek	-2.134	-6	-2.128	-2.907	6.944
Mutatie bestemmingsreserves privaat	0	0	0	597	0
Mutatie bestemmingsfondsen publiek	-3.048	-12.177	9.129	3.038	21.528
Mutatie bestemmingsfondsen privaat	0	0	0	90	0
Resultaat na bijzondere bestemming	-9.312	0	-9.312	-2.496	46

Toelichting op de begroting 2026
In de begroting 2026 is rekening gehouden met de aanwending van bestemmingsfondsen en -reserves. Het resultaat voor bestemming bedraagt -€ 14.494K. Na verwerking van de dotaties en onttrekkingen aan deze reserves en fondsen resteert een begrote mutatie van de algemene reserve van -€ 9.312K. Deze kan binnen het verwachte saldo van de algemene reserve worden opgevangen.

Baten
De baten zijn gebaseerd op de Rijksbijdragebrief 2025 van het ministerie van OCW. Conform de geldende richtlijnen is de verwachte loon- en prijs-bijstelling voor 2026 hierin nog niet opgenomen. In 2025 bedraagt deze loon- en prijsbijstelling € 3.570K. In de lasten nemen wij een te verwachten stijging van de lonen en indexaties bij leveranciers wel mee.

Ten opzichte van de begroting 2025 zijn de baten met € 10.335K toegenomen. Deze stijging wordt vooral veroorzaakt door hogere baten voor Instandhouding van € 5.000K (incidenteel) en Huisvesting van € 3.374K (structureel).

De verwachte rentebaten zijn geraamd op € 2.100K. Dit op basis van de actuele renteontwikkelingen.

Lasten
De totale lasten liggen € 11.246K hoger dan in de begroting 2025. Deze stijging betreft vooral de perso-neelslasten (€ 9.463K) en overige lasten (€ 2.242K).

- Er is rekening gehouden met de kosten die voortvloeien uit de claim ten behoeve van de digitale taken. Deze bedragen in totaal € 5.787K in 2026.
- De drie prioriteiten voor 2026 zijn digitale publieke waarden, positionering en stake-holders en toekomstgericht werken. Deze zijn herkenbaar in de begroting (bijvoorbeeld op het punt van investeringen in digitale verster-king). Tegelijk zijn veel beleidskeuzes niet één op één terug te vinden in de begroting omdat er sprake is van herallocatie van personeels-inzet. Personele kosten beslaan 43% van onze totale begroting.
- Bij de personeelslasten is een loonstijging van 4% meegenomen. De feitelijke stijging is op het moment van opstellen van deze begroting nog niet definitief vastgesteld. Daarnaast is er bij de personeelslasten rekening gehouden met extra inzet van personeel ten behoeve van de eerder benoemde claim ten behoeve van de digitale taken. Voor IT-lasten is een indexatie van 10% opgenomen ten opzichte van de prognose 2025. Dit is ook in het traject rond de digitale taken aangegeven als zorgpunt, dat de IT-lasten sneller stijgen dan de overige lasten.

Taakstelling
In deze begroting is een efficiëntietaakstelling verwerkt van 1% van de apparaatskosten, te weten € 292K. Deze taakstelling hebben wij verwerkt in de personeelslasten.

In 2025 heeft de KB de taakstelling gerealiseerd dankzij een verzuimaanpak met accent op het voeren van preventief beleid en het professionaliseren van het werving- en sourcingbeleid. Er is een lager ver-zuimpercentage gerealiseerd, met name het kort en middellang verzuim. Ook is per recruiter het aantal geworven medewerkers aanzienlijk gestegen.

8.3 Kengetallen
Balansverhoudingen (ratio's)

Solvabiliteit (eigen vermogen / totaal vermogen)
Geeft de mate weer waarin de KB haar schulden op lange termijn kan voldoen. In haar Treasurystatuut heeft de KB geen vermogensnorm opgenomen. Er is ook extern geen norm om te bepalen wanneer de solvabiliteit goed is. Voor de meeste financiers wordt een solvabiliteit tussen de 25% en de 40% over het algemeen als gezond gezien. De KB heeft geen langlopende leningen uitstaan, de solvabiliteit is dan ook redelijk hoog.

Weerstandsvermogen ((eigen vermogen–bestemmingsfondsen-materiële vaste activa) / totale baten)
Geeft de ‘vrije’ vermogensbuffer weer die de KB beschikbaar heeft voor het opvangen van eventuele calamiteiten. In haar Treasurystatuut heeft de KB geen weerstandsnorm opgenomen. Extern is ook geen weerstandsnorm te vinden. Deze dient ook in samenhang gezien te worden met het risicoprofiel van een organisatie. Door het sterk aanspreken van het eigen vermogen is de ‘vrije’ vermogensbuffer snel dalend. Bestemde reserves worden tot het eigen vermogen gerekend omdat het bestuur daar een andere bestemming aan kan geven. Duidelijk is dat de algemene reserve niet toereikend is en op basis van deze prognose al snel moet worden overgegaan tot herbestemmen van de bestaande bestemmingsreserves. Bestemmingsfondsen behoren niet tot de vrije vermogensbuffer.

Current ratio (liquiditeitsratio) (vlottende activa / kortlopende schulden)
De KB heeft in haar Treasurystatuut de volgende norm gedefinieerd: onder voldoende liquiditeit verstaat de KB in beginsel een current ratio van minimaal 1,5. Hier blijft de KB in de benoemde periode nog ruim boven. De verwachte exploitatietekorten voor de geraamde periode van 2026-2028 maken wel dat de liquiditeitspositie van de KB afneemt. De KB neemt (verplicht) deel aan schatkistbankieren. Hier vloeien geen renterisico's uit voort. Haar eigen middelen zijn hierbinnen vrij opneembaar.

Kengetallen						
Ratio's	2024	2025	2025	2026	2027	2028
	Realisatie	Begroting	Realisatie	Begroting	MJP	MJP
Solvabiliteit	0,75	0,75	0,72	0,69	0,66	0,57
Weerstandsvermogen	0,37	0,41	0,34	0,27	0,23	0,09
Current ratio	4,03	4,25	4,41	3,98	3,59	2,82

8.4 De niet-financiële verklaring

De KB is als organisatie van openbaar belang (oob) verplicht om in het bestuursverslag een niet-financiële verklaring op te nemen. Deze verklaring bestaat uit een toelichting op of verwijzing naar de onderwerpen bedrijfsmodel, beleid ten aanzien van milieu-, sociale en personeelsaangelegenheden, eerbiediging van mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping, voornaamste risico's en niet-financiële prestatie-indicatoren (conform RJO-richtlijn 400.3014). Om dubbeling te voorkomen verwijzen we waar mogelijk naar informatie elders in het jaarverslag.

Bedrijfsmodel van de KB
In hoofdstuk 1 is het bedrijfsmodel van de KB beschreven, inclusief een omschrijving van de wettelijke basis, de bevoegdheid tot regeling en bestuur, de missie en visie en de strategische doelen.

Beleid ten aanzien van milieu-, sociale en personeelsaangelegenheden, eerbiediging van mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping Duurzaam ondernemen
De KB spant zich in voor SDG (Sustainable Development Goal)-13: klimaatactie. In hoofdstuk 6, ambitie 5 hebben we onze inspanningen op dit terrein beschreven. De werkgroep duurzaamheid heeft in 2025 concrete stappen gezet, onder meer op het gebied van inkoopbeleid. Het Duurzaamheidsplan 2025 hebben we vastgesteld en uitgerold en vormt de basis voor verdere verduurzaming van de organisatie.

Sociale en personeelsaangelegenheden
De KB spant zich in om werknemers duurzaam te kunnen inzetten en een veilige en inclusieve werkomgeving te bieden. In hoofdstuk 7 wordt gereflecteerd op de activiteiten die hiervoor in 2025 zijn ondernomen. Afspraken zijn deels geregeld in de Cao-OI (duurzame inzetbaarheid) en in regelingen en gedragscodes waaronder:

- Klokkenluidersregeling;
- Regeling generatieplan;
- Regeling vertrouwenspersonen;
- Richtlijn omgaan met giften en schenkingen.

Voornaamste risico's met betrekking tot onderwerpen uit deze paragraaf
De voornaamste risico's en mitigerende maatregelen staan beschreven in paragraaf 9.6 en 9.7.

Niet-financiële prestatie-indicatoren
De KB is een maatschappelijke organisatie. In de Wsob en de WHW worden onze taken beschreven. In het bestuursverslag onder hoofdstuk 2 tot en met 6 beschrijven we de belangrijkste doelstellingen en het bereiken daarvan, waar mogelijk onderbouwd met indicatoren.

8.5 Onderzoek bekostiging digitale taken

In 2024 heeft de KB aangegeven dat de huidige bekostiging onvoldoende is om haar wettelijke (digitale) taken goed uit te kunnen voeren. Een extern onderzoeksbureau heeft aan het ministerie aangegeven dat het inderdaad plausibel is dat de huidige bekostiging onvoldoende is. De benodigde extra financiering loopt op tot een bedrag van € 16.900K per jaar in 2030.

In afwachting van eventuele financiering is gelijktijdig gekeken naar het beheersbaar maken van de autonome groei van de digitale collectie. De KB heeft daarvoor een samenhangend pakket aan beleidsmaatregelen ('beleidsknoppen') ingevoerd. Deze maatregelen sturen op minder instroom, lagere beheerkosten per eenheid en meer samenwerking met partners, onder andere via selectieve collectievorming, netwerkspraken, differentiatie in opslag en beschikbaarstelling, automatisering, het afschalen van papieren digitalisering en het delen van infrastructuur. Samen leiden deze maatregelen tot een reductie van de autonome datagroei met circa 25–35% vanaf 2028.

Door deze ingrepen is de eerder verwachte kostenstijging richting € 20 miljoen in 2035 aanzienlijk afgevlakt. De herijkte prognose laat zien dat de benodigde aanvullende middelen in de periode 2026–2030 stabiliseren rond € 15–15,5 miljoen per jaar en oplopen naar circa € 17 miljoen in 2035. Verdere optimalisaties kunnen de groei mogelijk nog iets verder dempen, maar er zijn duidelijke grenzen: te vergaande aanscherping zou de kwaliteit, toegankelijkheid en wettelijke taken van de KB aantasten.

Voor een aantal van de aandachtsgebieden voor de claim digitale taken zijn in 2025 wel kosten gemaakt. Het gaat hierbij vooral om de hierboven genoemde autonome groei van de digitale collectie en digitale veiligheid. Dat het daadwerkelijke KB-resultaat niet verder negatief wordt beïnvloed komt voort uit lagere uitgaven, met name op het gebied van huisvesting.

Continuïteitsparagraaf

9.1 Inleiding

Het financiële beleid van de KB is gericht op een structureel evenwicht tussen baten en lasten. De KB stuurt op een neutraal exploitatieresultaat (behoudens ingecalculeerde dotaties of onttrekkingen aan bestemmingsreserves en/of -fondsen). Bij dotaties aan reserves wordt geanticipeerd op de keuzes die volgen uit de strategische beslissingen.

De continuïteitsparagraaf is een verplicht onderdeel van het bestuursverslag. De KB stelt geen meerjarenbegroting op, maar maakt een prognose voor 2027 tot en met 2029 op basis van de realisatie 2025, de begroting 2026 en de toekomstige ontwikkelingen voor zover die op dit moment bekend zijn. Er is geen sprake van majeure investeringen (> 15% van totaal aan baten) en om die reden is het meerjarenperspectief over de drie aankomende verslagjaren opgesteld.

Als wij alleen kijken naar de financiële verhoudingen in de eindbalans voor de jaren 2026-2029, zoals nu verondersteld vanuit de prognoses en de jaarrekening 2025, dan laten de solvabiliteitscijfers (verhouding eigen vermogen versus vreemd vermogen) niet direct financiële continuïteitsrisico's zien. Dit geeft echter een vertekend beeld, omdat een groot deel van het eigen vermogen een oormerk heeft. Verder zijn er ontwikkelingen die bij 'worst case' een negatief effect kunnen hebben op de uitvoerende en financiële continuïteit van de KB.

Belangrijke bepalende factoren hierbij zijn:

- De mate waarin de KB haar personele bezetting in balans weet te brengen met de beschikbare personele budgetten;
- De mate waarin de KB haar bekostiging in balans weet te brengen met de digitale bibliotheek en de kostenstructuur die hierbij hoort;
- Ontwikkelingen de komende jaren met betrekking tot de instandhouding van de huidige huisvesting, nieuwe huisvesting publieks- en kantoorfuncties, nieuwe magazijnfunctie en de benodigde middelen hiervoor.

De verschillende kansen en risico's voor de komende jaren bespreken wij hierna in meer detail.

9.2 Aandachtspunten continuïteitsparagraaf

De ingezette transformatie van de KB in een maatschappelijk georiënteerde organisatie met een primair digitale invulling van taken legt een groot beslag op mensen en middelen. Om deze ambities te bereiken zullen we als organisatie weer een stap moeten zetten. De KB legt de nadruk op het versterken van de organisatie rond de digitale nationale bibliotheekverzameling, de informatievoorziening en personeel en financiën terwijl de begroting de maximale rek heeft bereikt. Deze al meer jaren bestaande situatie geeft druk op de organisatie. In 2024 is de noodzaak voor extra financiering ook ondersteund door een onafhankelijk onderzoek naar de digitale taken die de KB uitvoert. De kosten die uit dit onderzoek naar voren zijn gekomen, zijn meegenomen in de meerjarenprognose die in deze continuïteitsparagraaf is opgenomen (zowel in fte als in kosten).

Als het bekostigingsniveau niet wordt aangepast, dan moet de KB keuzes gaan maken in haar taken. Dit is een directe bedreiging voor de continuïteit van de huidige taken van de KB en zeker voor de uitvoering van de digitale bibliotheek. Onzekerheden zijn er verder ten aanzien van een eventuele btw-teruggave. Ook zijn er nog onzekerheden op het gebied van de (her)huisvesting.

9.3 Ontwikkeling personeel in fte (formatie)

- Toelichting:
- De realisatiecijfers voor 2025 betreffen de stand per 31-12-2025.
 - In de begroting 2026 is een bedrag van € 71.252K opgenomen als directe personele lasten.
 - De stijging van fte's in 2027 en 2028 is het gevolg van noodzakelijke extra externe inhuur die benodigd is voor het uitvoeren van de digitale taken van de KB. Voor nu gaan wij uit van externe inhuur, mede gezien het moeilijk te werven ICT-personeel. Deze inhuur komt voort uit de berekeningen die gebruikt zijn in het hierboven benoemde onderzoek in 2024.

9.4 Staat / raming van baten en lasten

Toelichting staat/raming van baten en lasten
In het bovenstaande meerjarig overzicht (periode 2026-2029) zijn de reeds bekende baten en lasten opgenomen. Deze worden hieronder verder toegelicht:

Claim digitale taken – nationale bibliotheek-verzameling, diensten en IT-infrastructuur
In bovenstaande tabel zijn de kosten voor de claim digitale taken in de meerjarenbegroting niet meegenomen. De geraamde kosten van deze claim digitale taken bedragen in 2027 € 11.524K, in 2028 € 15.155K en in 2029 € 16.051K. Het gaat hierbij om zowel personeelslasten als materiele lasten (overige beheerslasten).

De in de claim opgenomen middelen zijn noodzakelijk voor het continueren van een kwalitatief goede uitvoering van de wettelijke taken. Er is sprake van een combinatie van technische achterstand, meer bedreigingen en hogere eisen dan in het verleden aan de KB zijn gesteld. Tevens leidt de gestage groei van de digitale collectie tot meerkosten die met de huidige bekostiging niet kunnen worden gedekt. Deze

risico's zijn in gesprekken met OCW toegelicht en zijn in samenspraak met OCW nader uitgewerkt op het punt van autonome groei van digitale collecties.

Als ZBO heeft de KB tegelijk de verantwoordelijkheid om keuzes te maken om de financiële stabiliteit te garanderen ook als onverhoopt de toekenning van de gelden langer op zich laat wachten. Er zijn met het ministerie van OCW zeven beleidskeuzes besproken om de kosten beheersbaar te houden.

Huisvestingslasten
Vanaf 2027 stijgen de huisvestingslasten. Dit wordt veroorzaakt doordat de KB in de periode 2027-2033 tijdelijk dubbele huisvestingslasten verwacht. Dit heeft te maken met het bouwen van het Nieuw Boekenmagazijn (NBM) en het nieuwe kantoor- en publieksgebouw. In 2027 verwachten we dat het NBM gereed is voor gebruik en vanaf dat jaar zullen ook de kosten gaan lopen.

In 2025 is meer duidelijk geworden over de tijdelijke huisvesting. Het huurcontract zal in Q3 2027 ingaan voor de tijdelijke huisvesting van de kantoor- en publieksfunctie van de KB. Deze tijdelijke huisvesting is nodig, aangezien het huidige kantoor- en publieksgebouw op de huidige locatie wordt vernieuwbouwd, met behoud van een deel van de bestaande constructie. In de periode Q3 2027-2033 zullen we daarom dubbele lasten hebben voor het kantoor- en publieksgebouw, omdat het tijd kost om de tijdelijke huisvesting te verbouwen en in te richten naar de standaarden van de KB. De huisvestingskosten voor het huidige pand zullen doorlopen, totdat het laatste boek verhuisd is naar het NBM, wat eind 2029 plaats zal vinden. De impact van de dubbele lasten tijdelijke huisvesting heeft in 2027 betrekking op een half jaar. Deze extra kosten voor de (her)huisvesting hebben voorlopig geen invloed op het netto resultaat, omdat deze vooralsnog worden gefinancierd uit de huisvestingsreserve. In de loop van 2026 verwachten we meer informatie tot onze beschikking te krijgen over de daadwerkelijke kosten van onze toekomstige

Ontwikkeling personeel in fte (formatie)						
	2024	2025	2025	2026	2027	2028
	Realisatie	Begroting	Realisatie	Begroting	MJP	MJP
Intern personeel (vast of tijdelijk in dienst)	441	490	492	488	488	488
Externe inhuur	65	60	103	87	87	87
Totale formatie (begroting) / bezetting (realisatie)	506	550	595	575	575	575
Aandeel bestuur / management	35	35	35	35	35	35

huisvesting, waaronder de gebruikersvergoedingen. Op basis daarvan zullen we het meerjarig perspectief updaten om inzicht te krijgen in de bekostiging van de geraamde kosten.

Daarnaast zijn er in de cijfers nog een aantal reeds bekende gegevens en richtlijnen meegenomen:

Staat / raming van baten en lasten							
Bedragen x €1.000	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
	Realisatie	Begroting	Realisatie	Begroting	MJP	MJP	MJP
Baten							
Rijksbijdragen	144.247	129.873	139.217	140.342	138.442	140.057	142.057
Overheidsbijdragen	5.350	3.595	4.174	3.461	3.461	3.461	3.461
Baten werk in opdracht van derden	3.474	3.375	5.140	3.375	3.375	3.375	3.375
Overige baten	515	512	1.443	512	512	512	512
Totaal baten	153.586	137.355	149.974	147.690	145.790	147.405	149.405
Lasten							
Personeelslasten	51.884	61.789	64.788	71.252	64.965	65.464	65.464
Afschrijvingen	2.476	2.677	1.722	2.662	2.662	2.662	2.662
Huisvestingslasten	11.659	18.865	18.369	18.421	20.468	32.676	26.100
Overige lasten uitvoering programma's	38.525	44.967	41.346	43.490	45.490	47.490	49.490
Overige beheerslasten	25.272	24.740	27.627	28.459	28.459	28.459	28.459
Totaal lasten	129.815	153.038	153.852	164.284	162.044	176.751	172.175
Saldo van baten en lasten	23.771	-15.683	-3.878	-16.594	-16.254	-29.346	-22.770
Financiële baten	4.747	3.500	3.405	2.100	1.859	1.484	1.172
Financiële lasten	-	-	1.205	-	-	-	-
Resultaat vóór bestemming	28.518	-12.183	-1.678	-14.494	-14.395	-27.862	-21.598
Resultaatbestemming							
Mutatie bestemmingsreserves publiek	6.944	-6	-2.907	-2.134	-7.668	-19.135	-10.871
Mutatie bestemmingsreserves privaat	-	-	597	-	-	-	-
Mutatie bestemmingsfondsen publiek	21.528	-12.177	3.038	-3.048	-6.727	-8.727	-10.727
Mutatie bestemmingsfondsen privaat	-	-	90	-	-	-	-
Dotatie (+) / onttrekking (-) aan de algemene reserve	46	-	-2.496	-9.312	0	0	0

Baten

- 1. De gerealiseerde baten 2025 zijn gebaseerd op de feitelijk toegezegde (en ontvangen) middelen 2025;
- 2. Op het moment van indienen van de begroting was de Rijksbijdragebrief van 2026 nog niet bij de KB bekend.
- 3. In **aanvulling** op deze middelen is in de bovenstaande ramingen de toezegging voor de WaU-middelen meegenomen voor de jaren 2026 – 2029:
 - 2026: € 4.070K
 - 2027: € 4.530K
 - 2028: € 4.957K
 - 2029: € 4.705K
- 4. Wij houden in de meerjarenprognose bij de baten (en de lasten) geen rekening met een eventuele loon- en prijscompensatie.

Bij de baten is verder rekening gehouden met een aangekondigde efficiëntietaakstelling voor zbo’s vanaf 2025. Deze bedraagt in 2025 0,5% en loopt verder op naar 2,5% in 2029. Deze taakstelling wordt verwezenlijkt door een efficiëntere inrichting van HR- en inkoopprocessen, zoals professionalisering van werving, verzuimaanpak en inkoop- en contractmanagement.

9.5 Balans

Toelichting balans

Bij het bepalen van het verwachte verloop van de balansposten is rekening gehouden met:

Activa

- 1. Materiële vaste activa: de afschrijvingen en de geplande investeringen
- 2. Liquide middelen: de geplande investeringen en de verwachte negatieve kasstromen uit operationele activiteiten.

Passiva

- 1. Eigen vermogen: de mutatie van het saldo van baten en lasten is opgesplitst naar de verschillende bestemmingsreserves en -fondsen en de algemene reserve.
- 2. Voorzieningen: het verwachte verloop op basis van de actuele berekeningen.
- 3. Kortlopende schulden: een gelijkblijvende verhouding met de totale kosten.

Bij het bepalen van het verwachte verloop van de balansposten is rekening gehouden met: De KB heeft in 2025 een solide balanspositie met een positief eigen vermogen en ruime liquide middelen. De solvabiliteit daalt in 2025 naar 72,1% (2024:

75,1%), wat duidt op een sterke vermogenspositie. De current ratio, die de verhouding tussen kortlopende activa en kortlopende schulden weergeeft, neemt toe naar 4,41 (2024: 4,03), wat aangeeft dat de KB ruim voldoende liquide middelen heeft om aan haar kortlopende verplichtingen te voldoen.

De meerjarenbegroting laat echter een daling zien van het eigen vermogen, met name door een afname van bestemmingsreserves- en fondsen.. Hierdoor verslechtert de solvabiliteit in 2029 naar 57%, terwijl de current ratio daalt naar 2,82. Indien de lasten structureel hoger worden dan de baten, kan dit op termijn de financiële stabiliteit onder druk zetten. Dit versterkt de noodzaak van een gebalanceerde financiële sturing en kostenbewaking om de continuïteit van de organisatie te waarborgen.

9.6 Interne risicobeheersings- en controlesystemen

De toenemende onzekerheid en complexiteit vragen om een flexibele aanpak van risicomanagement. De KB richt zich daarom op de belangrijkste risico’s in plaats van op alle mogelijke risico’s. Daarbij kijken we niet alleen naar wat er binnen de organisatie speelt, maar ook naar externe ontwikkelingen en kansen. Ons doel is om risico’s beheersbaar te maken en tegelijk waarde te creëren. De focus ligt daarbij op duurzaam collectiebehoud, financiële verantwoording, compliance en de continuïteit van kritieke bedrijfsprocessen.

We volgen het volgende model:

- De eerste lijn (o.a. afdelingshoofden en domeineigenaren) is verantwoordelijk voor het herkennen en beheersen van risico’s.
- De tweede lijn (o.a. risicomanagement en business control) ondersteunt hierbij.

In 2025 is er veel werk verzet om het inrichten en operationaliseren van risicomanagement en compliance verder vorm te geven binnen de KB. Zo is zowel het risicomanagementbeleid als het risicoacceptatiebeleid opgesteld en is de standaard werkwijze vanuit deze beleidsstukken in de praktijk gebracht. Er zijn strategische risicosessies gehouden met de directie en de huisvestingsrisico’s voor de KB zijn in kaart gebracht. In 2026 zal er verder aandacht worden besteed aan onder andere het sturen op (strategische) risico’s binnen de KB en integreren van risicomanagement binnen de planning & control cyclus. Dit helpt ons om onze doelen beter te bereiken.

Daarnaast is in het afgelopen jaar invulling gegeven aan het horizontale team ‘veilige en weerbare KB’, om de samenwerking te versterken tussen de disciplines crisisbeheersing, informatiebeveiliging, veiligheidscoördinatie, risicomanagement en de functionaris gegevensbescherming. Daarnaast vindt er gestructureerd overleg plaats met betrekking tot informatiebeveiliging, security en privacy en het betreffende directieteamlid.

9.7 Belangrijkste risico’s en onzekerheden

Bij de KB staan onze doelen centraal en gaat de focus primair uit naar de volgende aandachtsgebieden.

Continuïteit van kritieke bedrijfsprocessen

Bij het waarborgen van de bedrijfscontinuïteit ligt de focus primair op de meest kritieke diensten en bedrijfsprocessen van de organisatie. Hierbij gaat veel aandacht uit naar informatiebeveiliging. Datalekken en digitale inbraken vormen een toprisico, die kunnen resulteren in dataverlies (bijvoorbeeld collectiedata, vertrouwelijke bedrijfsgegevens en

persoonsgegevens), een bestuurlijke boete van de Autoriteit Persoonsgegevens, een boete voor bestuurders (NIS2), de verplichting tot schadevergoedingen en identiteitsfraude. Dit kan aanzienlijke gevolgen hebben voor de kosten, reputatie en de strategische doelen van de KB. Als kader voor informatiebeveiliging hanteert de KB de BIHO (Baseline Informatiebeveiliging Hoger Onderwijs).

Cybersecurity-risico’s krijgen veel aandacht en we hebben daarvoor reeds diverse maatregelen doorgevoerd. De NIS2-richtlijn geldt sinds januari 2023 en moet in Nederland uiterlijk in het derde kwartaal van 2026 zijn omgezet in nationale wetgeving. Voor de diensten die binnen de scope van het project vallen, is het afronden van de GAP- en risicoanalyses in 2025 bijna voltooid. De KB is bezig met het verlagen van geïdentificeerde risico’s, mede door een actieve ondersteuning van het projectteam bij zowel de afronding van de analyses als het mitigeren van de grootste risico’s. Tegelijkertijd is gewerkt aan het opstellen en implementeren van beleidsstukken die structuur en eigenaarschap binnen de organisatie versterken. Om de kennis verder te borgen zijn er

Balans							
Bedragen: x € 1.000	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
	Realisatie	Begroting	Realisatie	Begroting	MJP	MJP	MJP
Activa							
Vaste activa							
Materiële vaste activa	3.951	4.000	3.318	4.000	4.000	4.000	4.000
Totaal van vaste activa	3.951	4.000	3.318	4.000	4.000	4.000	4.000
Vlottende activa							
Vorderingen	12.943	3.500	3.652	3.500	3.500	3.500	3.500
Liquide middelen	146.106	137.423	156.127	141.548	127.153	99.292	77.694
Totaal van vlottende activa	159.049	140.923	159.779	145.048	130.653	102.792	81.194
Totaal van activa	163.000	144.923	163.097	149.048	134.653	106.792	85.194
Passiva							
Eigen vermogen, algemene reserve	7.007	7.007	4.511	-4.373	-4.373	-4.373	-4.372
Eigen vermogen, overige bestemmingsreserves	53.372	53.366	51.061	48.927	41.259	22.124	11.253
Eigen vermogen, overige bestemmingsfondsen	58.902	46.725	62.030	58.982	52.255	43.528	32.801
Totaal van eigen vermogen	119.280	107.098	117.600	103.535	89.140	61.279	39.681
Voorzieningen	1.612	2.000	9.300	9.109	9.109	9.109	9.109
Kortlopende schulden	42.108	35.825	36.197	36.832	36.404	36.404	36.404
Totaal van passiva	163.000	144.923	163.097	149.048	134.653	106.792	85.194

trainingen gehouden voor medewerkers hoe zij het beheersen van deze risico's kunnen integreren binnen hun dagelijkse werk. In 2026 wordt er verder aandacht besteed aan het borgen van de NIS2 werkzaamheden binnen de KB. Ten slotte is in 2025 door de KB een vervolg gegeven aan de awareness-campagne voor security, privacy en informatie-beveiliging KB-breed.

In 2025 is volledig ingezet op crisismanagement volgens het principe van 'gecoördineerd improviseren'. Omdat niet iedere crisis te voorspellen is, worden er geen draaiboeken ontwikkeld voor specifieke scenario's. In plaats daarvan ligt de nadruk op duidelijke rollen, heldere teamstructuren en eenduidige verantwoordelijkheden. Naast preventie wordt sterk ingezet op training en realistische oefeningen. Daarnaast is er verder gebouwd aan het crisismanagementplan. De operationele teams – Bedrijfshulpverlening (BHV), Collectiehulpverlening (CHV) en het Computer Security Incident Response Team (CSIRT) – blijven essentieel en vormen een solide basis waarop de KB kan terugvallen. Tegelijkertijd is een start gemaakt met de inrichting van een crisiscommunicatieteam (CCT) en met de verdere uitwerking van het operationele crisisteam (OCT) en het crisisbeleidsteam (CBT). Voor het OCT en CBT zijn basiscrisistrainingen georganiseerd. Om de samenwerking tussen alle teams te versterken en de focus op trainen en realistisch oefenen te vergroten, is in augustus 2025 een adviseur crisis-beheersing aangesteld.

Compliance

Voor maatschappelijke organisaties als de KB is compliant handelen, het verzekeren van een ethische en verantwoorde bedrijfsvoering, van vitaal belang voor het behoud van het maatschappelijke vertrouwen. Daarom is in het verlengde van het inrichten van Risicomanagement in het najaar van 2025 een begin gemaakt met de opzet van een KB-breed compliance-beleid. Om inzicht te krijgen in de compliance-risico's is een start gemaakt met de inventarisatie van alle internationale en nationale wet- en regelgeving waaraan de KB moet voldoen en de stand van zaken van de beheersing hiervan binnen de KB. In 2026 zal het compliance beleid verder uitgewerkt worden en wordt er op basis van een risicoanalyse een verbeterplan voor compliance opgesteld.

Subsidies

Subsidietoekenningen door de KB in 2025 vonden plaats met inachtneming van het subsidiereglement van de Koninklijke Bibliotheek 2024 en de onderliggende tijdelijke subsidieregels. De controllers voeren controles uit op zowel de verlening als vaststelling

van de subsidiebeschikking. Zekerheid betreffende de rechtmatigheid van verstrekte subsidies wordt jaarlijks verkregen door interne controles en procedures binnen de KB en door externe controle door de accountant. In 2025 is een start gemaakt met een plan voor het automatiseren van het subsidieproces middels een subsidievolgsysteem.

Aanbestedingswet- en regelgeving

Op het vlak van de waarborging van rechtmatigheid binnen de aanbestedingswet- en regelgeving maakt de KB gebruik van een aanbestedingskalender, contractbeheer en contractmanagement, een actueel inkoopbeleid, een contractmanagementbeleid en een inkoophandboek. In 2025 is verder ingezet op het professionaliseren van de inkoopfunctie binnen de KB. Dit heeft geresulteerd in de ontwikkeling en vaststelling van nieuwe formats, een geaccordeerd inkoop- en contractmanagementbeleid, een inkoophandboek, RASCI's en stappenplannen ter ondersteuning van aanbestedingen. Met de implementatie van AFAS is daarnaast verder gewerkt aan het versterken van contractbeheer, het borgen van rechtmatige inkopen en het vereenvoudigen van de spendanalyse.

Privacywet- en regelgeving

De privacyorganisatie van de KB is ingericht volgens het Three Lines Model (IIA). De directe verantwoordelijkheid voor het voldoen aan privacywetgeving en -beleid is belegd in de eerste lijn, bij de verantwoordelijken voor (interne of externe) diensten. De advies- en supportrol met specialistische expertise bevindt zich in de tweede lijn. De FG bevindt zich in de derde lijn, in de toezichthoudende rol. De eindverantwoordelijkheid is belegd bij het bestuursorgaan, het Algemeen Bestuurscollege – dat wordt vertegenwoordigd door de Algemeen directeur van de KB.

Bij de KB hebben (voor zover momenteel bekend) in 2025 geen ernstige datalekken plaatsgevonden, die impact hebben op de continuïteit van de organisatie (zoals boetes, schadeclaims of reputatieschade).

De KB heeft in 2025 een waarschuwingsbrief ontvangen van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) over de eerste laags cookiebanner van de website www.onlinebibliotheek.nl. Deze voldeed niet aan de AVG, maar dat is binnen de door de AP gestelde deadline opgelost, voor alle KB-websites die gebruikmaken van het WaaS-platform. De FG heeft interne eigenaren van andere websites die in beheer zijn van de KB geïnformeerd over de waarschuwingsbrief, de verplichtingen onder de AVG, en interne hulplijnen. Het is niet ondenkbaar dat de AP in de toekomst ook andere websites van de KB onder de loep neemt.

Bij de KB wordt AI door medewerkers volop gebruikt. Hoewel gebruiksrichtlijnen bestaan, zijn nog beperkt maatregelen getroffen om een passend niveau van AI-geletterdheid en verantwoord gebruik van AI te waarborgen. Zo bestaat nog geen voorgeschreven AI tooling voor gebruik in de werkomgeving van de KB. Momenteel vinden veel acties en initiatieven plaats die hier verbetering in zullen brengen. Denk hierbij aan bijvoorbeeld de werving van een AI lead ('trekker'), het starten van een strategie en leertraject op basis van onze visie en het aanbieden van diverse e-learning modules rond veilige inzet van AI.

Verder is de KB sterk afhankelijk van een groot aantal IT-leveranciers, waaronder cloud providers, SaaS-leveranciers en externe verwerkers buiten de EU. In veel gevallen bestaat geen exit-strategie of fallback-scenario. De KB loopt met de huidige oplossingen soevereiniteitsrisico's, gezien de ontwikkelingen op het wereldtoneel.

Duurzaam collectiebehoud waarborgen

In het kader van onze wettelijke taak, namelijk het zorg dragen voor het duurzaam behoud van zowel de digitale als ook de fysieke collectie, hebben er ook in 2025 risicosessies plaatsgevonden. In het kader van de instandhoudingsrisico's (o.a. licht-, brand- en waterschade, langdurige uitval van het klimaatstelsel) van het huidige pand hebben we risicosessies samen met het Rijksvastgoedbedrijf uitgevoerd. Omdat we langzaam richting de verhuizing gaan, zijn we overgegaan van een onderhoudsfase naar een storing opvolgingsfase. Middels risicoanalyses worden in deze fase de mitigerende maatregelen bijgestuurd. Naar aanleiding van de diefstal van Russische boeken zijn de risico's in kaart gebracht en verbeteringen in collectieveiligheid doorgevoerd. De KB heeft verder in de werkgroepen van de taskforce Weerbaar erfgoed een bijdrage geleverd in het samen ontwikkelen van een risicomatrix die door erfgoedinstellingen gebruikt kan worden voor het inventariseren van de risico's die verbonden zijn aan de toegenomen dreiging van hybride oorlogsvoering.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Cybersecurity

Het digitale dreigingslandschap voor onderwijs- en kennisinstellingen in Nederland is in 2025 diverser en minder voorspelbaar geworden: zowel cybercriminelen (o.a. afpersing en ransomware) als statelijke actoren opereren actiever, terwijl organisaties steeds sterker afhankelijk zijn van digitale diensten, platformen en producten. Deze factoren vergroten de kans op een verstoring van de dienstverlening van de KB door een cyberaanval. Daarnaast is de kans op een datalek groter, onder meer door een groeiende

focus van cybercriminelen op afpersing. De KB heeft in 2025 sterk ingezet op cyberbeveiliging, zowel vanuit risico-oogpunt als vanuit het perspectief van compliance met de Cyberbeveiligingswet en de Baseline Informatiebeveiliging Overheid 2 (BIO2). Dit omvat onder andere een versterking van bestaande maatregelen alsook het inzetten op een sterkere borging van basishygiëne op het gebied van informatiebeveiliging in de organisatie. Het gewenste volwassenheidsniveau is nog niet bereikt in 2025, waardoor diverse verbetertrajecten op het gebied van beleid, processen, organisatie, bewustzijn en technologische verbeteringen door zullen lopen in 2026.

Collecties

De KB bezit een unieke collectie waarbij risico's als vervreemding, beschadiging en vernietiging op kunnen treden. Op het vlak van behoud van collectie-items, zijn daarom maatregelen getroffen zoals cameratoezicht, beveiligde ruimtes, het wegen van boeken en verzekering en transport bij bruikleen.

Factuurfraude

Factuurfraude is een veel voorkomende vorm van fraude. De KB heeft diverse maatregelen getroffen om dit tegen te gaan. De KB hanteert een three-waymatching methodiek waarbij ontvangen facturen worden afgezet tegen goedgekeurde orders en goedgekeurde ontvangsten. Afwijkingen lopen altijd via de besteller en de budgethouder. Ook controleren wij wijzigingen in bankrekeningnummers van leveranciers voordat we deze in de systemen verwerken. Periodiek worden de factuur- en inkoopdata geanalyseerd op fraude-indicatoren.

Beperkingen energienet

Vanaf 2025 stelt het Overheidsdatacenter (ODC) Apeldoorn beperkingen aan stroomvoorziening en rackspace, wat risico's met zich meebrengt voor de continuïteit en groei van onze digitale collectie en de KB-diensten. Voor de KB zijn flexibiliteit, portabiliteit en veiligheid kernuitgangspunten voor de borging van onze collecties.

Om bovenstaande redenen zijn er aanvullende afspraken tussen de KB en het ODC gemaakt m.b.t. stroom en rackspace, die zijn opgenomen als addendum van de SLA. De Belastingdienst is zich bewust van het belang van onze Collectie en heeft het besef dat wij er in principe voor altijd zijn. Hiermee zijn de risico's voldoende gemitigeerd.

Jaarrekening

Balans per 31 december (na resultaatverwerking)

Balans per 31 december (na resultaatverwerking)			
Bedragen x €1.000	Ref	31-12-2025	31-12-2024
Activa			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	1	3.318	3.951
Totaal van vaste activa		3.318	3.951
Vlottende activa			
Vorderingen	2	3.652	12.943
Liquide middelen		156.127	146.106
Totaal van vlottende activa		159.779	159.049
Totaal van activa		163.097	163.000
Passiva			
Eigen vermogen	3	117.601	119.280
Voorzieningen	4	9.300	1.612
Kortlopende schulden	5	36.196	42.108
Totaal van passiva		163.097	163.000

Staat van baten en lasten

Staat van baten en lasten				
Bedragen x €1.000	Ref	2025	2025	2024
		Realisatie	Begroting	Realisatie
Baten				
Rijksbijdragen	6	139.217	129.873	144.247
Overige overheidsbijdragen en subsidies	7	4.174	3.595	5.350
Baten werk in opdracht van derden	8	5.140	3.375	3.474
Overige baten	9	1.443	512	515
Totaal baten		149.974	137.355	153.586
Lasten				
Personeelslasten	10	64.788	61.789	51.884
Afschrijvingen	11	1.722	2.677	2.476
Huisvestingslasten	12	18.369	18.865	11.659
Overige lasten uitvoering programma's	13	41.346	44.967	38.525
Overige beheerslasten	14	27.627	24.740	25.272
Totaal lasten		153.852	153.038	129.815
Saldo van baten en lasten		-3.878	-15.683	23.771
Financiële baten		3.405	3.500	4.747
Financiële lasten		1.205	0	0
Saldo financiële baten en lasten	15	2.200	3.500	4.747
Resultaat vóór bestemming		-1.678		
Vennootschapsbelasting		0	0	0
Resultaat na belasting		-1.678	-12.183	28.518
Resultaatbestemming				
Mutatie bestemmingsreserves publiek		-2.907	-6	6.944
Mutatie bestemmingsreserves privaat		597	0	0
Mutatie bestemmingsfondsen publiek		3.038	-12.177	21.528
Mutatie bestemmingsfondsen privaat		90	0	0
Resultaat na bijzondere bestemming		-2.496	0	46

Kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht		
Bedragen x €1.000	2025	2024
	Realisatie	Realisatie
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo van baten en lasten	-3.878	23.771
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	1.722	2.476
Mutaties voorzieningen	7.688	-338
Totaal aanpassingen voor aansluiting met het saldo van baten en lasten	9.410	2.138
Veranderingen werkkapitaal		
Vorderingen	9.291	-6.178
Schulden	-5.912	8.458
Totaal veranderingen werkkapitaal	3.379	2.280
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		
Ontvangen interest	3.405	4.747
Betaalde interest	-1.205	0
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties	2.200	4.747
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		
	11.111	32.936
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-1.090	-2.112
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	-1.090	-2.112
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Nieuw opgenomen leningen	0	0
Aflossing langlopende schulden	0	0
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	0
Liquide middelen per 1 januari		
	146.106	115.283
Mutatie liquide middelen	10.021	30.823
Liquide middelen per 31 december	156.127	146.106

Grondslagen voor waardering en resultaatsbepaling

Algemeen
De KB is gevestigd op Prins Willem-Alexanderhof 5, Postbus 90407, 2509 LK te 's-Gravenhage en ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 27377634.

De Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW, Art. 1.5) en de Wet stelseltaken openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob, Art.9) beschrijven de taken en het werkterrein van de KB. Deze komen samen in het Reglement van de KB.

De KB is de nationale bibliotheek: vanuit de kracht van het geschreven woord dragen we bij aan een slimmer, vaardiger en creatiever Nederland. Dit doen we samen met partners op het terrein van erfgoed, wetenschap en met de openbare bibliotheken. Als nationale bibliotheek maakt de KB de bibliotheekcollectie Nederland zichtbaar, bruikbaar en houdbaar. De activiteiten van de KB vinden plaats in het binnenland en bestaan uit het behoud, beheer, documentatie en beschikbaarstelling gerelateerd aan de Nederlandse bibliografie.

Bij het Besluit aanwijzing organisaties van openbaar belang d.d. 21 juni 2019 heeft de minister van Financiën de KB met ingang van 1 januari 2020 aangewezen als organisatie van openbaar belang (oob) als bedoeld in de Wet toezicht accountants-organisaties (Wta).

Verslaggevingsperiode
Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2025, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2025. De jaarrekening is opgemaakt op 10 maart 2026.

Toegepaste standaarden
Het ministerie van OCW heeft bepaald dat de KB haar financiële verantwoording dient op te stellen in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. In deze regeling is bepaald dat de bepalingen van Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in het bijzonder de RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn, met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen.

Met het ministerie van OCW is op 5 maart 2020 overeengekomen dat de KB, in tegenstelling tot wat vermeld is in de RJ 660, de bijlagen specificaties van projecten en de Rijksbijdragen ten behoeve van geaffilieerde instellingen, niet hoeft op te nemen in de jaarrekening.

Continuïteit
Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Stelselwijziging
De KB heeft het model van de staat van baten en lasten heroverwogen. In overeenstemming met het voorgeschreven model uit RJ 660, werden voorheen alle overige lasten gegroepeerd in één regel Overige lasten. De KB heeft de post Overige lasten gesplitst in twee posten: één post voor de overige lasten die toeziet op de uitvoering van programma's en een post voor de resterende overige beheerslasten. De invloed op de presentatie staat op pagina 59. Daarmee geeft de staat van baten en lasten geen goed inzicht van de lasten. Met de splitsing van de overige lasten is de KB van mening dat een beter inzicht verstrekt wordt aan de gebruikers van de jaarrekening. Deze stelselwijziging wordt retrospectief verwerkt. Er is geen invloed op het resultaat of het eigen vermogen, er is enkel sprake van een presentatiewijziging. De invloed op de presentatie is als volgt:

Grondslagen voor waardering van activa en passiva en resultaat

Algemeen
De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Activa en passiva
Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de KB zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen, worden niet in de balans verwerkt en mogelijk aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Verplichtingen worden in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie

niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar alle waarschijnlijkheid in de praktijk zullen voordoen en niet op basis van voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich zullen voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de staat van baten en

lasten opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie.

Indien de weergave van de economische realiteit leidt tot het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

Baten en lasten
Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met

Stelselwijziging model baten en lasten

Stelselwijziging				
Bedragen x €1.000	Ref	2025	2025	2025
Lasten		voor stelselwijziging	verschil	na stelselwijziging
Personeelslasten	10	64.788		64.788
Afschrijvingen	11	1.722		1.722
Huisvestingslasten	12	18.369		18.369
Overige lasten		68.973	-68.973	
Overige lasten uitvoering programma's	13		41.346	41.346
Overige beheerslasten	14		27.627	27.627
Totaal lasten		153.852	0	153.852

Stelselwijziging				
Bedragen x €1.000	Ref	2024	2024	2024
Lasten		voor stelselwijziging	verschil	na stelselwijziging
Personeelslasten	10	51.884		51.884
Afschrijvingen	11	2.476		2.476
Huisvestingslasten	12	11.659		11.659
Overige lasten		63.796	-63.796	
Overige lasten uitvoering programma's	13		38.525	38.525
Overige beheerslasten	14		25.272	25.272
Totaal lasten		129.815	0	129.815

een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Presentatie en functionele valuta

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is van de KB. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

Gebruik van schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur oordelen en maakt schattingen en veronderstellingen die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa, verplichtingen, baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Naar de mening van het management is de invloed van schattingen en veronderstellingen op de financiële positie beperkt.

Verbonden partijen

Er is sprake van verbonden partijen wanneer een relatie bestaat tussen de KB en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de KB. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Collectie KB

De collectie van de KB is feitelijk het meest waardevolle activum van de organisatie, gezien de bijzondere aard en onvervangbaarheid ervan. Kosten van verwerving en onderhoud van stukken worden verwerkt in de staat van baten en lasten in het jaar waarin deze worden gemaakt. De collectie wordt niet geactiveerd.

Financiële instrumenten

In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: (handels) vorderingen, geldmiddelen, (handels)schulden en overige financiële verplichtingen.

De instelling maakt geen gebruik van derivaten, heeft geen in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten en houdt geen handelsportefeuille aan. Financiële activa en financiële verplichtingen worden

in de balans opgenomen op het moment dat contractuele rechten of verplichtingen ten aanzien van dat instrument ontstaan.

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. De effectieve rente wordt direct in de staat van baten en lasten verwerkt.

Salderen

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de KB beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de KB het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen.

Bijzondere waardeverminderingen financiële activa

Vorderingen die niet individueel onderhevig zijn gebleken aan bijzondere waardevermindering worden collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering, dit door samenvoeging van vorderingen met vergelijkbare risicokenmerken. Bij de beoordeling van de collectieve waardevermindering gebruikt de KB historische trends met betrekking tot de waarschijnlijkheid van het niet nakomen van betalingsverplichtingen. De uitkomsten worden bijgesteld als het bestuur van oordeel is dat de huidige economische en kredietomstandigheden zodanig zijn dat het waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke verliezen hoger dan wel lager zullen zijn dan historische trends suggereren.

De boekwaarde van vorderingen wordt verminderd met de voorziening voor dubieuze debiteuren. Vorderingen die niet incasseerbaar zijn worden afgeboekt van de voorziening. Andere toevoegingen en onttrekkingen aan de voorziening worden in de staat van baten en lasten verantwoord.

Als in een latere periode de waarde van het actief, onderhevig aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het bijzondere waardeverminderingsverlies, wordt het bedrag uit hoofde van het herstel (tot maximaal de oorspronkelijke kostprijs) opgenomen in de staat van baten en lasten.

Materiële vaste activa (MVA) en afschrijvingen

Materiële vaste activa worden in de balans verwerkt indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot dat actief

zullen toekomen aan de KB en de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

MVA worden gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. De kostprijs wordt bepaald na aftrek van eventuele vergoedingen en/of subsidies.

In het geval dat de betaling van de kostprijs van een materieel vast actief plaatsvindt op grond van een langere dan normale betalingstermijn, wordt de kostprijs van het actief gebaseerd op de contante waarde van de verplichting.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafwaarde volgens de lineaire methode op basis van geschatte economische levensduur. Bij het afschrijven wordt rekening gehouden met de restwaarde van de individuele activa, indien de verwachting is dat er restwaarde zal zijn. Op vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij afstoting.

De KB past de componentenbenadering toe voor materiële vaste activa indien belangrijke afzonderlijke bestanddelen van een materieel vast actief van elkaar te onderscheiden zijn. Rekening houdend met verschillen in gebruiksduur of verwacht gebruikspatroon, worden deze bestanddelen afzonderlijk afgeschreven. De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd: 3,33% (magazijninrichting), 5% (bibliotheekinrichting), 10% (meubilair), 20% (apparatuur en bibliotheeksysteem) en 33,3% staf- en werksystemen (decentrale systemen).

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd als zij de gebruiksduur van het object verlengen en/of leiden tot toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot het object.

Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen de laatste boekwaarde voor het moment van buitengebruikstelling of lagere opbrengstwaarde.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Door de KB wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een

bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en bedrijfswaarde. Een bijzonder waardeverminderingsverlies wordt direct als last verwerkt in de staat van baten en lasten onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief. Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingsverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief (of kasstroom genererende eenheid) geschat. Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingsverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingsverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroom genererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingsverlies voor het actief (of kasstroom genererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Vorderingen

Vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingsverliezen. De effectieve rente en eventuele bijzondere waardeverminderingsverliezen worden direct in de staat van baten en lasten verwerkt.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de vennootschap, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is ingedeeld naar vrije algemene reserve, bestemmingsreserves (publiek en privaat) en bestemmingsfondsen (publiek en privaat).

Bestemmingsreserves (publiek en privaat)

Delen van het eigen vermogen zijn voor verschillende doeleinden gereserveerd als bestemmingsreserves. Bestemmingsreserves worden door het bestuur bepaald en het bestuur kan deze zelf opheffen.

Bestemmingsfondsen (publiek en privaat)

Bestemmingsfondsen zijn reserves waaraan door derden een beperkte bestedingsmogelijkheid is aangebracht dan op grond van de statuten zou bestaan. De fondsen zijn ontstaan als gevolg van geormerkte OCW-gelden, giften of legaten welke niet volledig zijn besteed in het betreffende boekjaar. Uitgaven die worden gedekt uit bestemmingsfondsen worden in de staat van baten en lasten verantwoord, en via de resultaatbestemming ten laste van het betreffende fonds gebracht. Wijzigingen in de beperking van de bestemming van fondsen die door de daartoe bevoegde organen of instanties worden aangebracht, worden als overige mutatie binnen het eigen vermogen verwerkt.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

Rechten en verplichtingen voortvloeiend uit eenzelfde overeenkomst worden niet in de balans opgenomen indien en voor zover noch de KB noch de tegenpartij heeft gepresteerd. Opname in de balans geschiedt wanneer de nog te ontvangen respectievelijk te leveren prestatie en tegenprestatie niet (meer) met elkaar in evenwicht zijn en dit voor de KB nadelige gevolgen heeft.

Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Indien de tijdswaarde van geld materieel is en de periode waarover de uitgaven contant worden gemaakt meer dan een jaar is, worden voorzieningen gewaardeerd tegen de contante waarde van de beste schatting van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de

nominale waarde indien de tijdswaarde van het geld niet materieel is of de periode waarover de uitgaven contant worden gemaakt maximaal een jaar is.

De KB heeft voorzieningen getroffen betreffende ingegane wachtgeldverplichtingen, ingegane generatieplanregelingen, verplichtingen langdurig zieken en uitgestelde beloningen vanwege ambtsjubilea.

Voorziening wachtgelden

Deze voorziening betreft de berekening van de maximale verplichting per uit dienst gegane medewerker. Er vinden individuele berekeningen plaats, rekening houdend met zowel het WW-deel als het bovenwettelijke BWOI-deel. De eerste op basis van de UWV-regels, de tweede op basis van de BWOI-regeling.

Voorziening Generatieplan

De voorziening Generatieplan voorziet in de mogelijkheid voor medewerkers die vijf jaar of korter voor de AOW-datum zitten en een dienstverband hebben van minimaal vijf jaar bij een van de werkgevers van de sector Onderzoeksinstituten, om een of twee dagen per week minder te gaan werken, waarbij over die dagen 50% van het salaris wordt doorbetaald en de pensioenopbouw volledig wordt voortgezet.

Voorziening Langdurig zieken

De KB is verplicht om personeelsleden bij ziekte gedurende het eerste jaar 100% en gedurende het tweede jaar 70% c.q. 85% bij voldoende re-integratie van het salaris door te betalen. Dit is geregeld in de regeling Ziekte en Arbeidsongeschiktheid personeel Onderzoeksinstituten (ZAOI). Op grond van RJ 271 wordt een voorziening opgenomen voor de toekomstige loonkosten van medewerkers die op 31 december van het verslagjaar ziek zijn en waarvan vrijwel zeker is dat zij niet meer of niet volledig terugkeren in het arbeidsproces. De verplichting wordt berekend als zijnde de contante waarde van de toekomstige salarisbetalingen en transitievergoedingen.

Jubileumvoorziening

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de berekening van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op de KB-regeling jubilea, blijfkans en leeftijd.

Voorziening Rente OB

Voor de jaren 2019 en 2020 heeft de KB een naheffingsaanslag omzetbelasting ontvangen van de Belastingdienst. Ondanks dat hier in bezwaar is gegaan, vindt de KB vindt het aannemelijk dat er ook voor de jaren 2021-2025 nog naheffingen opgelegd gaan worden. Deze voorziening betreft enkel de

rente welke over de omzetbelasting wordt berekend. De teruggevorderde omzetbelasting over 2021-2025 staat gereserveerd op de balans.

Voorziening instandhouding

Voor de gerealiseerde, maar nog niet gefactureerde instandhoudingskosten neemt de KB een voorziening per balansdatum op. Dit betreft kosten voor instandhoudingsprojecten uitgevoerd door het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) voor de instandhouding van het KB-pand. Omdat de instandhoudingskosten ook deels gedekt worden door het RVB, wordt per balansdatum berekend welke kosten ten laste komen van het bestemmingsfonds Instandhouding en worden deze voorzien.

Kortlopende schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder Financiële instrumenten.

Onder de kortlopende schulden vallen vooruit gefactureerde en -ontvangen termijnen van projecten. Hieronder zijn opgenomen ontvangen projectgelden waar tegenover een specifieke bestedingsverplichting bestaat, die gebaseerd is op externe contractuele verplichtingen.

Projecten zijn gewaardeerd op direct toerekenbare kosten en aan overige instanties toegezegde gelden. Op de geactiveerde kosten zijn de ontvangen subsidiegelden in mindering gebracht. Gedurende de looptijd van een project wordt geen resultaat verantwoord. Na realisatie van een project wordt het saldo van baten en lasten verwerkt in de staat van baten en lasten.

Rijksbijdrage

Onder de Rijksbijdrage wordt de jaarlijkse bijdrage van het ministerie van OCW verstaan. De Rijksbijdrage wordt ten gunste gebracht van de staat van baten en lasten in de periode waarop zij toegekend is.

Overige overheidsbijdragen en subsidies

Subsidies (niet zijnde Rijksbijdrage) worden ten gunste van de staat van baten en lasten van het jaar gebracht ten laste waarvan de gesubsidieerde bestedingen komen of waarin de opbrengsten zijn gedeeld of het exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De vooruit ontvangen bedragen worden als kortlopend schuld verantwoord, afhankelijk van de verwachte uitstroom van middelen.

Baten uit abonnementen

Baten uit KB-passen en abonnementen worden toegerekend aan de periode waar ze betrekking op hebben.

Overige baten

De verantwoording van overige baten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Beleidsregels toepassing WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering topinkomens (WNT) heeft de KB zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de organisatie.

Voor de beloningen met opbouw van rechten, sabbatical leave en gratificaties worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Een verwachte vergoeding ten gevolge van bonusbetalingen wordt verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht. Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen.

De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om

de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Pensioenen

De pensioenregeling van de KB is ondergebracht bij ABP (Stichting Pensioenfonds ABP). Dit betreft een bedrijfstakpensioenfonds en de KB heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in het geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het voldoen van eventuele hogere toekomstige premies.

De aan de pensioenuitvoerder te betalen premie wordt als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord. Te betalen premie dan wel de vooruitbetaalde premie per jaareinde wordt als overlopend passief respectievelijk overlopend actief verantwoord.

Een pensioenvordering uit hoofde van aanwezige overschotten bij de pensioenuitvoerder wordt opgenomen als de groep beschikkingsmacht heeft over het overschot, het waarschijnlijk is dat het tot toekomstige economische voordelen voor de groep leidt en het betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een pensioenoverschot wordt op dezelfde wijze gewaardeerd als een voorziening.

De pensioenregels schrijven voor dat de beleidsdekkingsgraad van ABP minimaal 105% moet zijn. De beleidsdekkingsgraad ultimo 2025 bedroeg 118,3% (2024: 113,1%). Ultimo 2025 was de actuele dekkingsgraad 123,5%.

Leaseovereenkomsten

De KB kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten

classificeren als operationele leases. Bij de lease-classificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm. Classificatie van de lease vindt plaats op het tijdstip van het aangaan van de betreffende leaseovereenkomst.

Operationele leases

Als de organisatie optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Vergoedingen die worden ontvangen als stimulering voor het afsluiten van een overeenkomst worden verwerkt als een vermindering van de leasekosten over de leaseperiode. Leasebetalingen en vergoedingen inzake operationele leases worden lineair over de leaseperiode ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht, tenzij een andere toerekeningsystematiek meer representatief is voor het patroon van de met het leaseobject te verkrijgen voordelen.

Rentebaten en -lasten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld conform de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan in zijn geheel uit liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening. Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke

Toelichting op de balans

Materiële vaste activa (1)

Materiële vaste activa (1)			
Verloopoverzicht van materiële vaste activa 2025	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Totaal van materiële vaste activa
Bedragen x €1.000			
Boekwaarde aan het begin van de periode			
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs begin periode	10.309	20.828	31.137
Cumulatieve afschrijvingen begin periode	-10.268	-16.919	-27.186
Boekwaarde aan het begin van de periode	41	3.909	3.951
Verloop gedurende de periode			
Investerings:	1.060	29	1.090
Afschrijvingen:	-403	-1.319	-1.722
Mutatie gedurende de periode	657	-1.290	-632
Boekwaarde aan het eind van de periode			
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs einde periode	11.369	20.857	32.227
Cumulatieve afschrijvingen/waardeverminderingen einde periode	-10.671	-18.238	-28.909
Boekwaarde aan het einde van de periode	698	2.619	3.318

Onder materiële vaste activa zijn geen activa opgenomen waarvan de beschikbaarheid berust op een beperkt genotsrecht zoals erfpacht- en opstalrecht of huurkoop c.q. financieringshuur. De gebouwen en terreinen die de huisvesting van de KB vormen zijn geen eigendom.

Vlottende activa (2)

Specificatie vorderingen

Vlottende activa (2)			
Specificatie vorderingen			
Overzicht vorderingen	31-12-2025	31-12-2024	
Bedragen x €1.000	Realisatie	Realisatie	
Debiteuren	425	179	
Overlopende activa	2.1	2.531	11.938
Overige vorderingen	697	829	
Voorziening wegens oninbaarheid vorderingen	-1	-3	
Totaal vorderingen	3.652	12.943	

Specificatie overlopende activa (2.1)

Vlottende activa (2)			
Specificatie overlopende activa			
Overzicht overige vorderingen	31-12-2025	31-12-2024	
Bedragen x €1.000	Realisatie	Realisatie	
Vooruitbetaalde bedragen	122	523	
Nog te ontvangen bedragen	2.409	11.415	
Overige vorderingen	2.531	11.938	

De mutatie op de nog te ontvangen bedragen is voornamelijk toe te kennen aan de vorderingen op crediteuren (€ 378K), vorderingen op projectsubsidies (€ 6.216K) en de nog te ontvangen rentebaten over het vierde kwartaal 2025 (€ 770K).

Liquide middelen

Vlottende activa (2)		
Overzicht liquide middelen	31-12-2025	31-12-2024
Bedragen x €1.000	Realisatie	Realisatie
Kasmiddelen	1	1
Tegoeden op bankrekeningen	65	336
Schatkistbankieren	156.061	145.769
Liquide middelen	156.127	146.106

De KB participeert in het geïntegreerd middelenbeheer van het ministerie van Financiën. De KB heeft geen kredietlimiet en een intradaglimiet van € 5.500K als onderdeel van het schatkistbankieren. Het saldo wordt dagelijks aangevuld vanuit het schatkistbankieren-stelsel. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de KB.

Eigen vermogen (3)

Eigen vermogen (3)					
Eigen vermogen, verloopoverzicht	Stand per 31-12-2023	Verloop gedurende 2024	Stand per 31-12-2024	Verloop gedurende 2025	Stand per 31-12-2025
Bedragen x €1.000					
Algemene reserve	6.961	46	7.007	-2.496	4.511
Bestemmingsreserves publiek	46.150	6.944	53.093	-2.907	50.186
Bestemmingsfondsen publiek	37.374	21.528	58.902	3.038	61.940
Bestemmingsreserves privaat	278	0	278	597	875
Bestemmingsfondsen privaat	0	0	0	90	90
Totaal eigen vermogen	90.763	28.518	119.280	-1.678	117.601

Bestemmingsreserves publiek

Bestemmingsreserves					
Specificatie van bestemmingsreserves publiek	Bestemmings-reserves aan het begin van de periode	Dotaties gedurende het jaar	Onttrekkingen gedurende het jaar	Saldo (dotaties -/- onttrekkingen)	Bestemmings-reserves aan het einde van de periode
Bedragen x €1.000					
Volgnummer					
1 Huisvesting	32.838	2.500	0	2.500	35.338
2 Verbetering dataservices	1.120	0	-193	-193	927
3 Meerstemmigheid Collectie	1.000	0	0	0	1.000
4 Metamorfoze / Uitvoering BKT	12.969	4.000	-6.069	-2.069	10.901
5 Verwerking Collectie	825	500	-150	350	1.175
6 Stimuleringsregeling Kwaliteitszorg	146	0	0	0	146
7 Digitale Versterking	2.195	0	-1.495	-1.495	700
8 Vervangingsinvesteringen	2.000	0	-2.000	-2.000	0
Totaal	53.093	7.000	-9.907	-2.907	50.187

situatie per balansdatum worden niet in de jaar-rekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

1 Bestemmingsreserve Huisvesting
Sinds een aantal jaren heeft de KB als beleid dat zij jaarlijks een bedrag doteert aan de huisvestings-reserve. Er wordt steeds meer informatie bekend over de kosten van de tijdelijke huisvesting en de uiteindelijke nieuwe huisvesting en ook nu de bouw van het boekenmagazijn van start is gegaan, zijn die kosten beter inzichtelijk te maken.

Er zal een aantal jaar zijn van flinke overlap met bijbehorende dubbele lasten. De KB zit nog (deels) in het huidige gebouw, de inrichting van de tijdelijke huisvesting brengt flinke (incidentele) kosten met zich mee en het boekenmagazijn wordt gebouwd en daarna start de gebruikersvergoeding. Het is dus niet voor niets dat de KB zo heeft gespaard, dat is overigens ook zo afgesproken met OCW dat de KB hier ook een verantwoordelijkheid in pakt.

De huidige huisvestingslasten namen de afgelopen jaren af omdat bepaalde allonges aflopen van PWA5 omdat de bepaalde levensduur van het gebouw is verlopen. De minderkosten die dit met zich mee-brengt, moeten gedoteerd worden aan de reserve indien mogelijk. Nu meer kosten duidelijker worden, zijn er zorgen over de nieuwe structurele kosten van de straks 2 nieuwe KB-gebouwen. Die zullen vele malen hoger liggen dan momenteel het geval is. Er is weliswaar een structurele toezegging vanuit OCW die optelt naar 8 miljoen per jaar, maar de inschatting is dat dit niet afdoende is om de extra kosten jaarlijks af te dekken.

Om deze redenen is het nodig om een dotatie te doen aan de bestemmingsreserve huisvesting van € 2.500K in 2025.

2 Bestemmingsreserve Verbetering dataservices
Voorheen heette deze reserve KB/NA. De middelen zijn oorspronkelijk (2012) ontvangen ter dekking van (frictie)kosten gerelateerd aan een niet gerealiseerde fusie tussen de KB en het Nationaal Archief (NA). OCW heeft ermee ingestemd dat deze reserve wordt ingezet voor het (verder) stimuleren van het gebruik van digitaal tekstueel erfgoed via:

- 1. een traject om de infrastructuur voor digitaal onderzoek te versterken inclusief onderzoek onder de beoogde gebruikers,

- 2. een onderzoek naar vooroordelen (bias) in tekstuele digitale erfgoedbestanden met behulp van kunstmatige intelligentie, en
- 3. een aantal activiteiten gericht op publieksprogrammering.

Omdat de oude naam KB/NA de bestemming van deze reserve niet meer dekt, is besloten de reserve te vernoemen naar ‘Verbetering dataservices’.

3 Bestemmingsreserve Meerstemmigheid Collectie
Voor deze bestemmingsreserve is een beleidsplan en roadmap ‘KB & meerstemmigheid’ voor de perio-de 2025-2030 gevormd. Een plan dat bijdraagt aan realisatie van de strategische doelen:

- De nationale bibliotheekverzameling steeds meer een afspiegeling laten zijn van wat geschreven wordt in en over Nederland.
- De KB de nationale bibliotheek laten zijn voor iedere Nederlander.

Dit plan ‘KB & meerstemmigheid’ is een uitwerking van de ambities uit ons beleidsplan 2023-2026, zodat iedereen, nu en in de toekomst, de geschiedenis van Nederland kan onderzoeken en ontdekken en onze samenleving met kennis kan verrijken. We belichten hiertoe verschillende aspecten met betrekking tot meerstemmigheid in samenhang en werken deze uit tot een dynamische roadmap. Op deze manier versterken en verrijken we het meerstemmige geluid van de KB, haar netwerk en gebruikers.

We verkennen daartoe een volgende stap in het werken in netwerken, waarbij partners in ons net-werk steeds meer aan het roer zitten in de aanpak om de gestelde doelen te bereiken. De uitvoering van het plan ‘KB & meerstemmigheid’ is, na uitgebreide externe consultatie, nu in de opstartfase.

4 Bestemmingsreserve Metamorfoze / Uitvoering BKT
Metamorfoze is het nationale programma van de KB voor het behoud van en duurzame toegang tot papie-ren erfgoed van Nederland. Het wordt gefinancierd door het ministerie van OCW en is ondergebracht bij de KB. De coördinatoren van Metamorfoze geven advies en ondersteuning aan instellingen die aan Metamorfoze deelnemen. Metamorfoze houdt zich ook bezig met het opzetten van onderzoek, legt contacten met binnen- en buitenlandse organisaties en verzorgt de informatieverbreiding. De advies-commissie Archieven & Collecties van onafhankelijke deskundigen beoordeelt de projectaanvragen en adviseert over de toekenning. De projecten hebben meestal een looptijd van meerdere jaren.

De KB zorgt verder voor het digitaliseren en het beschikbaar stellen van deze collecties, onder andere via de website Delpher. Jaarlijks was er € 3.000K beschikbaar voor het digitaliseren van kranten, boeken en tijdschriften (BKT). Met ingang van de begroting 2024 werden deze middelen verlaagd naar € 1.500K per jaar. De doelen die we hebben gesteld binnen deze beleidsperiode op het gebied van digitalisering veranderen niet. De inzet van de bestemmingsreserve maakt dat mogelijk. Daarnaast wordt een deel van de nog niet geoormerkte bestemmingsreserve de komende jaren ingezet om digitaliseringsdoelen te realiseren, aan verplichtingen te voldoen en processen en productie aan te passen. Zo groeien we geleidelijk naar de nieuwe situatie waarin we selectiever digitaliseren met de ingang van onze nieuwe beleidsperiode.

5 Bestemmingsreserve Verwerking Collectie
De activiteiten met betrekking tot digitale duurzaamheid worden gefinancierd vanuit de Rijksbijdrage aan de KB. De programma’s Nieuw Digitaal Magazijn en Registratiefunctie zijn hier de afgelopen jaren uit gefinancierd. Deze programma’s zijn inmiddels afgerond. Hoewel de oorspronkelijke doelen deels zijn behaald, zijn activiteiten voortgezet in de reguliere organisatie en exploitatiebegroting.

Het programma Registratiefunctie betrof de implementatie van het nieuwe library services system Alma. Met dit systeem vindt registratie en catalogisering van de collectie plaats van zowel fysieke collectie als digitale stromen. Zo is onze collectie vindbaar voor mens en machine. De implementatie van Alma heeft er echter toe geleid dat de productie sterk is afgenomen. Redenen hiervoor zijn het leren werken in een andere codetaal, de complexe ontvlechting van het GGC en functionaliteit die nog verder geoptimaliseerd moet worden in het registratiesysteem, zoals het automatisch toevoegen van al beschikbare metadata. Inmiddels is hierdoor een aanzienlijke achterstand in het verwerken van de collectie ontstaan.

Het is noodzakelijk dat deze achterstanden in de komende vier jaar worden weggewerkt, omdat deze collectie anders niet kan worden opgenomen in het nieuwe boekenmagazijn. Vooruitkijkend lijkt dit met het huidige tempo van optimalisatie en vernieuwing om de productie op te voeren niet te lukken. Daarom is er een extra impuls nodig om met zinvolle interventies te versnellen. Resultaat na vier jaar moet zijn dat de achterstand is weggewerkt en er tegelijkertijd een bestendig en toekomstgericht proces en systeem met passende bemensing staat.

Om bovengenoemde redenen is er voor nu € 500K gedoteerd aan deze bestemmingsreserve.

6 Bestemmingsreserve Stimuleringsregeling Kwaliteitszorg
In overleg met de Vereniging Openbare Bibliotheken (VOB) en Certificeringsorganisatie Bibliotheekwerk, Cultuur en Taal (CBCT) heeft de KB afgesproken om gezamenlijk te investeren in de versterking van de Kwaliteitszorg van bibliotheken. VOB en KB investeren hier beide financieel in. De komende tijd zetten de KB, VOB en CBCT activiteiten op die specifiek gericht zijn op rapportage en verantwoording op impact. De afdeling Onderzoek van de KB is hierbij betrokken.

7 Bestemmingsreserve Digitale Versterking
In 2024 heeft de KB een reserve van €2.718K gevormd voor digitale versterking. Vanuit deze reserve wordt het NIS2-project gefinancierd. Dit project wordt uitgevoerd om te voldoen aan de nieuwe Europese richtlijn, die is gericht op het vergroten van de digitale weerbaarheid en het beperken van gevolgen van cyberincidenten in de EU.

Inmiddels zijn de GAP- en risicoanalyses voor het grootste deel opgeleverd. In 2026 is het resterende deel van de reserve beschikbaar om het NIS2-project af te ronden.

8 Bestemmingsreserve Vervangingsinvesteringen
In 2024 heeft de KB een bestemmingsreserve voor vervangingsinvesteringen gecreëerd. Doel hiervan was om projecten over de verschillende domeinen van de KB heen te kunnen financieren. Dit was een tijdelijke reserve om in 2025 deze projecten te kunnen financieren.

In 2025 zijn er grote stappen gezet in het op orde brengen van de verschillende domeinteamen en kunnen deze teams de projecten in hun reguliere exploitatie oppakken.

Bestemmingsreserves privaat

1 Bestemmingsreserve Legaten
De KB heeft in 2018 legaten ontvangen waaraan het bestuur een bestemming heeft gegeven, namelijk het interieur en dan met name in relatie tot het gebruik en de presentatie van de Bijzondere Collecties van ons nieuwe gebouw. Eind 2025 heeft de KB een legaat van € 597K ontvangen, waaraan de Directie nog een bestemming moet geven.

Bestemmingsreserves privaat					
Specificatie van bestemmingsreserves privaat	Bestemmings-reserves aan het begin van de periode	Dotaties gedurende het jaar	Onttrekkingen gedurende het jaar	Saldo (dotaties -/- onttrekkingen)	Bestemmings-reserves aan het einde van de periode
Bedragen x € 1.000					
Volgnummer					
1 Legaten	278	597	0	597	875

Bestemmingsfondsen					
Specificatie van bestemmingsfondsen publiek	Bestemmings-fondsen aan het begin van de periode	Dotaties gedurende het jaar	Onttrekkingen gedurende het jaar	Saldo (dotaties -/- onttrekkingen)	Bestemmings-fondsen aan het einde van de periode
Bedragen x € 1.000					
Volgnummer					
1 E-Content / E-lending	23.069	24.381	-19.231	5.150	28.219
2 Collecties	1.740	1.616	-1.547	69	1.809
3 Aangepast Lezen	4.181	14.758	-14.962	-203	3.978
4 Bibliotheekconvenant 2020-2023	22	0	-22	-22	0
5 Uitleencollectie Caribisch Nederland	232	340	-176	164	396
6 CBCT 2024-2027	533	0	-58	-58	475
7 Pilots MKB en OB lokaal/regionaal	122	0	-9	-9	113
8 Instandhouding	18.272	6.000	-7.142	-1.142	17.130
9 Aanvraag Bibliotheekbrief middelen	6.731	0	-3.957	-3.957	2.774
10 Werk aan Uitvoering	2.789	4.037	-1.593	2.444	5.233
11 Ondersteuning IDO's	924	2.618	-2.034	584	1.508
12 OCW-Open Programma	288	26	-9	17	305
Totaal	58.902	53.776	-50.739	3.038	61.941

Bestemmingsfondsen publiek

1 Bestemmingsfonds e-content / e-lending
In 2025 is er € 24.381K ontvangen vanuit de Rijksbijdrage t.b.v. de inkoop van e-content/ e-lending. Het niet gebruikte deel van dit bedrag wordt gedoteerd aan dit fonds. Overeenkomstig artikel 5.1 van het e-lendingconvenant 2019 ontvangt de KB een bijdrage voor de uitleenvergoedingen van digitale werken van € 3.000K. Ter dekking van de uitvoeringskosten van het e-lendingconvenant 2019 bedraagt de bijdrage € 300K.

2 Bestemmingsfonds Collecties

Op basis van de Wet op het Hoger Onderwijs en Onderzoek (WHW) wordt jaarlijks een Rijksbijdrage toegekend waarvan € 1.616K de aankoop/digitalisering van de collectie betreft. Het niet gebruikte deel van dit bedrag wordt gedoteerd aan dit fonds.

3 Bestemmingsfonds Aangepast Lezen

Vanuit de Rijksbijdrage is er € 14.758K ontvangen t.b.v. Aangepast Lezen. Het niet gespendeerde deel van dit bedrag wordt gedoteerd aan dit fonds.

4 Bestemmingsfonds Bibliotheekconvenant 2020-2023

Voor de uitvoering van het convenant heeft het ministerie van OCW middelen beschikbaar gesteld, verdeeld over de jaren 2020 tot en met 2023. Ter gedeeltelijke realisatie van de in het convenant gemaakte afspraken is op 12 oktober 2020 de subsidieregeling *Tijdelijke subsidieregels Leesoffensief* in werking getreden. In 2025 zijn het project Single Sign On en de realisatie van de Fieldlabs afgerond. Het bestemmingsfonds is hiermee nu volledig uitgeput en zal na 2025 worden opgeheven.

5 Bestemmingsfonds Uitleencollectie Caribisch Nederland

Het ministerie van OCW heeft de KB aangemerkt om het bibliotheeknetwerk in Caribisch Nederland op Wsob-niveau te brengen. Ook in 2025 heeft de KB daarvoor een bijdrage ontvangen van € 340K. De daarbij behorende kosten worden gedekt uit dit bestemmingsfonds.

6 Bestemmingsfonds CBCT 2024-2027

In 2023 heeft het ministerie van OCW een subsidieaanvraag gehonoreerd voor de certificering van Taalhuizen door Certificeringsorganisatie Bibliotheekwerk, Cultuur en Taal (CBCT) voor de periode 2024 tot en met 2027. De toekenning sluit aan op de eerder door OCW verstrekte subsidie voor de certificering van taalhuizen over de periode 2020 tot en met 2023. Deze subsidie vloeide voort uit de kabinetsbrief Vervolgaanpak laaggeletterdheid 2020-2024 van 18 maart 2029. In 2025 zijn de lasten €58k.

7 Bestemmingsfonds pilots MKB en OB lokaal/ regionaal

In het kader van een interdepartementaal programma met als doel om de leercultuur op de werkvloer te stimuleren, heeft het ministerie van SZW het KB-voorstel goedgekeurd met het oog op de organisatie van enkele pilots voor MKB’ers. De gemaakte kosten komen ten laste van dit bestemmingsfonds.

8 Bestemmingsfonds Instandhouding

Bij het gebouw aan de Prins Willem Alexanderhof 5 (PWA5), dat de KB deelt met het Literatuurmuseum (LM) en het Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis (RKD), is sprake van achterstallig onderhoud. In het bestuurlijk overleg op 6 juli 2023 heeft OCW toegezegd garant te staan voor het tekort op het benodigde budget voor de instandhoudingskosten voor PWA5 tot het moment van uithuizing. De totaal geraamde kosten voor het restant instandhouding worden geraamd op afgerond € 56.000K. Vanuit de gebruikersvergoedingen aangevuld met een eerdere toezegging vanuit OCW van € 13.000K. was reeds dekking gevonden voor afgerond € 26.000K. De aanvullende garantie vanuit OCW gaat aldus om afgerond € 30.000K. Een onderdeel van deze toezegging is een calamiteitenfonds van afgerond € 9.000K. Voordat dit aangesproken kan worden, is vooraf toestemming nodig vanuit het bestuurlijk overleg. In het verdere traject zal de KB optreden als penvoerder voor de genoemde huurders. Om een zuivere besteding en verantwoording te garanderen is op de balans van de KB een bestemmingsfonds Instandhouding opgenomen.

Eind 2025 zijn er een aantal nazorgovereenkomsten ondertekend waarin toestemming wordt gegeven om een bedrag van € 1.538K te factureren wat ten laste komt van dit bestemmingsfonds.

9 Bestemmingsfonds aanvraag Bibliotheekbrief middelen

In 2023 en 2024 is in totaal € 9.130K beschikbaar gesteld voor het stelsel van openbare bibliotheken. Een deel van deze middelen is bestemd voor investeringen in en innovatie van de digitale infrastructuur, namelijk een Gemeenschappelijk Bibliotheeksysteem (GBS). Hieronder wordt verstaan de Europese Aanbesteding, implementatie en het in beheer nemen van een Gemeenschappelijk Bibliotheeksysteem voor Nederlandse openbare bibliotheken. De activiteiten in het kader van dit voorstel worden uitgevoerd volgens de principes van de Netwerkagenda: vanuit samenwerking tussen de bibliotheekorganisaties in het stelsel en met focus op de maatschappelijke opgaven.

10 Bestemmingsfonds Werk aan Uitvoering

Het kabinet streeft naar een publieke dienstverlening die menselijk, wendbaar en toekomstbestendig is. Daarom is er een overheidsbreed programma ter verbetering van de publieke dienstverlening ingesteld: werkagenda Werk aan Uitvoering (WaU). De KB heeft vier voorstellen inclusief onderliggende plannen en bijbehorende meerjarenbegrotingen ingediend en goedgekeurd gekregen:

- 1. Website as a Service (WaaS)
- 2. G!DS – Cockpit voor de digitale burger en samenleving
- 3. AI en Metadatering
- 4. Authenticatie ten behoeve van een Leven Lang Ontwikkelen.

11 Bestemmingsfonds Ondersteuning IDO’s

In opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) hebben in de periode 2019-2022 de Manifestgroep en de KB het programma Digitale Inclusie samen vormgegeven. Vanuit dit programma zijn Informatiepunten Digitale Overheid opgezet, verzorgd door lokale bibliotheken, bedoeld voor hulp aan minder digitaalvaardige burgers en voor ieder ander die vragen heeft over de online overheidsdienstverlening. Met ingang van 1 januari 2023 is er een nieuwe governance: het programma Digitale Inclusie van MFG/KB is gestopt, en er is nu een nieuw programma onder aansturing van BZK. Het ministerie van BZK heeft de KB gevraagd om, opnieuw samen met SPN en de POI’s, de landelijke ondersteuning voort te zetten.

12 Bestemmingsfonds OCW-Openprogramma

Binnen het ministerie van OCW is het programma OCW Open ingericht om bij te dragen aan het herstellen van het vertrouwen van de samenleving in

het handelen van de overheid na de affaire rondom de kinderopvangtoeslag. Een van de deelprogramma’s van OCW Open is het verbeteren van de informatiehuishouding en informatievoorziening (IHH/IV). De KB neemt deel aan dit deelprogramma en heeft hiervoor een verbeterplan ingediend. Voor de uitvoering van dit verbeterplan werd vanuit het programma OCW Open een bedrag van € 26K toegekend aan de KB voor 2025.

Bestemmingsfondsen privaat

1 Bestemmingsfonds de heer en mevrouw (†) Van de Roer-Meijers

De KB ontvangt een schenking van € 450K in vijf jaarlijkse termijnen in de jaren 2025-2029. Deze schenking is afkomstig van de heer en mevrouw (†) Van de Roer-Meijers. Met de schenkers is een overeenkomst met bestemmingsdoel afgesloten. Het bestemmingsfonds is bestemd voor de conservering van oude drukken en overige objecten uit de Bijzondere Collectie van de KB, met een voorkeur voor bijzondere werken in het Grieks en Latijn. De hiermee samenhangende werkzaamheden zoals restauratie, onderzoek, opleiding en digitalisering kunnen uit dit fonds worden gefinancierd. Binnen dit bestemmingsdoel prioriteert en beslist de KB waar- aan en wanneer zij de bedragen precies besteedt.

Bestemmingsfondsen privaat					
Specificatie van bestemmingsfondsen privaat	Bestemmingsfondsen aan het begin van de periode	Dotaties gedurende het jaar	Onttrekkingen gedurende het jaar	Saldo (dotaties -/- onttrekkingen)	Bestemmingsfondsen aan het einde van de periode
Bedragen x € 1.000					
Volgnummer					
1 Fonds de heer en mevrouw (†) Van de Roer-Meijers	0	90	0	90	90

Voorzieningen specificatie (4)

Generatieplanvoorziening

De voorziening Generatieplan voorziet in de mogelijkheid voor medewerkers die vijf jaar of korter voor de AOW-datum zitten om een of twee dagen per week minder te gaan werken, waarbij over die dagen 50% van het salaris wordt doorbetaald en de pensioen-opbouw volledig wordt voortgezet. Eind 2025 was er sprake van 25 deelnemers (eind 2024 30 deelnemers).

Voorzieningen specificatie (4)					
Uitsplitsing voorzieningen	Stand per 31-12-2024	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Stand per 31-12-2025
Bedragen x €1.000					
Personeelsvoorzieningen					
Generatieplan	926	1.727	-296	-332	2.024
Jubileum	542	0	-99	0	443
Langdurig zieken	3	0	0	0	3
Wachtgelden	141	276	0	0	418
Totaal personeelsvoorzieningen	1.612	2.003	-395	-332	2.888
Overige voorzieningen					
Rente OB	0	808	0	0	808
Instandhouding	0	5.604	0	0	5.604
Totaal overige voorzieningen	0	6.412	0	0	6.412
Totaal voorzieningen					
	1.612	8.415	-395	-332	9.300

Voorzieningen specificatie (4)				
Looptijden voorzieningen	< 1 jaar	Tussen 1 en 5 jaar	> 5 jaar	Stand per 31-12-2025
Bedragen x €1.000				
Personeelsvoorzieningen				
Generatieplan	511	1.513	0	2.024
Jubileum	21	132	289	443
Langdurig zieken	3	0	0	3
Wachtgelden	261	156	0	418
Totaal personeelsvoorzieningen	796	1.802	289	2.888
Overige voorzieningen				
Rente OB	281	527	0	808
Instandhouding	5.604	0	0	5.604
Totaal overige voorzieningen	5.885	527	0	6.412
Totaal voorzieningen				
	6.682	2.329	289	9.300

Jubileumvoorziening

Dit betreft een voorziening op de toekomstige uitgaven van KB-medewerkers die in aanmerking komen voor een ambtsjubileumuitkering. De jubileumvoorziening heeft betrekking op uitkeringen aan medewerkers op basis van de duur van de aanstelling, en is grotendeels langlopend. De voorziening betreft het geschatte bedrag van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op de KB-regeling jubilea, blijfkans en leeftijden.

Langdurig-ziekenvoorziening

De KB is verplicht om personeelsleden bij ziekte gedurende het eerste jaar 100% en gedurende het tweede jaar 70% c.q. 85% bij voldoende re-integratie van het salaris door te betalen. Dit is geregeld in de regeling Ziekte en Arbeidsongeschiktheid personeel Onderzoeksinstellingen (ZAOI). Op grond van RJ 271 wordt een voorziening opgenomen voor de toekomstige loonkosten van medewerkers die op 31 december van het verslagjaar ziek zijn en van wie vrijwel zeker is dat zij niet meer of niet volledig terugkeren in het arbeidsproces. De verplichting wordt berekend als zijnde de waarde van de toekomstige salaris-betalingen en transitievergoedingen.

Wachtgeldvoorziening

De wachtgeldvoorziening is gevormd omdat de KB eigen risicodrager is voor de werkloosheidswet. De wachtgeldvoorziening is gelijk aan de verwachte kosten die doorbelast zullen worden door het UWV voor werkloosheidsuitkeringen. In 2025 is een bedrag van € 47K gedoteerd aan deze voorziening. De totale wachtgeldvoorziening voor voormalige medewerkers die per 31 december 2025 binnen de wachtgeldregeling vielen bedraagt € 188K (2024: € 141K). Het aantal wachtgelders bedroeg op die datum 5 (2024: 8). Het kortlopende deel van de voorziening bedraagt € 141K en deel 1 t/m 5 jaar € 47K. De wachtgeldvoorziening wordt niet geïndexeerd.

Rente OB voorziening

Voor de jaren 2019 en 2020 heeft de KB een na-heffingsaanslag omzetbelasting ontvangen van de Belastingdienst. Ondanks dat hier tegen in bezwaar

is gegaan, vindt de KB vindt het aannemelijk dat er ook voor de jaren 2021-2025 nog naheffingen opgelegd gaan worden. Deze voorziening betreft enkel de rente welke over de omzetbelasting wordt berekend. De teruggevorderde omzetbelasting over 2021-2025 staat gereserveerd op de balans.

Kortlopende schulden (5)

Instandhouding voorziening

Voor de gerealiseerde, maar nog niet gefactuurerde instandhoudingskosten neemt de KB een voorziening per balansdatum op. Dit betreft kosten voor instandhoudingsprojecten uitgevoerd door het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) voor de instandhouding van het pand welke de KB deelt met het Literatuurmuseum (LM) en het Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis (RKD).

Tot en met 2025 zijn er € 16.442K aan gerealiseerde instandhoudingskosten. Hiervan wordt € 9.300K gedekt door het RVB uit de gebruikersvergoedingen en instandhoudingsbudgetten van de KB, LM en RKD. Er resteert nog € 7.142K aan kosten welke ten laste moeten komen aan het bestemmingsfonds Instandhouding. Hiervan is € 1.538K al als verplichting opgenomen in de vorm van nazorgovereenkomsten welke de KB heeft ondertekend. De voorziening per balansdatum bedraagt € 5.604K.

Vooruitgefactureerde en -ontvangen termijnen projecten (5.1)

In deze post zijn verplichtingen opgenomen die in het kader van het landelijke programma Metamorfoze

Kortlopende schulden (5)			
Kortlopende schulden, specificatie	31-12-2025	31-12-2024	
Bedragen x €1.000	Realisatie	Realisatie	
Vooruit gefactureerde en -ontvangen termijnen op projecten	5.1	12.475	18.487
Crediteuren		249	3.755
Belastingen en premies sociale verzekeringen		10.546	4.864
Schulden ter zake van pensioenen		659	4.997
Overige schulden	5.2	8.749	7.309
Subtotaal kortlopende schulden		32.678	39.412
Overlopende passiva, uitsplitsing			
Vakantiegeld en vakantiedagen		3.447	2.644
Overige overlopende passiva		71	52
Subtotaal overlopende passiva		3.518	2.696
Totaal van kortlopende schulden		36.196	42.108

(conservering/digitalisering) zijn aangegaan. In de tabel ‘Vooruitgefactureerde en -ontvangen termijnen projecten’ wordt dit nader toegelicht.

Overige kortlopende schulden (5.2)

De overige schulden van € 9.358K bestaan vooral uit nog te betalen lasten. Alle overige schulden hebben een looptijd korter dan één jaar. Het saldo is te verklaren door nog niet ontvangen facturen betreffende kosten van 2025. Vanwege de overgang naar AFAS zijn er vanaf 18 december 2025 geen facturen meer verwerkt in Exact, waardoor het saldo is gestegen ten opzichte van 2024.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

De belangrijkste niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen met een materieel financieel belang zijn als volgt.

Huurverplichtingen

Met het Rijksvastgoedbedrijf is een huurcontract voor het KB-gebouw gesloten tot en met 2035. De huur (inclusief servicekosten/allonges) bedraagt in 2025 € 6.405K. De huur wordt elk jaar door het Rijksvastgoedbedrijf geïndexeerd. Daarnaast wordt de huur incidenteel aangepast met de zogenoemde allonges ter dekking/aflossing van de kosten van uitbreidingen/aanpassingen van gebouw en installaties die via de leenfaciliteit gefinancierd zijn. De verplichting korter dan 1 jaar bedraagt € 6.676K, € 25.158K voor 2 tot 5 jaar en € 33.569K > 5 jaar.

Kortlopende schulden (5)		
Vooruitgefactureerde en -ontvangen termijnen op projecten (5.1)	31-12-2025	31-12-2024
Bedragen x €1.000	Realisatie	Realisatie
Programma's		
Verplichtingen aan derden (Metamorfoze)	6.805	6.207
Extern gefinancierde projecten	5.670	12.280
Totaal Programma's	12.475	18.487

Kortlopende schulden (5)		
Overige schulden (5.2)	2025	2024
Tussenrekening netto lonen	2	41
Betalingen onderweg (crediteuren)	0	3.565
Nog te ontvangen facturen	8.747	3.703
Totaal overige schulden	8.749	7.309

Instandhouding

Het Rijksvastgoedbedrijf voert instandhoudingsprojecten uit aan het pand welke de KB deelt met het Literatuurmuseum (LM) en het Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis (RKD). Per balansdatum is er voor € 16.442K aan kosten op deze projecten gerealiseerd. Deze worden in de jaarrekening verantwoord bij de voorzieningen en huisvestingslasten. Daarnaast zijn er ook nog projecten in uitvoering welke de komende jaren gerealiseerd worden. In de prognose bedragen deze nog te realiseren projecten € 26.619K. De dekking uit het Rijksvastgoedbedrijf voor de periode 2026-2028 bedraagt € 7.869K, waardoor de toekomstige geprognosticeerde kosten voor de KB € 18.750K bedragen.

De KB als btw-ondernemer

De KB heeft met ingang van 2019 door middel van aangiften verzocht om teruggaaf van het saldo van betaal-de btw inzake de kosten van digitale abonnementen en de af te dragen btw inzake de met deze activiteit gerealiseerde omzet. Op basis van deze aangiften heeft de Belastingdienst inzake 2019-2025 € 9.738K uitbetaald en resteert een vordering van € 481K.

De KB is van mening zich te kunnen kwalificeren als ondernemer in de zin van de omzetbelasting en een volledig recht te hebben op aftrek van voorbelasting. In dat kader heeft de KB bezwaarschriften ingediend tegen de verstrekte teruggaafbeschikkingen. De Belastingdienst heeft deze bezwaarschriften bij brief d.d. 14 december 2020 afgewezen en de KB is hier

d.d. 11 februari 2021 tegen in beroep gegaan. Het belang voor de KB is groot, mede in het licht van de dubbele huisvestingsuitdaging die zij de komende jaren heeft; over de jaren 2019-2024 gaat het om een extra teruggave van indicatief € 38.392K.

Vanwege het (huidige) standpunt van de Belastingdienst en de onzekere uitkomst van het vervolgproces heeft het bestuur de over 2019-2025 geclaimde btw-voorbelasting van totaal € 12.450K niet in mindering gebracht op de kosten doch als verplichting in de balans per 31 december 2025 opgenomen. Verder is op de balans geen vordering over de geclaimde extra teruggave van indicatief € 38.392K opgenomen, maar is de huidige situatie als zodanig toegelicht. Mocht de KB in het gelijk gesteld worden, dan resulteert dat in een vordering en lagere kosten in het jaar, waarin dat besluit genomen wordt.

Het hoger beroep is door de rechtbank op 20 september 2022 gegrond verklaard. De Belastingdienst is opgedragen om een aanvullende teruggaaf te verlenen van € 4.178K. Door zowel de Belastingdienst als de KB is hoger beroep ingesteld tegen deze uitspraak. De zitting voor het hoger beroep was uiteindelijk op 9 april 2024. Daaruit bleek dat het hoger beroep van de Belastingdienst gegrond is verklaard en dat van de KB ongegrond. Daarop heeft de KB besloten in cassatie te gaan en de procedure loopt momenteel. Een uitspraak wordt verwacht in 2026.

Rijksbijdragen (6)	2025	2025	2024
Bedragen x €1.000	Realisatie	Begroting	Realisatie
Rijksbijdragen OCW			
Rijksbijdragen OCW	139.217	129.873	144.247
Rijksbijdragen OCW	139.217	129.873	144.247

Rijksbijdragen (6)		
Specificatie ontvangen rijksbijdragen	2025	2024
Bedragen x €1.000	Realisatie	Realisatie
Rijksbijdrage WHW	68.503	68.131
Rijksbijdrage WSOB	71.140	76.542
Ontvangen rijksbijdragen	139.643	144.673
Ontvangen Rijksbijdragen t.b.v. geaffilieerde instellingen:		
St. Bibliographie Linguistique	211	211
CBCT (Certificeringsorganisatie Bibliotheekwerk, Cultuur en Taal)	215	215
Totaal rijksbijdragen in jaarrekening KB	139.217	144.247

Financiële instrumenten

De KB maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van financiële instrumenten die de organisatie kunnen blootstellen aan (financiële) risico's.

Kredietrisico: De KB loopt kredietrisico over leningen en vorderingen opgenomen onder handels- en overige vorderingen en liquide middelen. Het kredietrisico van de KB concentreert zich voornamelijk op bestaande debiteuren en nog te factureren bedragen. De blootstelling aan kredietrisico van de KB wordt hoofdzakelijk bepaald door de individuele kenmerken van de afzonderlijke afnemers. Met het merendeel van de afnemers wordt al meerdere jaren zaken gedaan en er is slechts in incidentele gevallen sprake geweest van verliezen.

Renterisico en kasstroomrisico: De KB heeft geen rentedragende vorderingen en schulden en loopt daarover dus geen risico ten aanzien van toekomstige kasstromen. De KB maakt geen gebruik van rentederivaten.

Liquiditeitsrisico: De KB bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen en -rapportages. Het management ziet erop toe dat voor de KB steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

Reële waarde: De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kasmiddelen, kortlopende vorderingen en schulden e.d. benadert de boekwaarde daarvan.

Toelichting op de staat van baten en lasten

Bij de analyse van het financiële resultaat van de KB is het van belang op te merken, dat de begroting niet integraal is. Dat wil zeggen dat de begroting rekening houdt met een opbouw van de bestemmingsreserve huisvesting, maar niet met de aanwending van bestemmingsfondsen en -reserves. De aanwezigheid van fondsen en reserves geeft de mogelijkheid deze aan te wenden voor de financiering van lasten, waarmee in de begroting geen rekening is gehouden. Daarnaast begroten wij conservatief; projecten waarvan de middelen nog niet gecommiteerd zijn worden nog niet opgenomen. In de realisatie zijn de feitelijke binnengekomen middelen (en daaraan gerelateerde kosten) wel meegenomen.

Rijksbijdragen (6)

De KB wordt gefinancierd op basis van de WHW en de Wsob. De inkomsten zijn ten opzichte van 2024 met € 5.030K afgenomen.

- De ontvangen Rijksbijdrage ten behoeve van geaffilieerde instellingen is niet verwerkt in de staat van baten en lasten van de KB op aangeven van het ministerie van OCW d.d. 5 maart 2020. Ten opzichte van de begroting 2025 valt de Rijksbijdrage 2025 € 9.324K hoger uit dan begroot. Dit komt door onder andere bijstellingen gedurende het jaar 2025 van:
- € 1.454K verschil tussen begroting 2025 en Rijksbijdrage WHW
 - + € 6.000K bijdrage Instandhouding welke niet was opgenomen in begroting 2025
 - + € 298K verschil tussen begroting 2025 en Rijksbijdrage Wsob
 - + € 2.911K voor loon- en prijscompensatie WHW
 - + € 1.270K voor loon- en prijscompensatie Wsob
 - + € 571K extra bijdrage voor projecten ‘Proces na de komma’ en Caribisch Nederland Wsob

Overige overheidsbijdragen en subsidies (7)

De KB ontvangt overige overheidsbijdragen en subsidies van de volgende twee non-profit organisaties: Taalunie en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

Programma Digitale Inclusie
Inzake het gezamenlijke programma Digitale Inclusie — ‘Hulp aan kwetsbare burgers’ heeft de Manifestgroep een beroep gedaan op de

Investeringspost 2020 van de Interdepartementale Commissie Middelen (ICM) van het ministerie van BZK.

Extern gefinancierde projecten
In 2025 zijn er bijdragen voor projecten Digitaal Burgerschap (€ 84K) en Belastingdienst 2024-2027 (€ 509K) ontvangen vanuit het ministerie van BZK.

Taalunie: DBNL
Een jaarlijkse subsidie van de Nederlandse Taalunie voor de samenstelling, beschikbaarstelling en het onderhoud van de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (DBNL). Over de continuïteit van deze bijdrage zijn gesprekken geweest met de Taalunie. Uitkomst is dat dit partnerschap, bekrachtigd door de financiële bijdrage, ook de komende jaren wordt gecontinueerd.

Baten werk in opdracht van derden (8)

De baten in opdracht van derden waren in 2025 € 1.765K hoger dan begroot als gevolg van hogere licentieopbrengsten van € 115K en hogere ontvangen subsidies inzake externe gefinancierde projecten van € 1.650K.

Licentie opbrengsten
De stijging in licentie-opbrengsten bestaat uit de opbrengst van de digitale abonnementen en de opbrengst van de KB-passen. Ten opzichte van 2024 is het aantal lidmaatschappen en daarmee de opbrengst in digitale abonnementen met € 99K gestegen. De opbrengst KB-passen is met € 41K gedaald.

Ontvangen subsidies overige projecten
In de ontvangen subsidies overige projecten zijn onder andere subsidiebijdragen voor projecten Digitaal Burgerschap en Verbonden Digitaal Erfgoed opgenomen.

Overige baten (9)

De overige baten bestaan grotendeels uit doorbelastingen van personeels- en huisvestingskosten aan derde partijen.

Overige overheidsbijdragen en subsidies (7)	2025	2025	2024
Bedragen x €1.000	Realisatie	Begroting	Realisatie
Subsidiegelden DBNL (Taalunie)	962	795	865
Programma Digitale Inclusie	2.618	2.800	2.199
Extern gefinancierde projecten	594	0	2.286
Totaal overige overheidsbijdragen en subsidies	4.174	3.595	5.350

Overige overheidsbijdragen en subsidies (7)			
DBNL	2025	2025	2024
Bedragen x €1.000	Realisatie	Begroting	Realisatie
Baten	962	795	865
Lasten	-914	-795	-800
Resultaat DBNL	48	0	65

Baten werk in opdracht van derden (8)			
Werk in opdracht van derden	2025	2025	2024
Bedragen x €1.000	Realisatie	Begroting	Realisatie
Licentie-opbrengsten	1.130	1.015	1.071
Ontvangen subsidies overige projecten	4.011	2.360	2.403
Baten werk in opdracht van derden	5.140	3.375	3.474

Overige baten (9)	2025	2025	2024
Bedragen x €1.000	Realisatie	Begroting	Realisatie
Verkoop (onderwijs)materiaal	0	19	18
Giften en legaten	687	0	0
Overige baten	756	493	497
Overige baten	1.443	512	515

Personeelslasten (10)

Personeelslasten (10)	2025	2025	2024
Bedragen x €1.000	Realisatie	Begroting	Realisatie
Personeelslasten, uitsplitsing			
Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten, uitsplitsing			
Lonen en salarissen	35.319	46.497	31.594
Sociale lasten	4.920	0	4.387
Pensioenlasten	5.117	0	4.642
Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	45.356	46.497	40.623
Overige personele lasten, uitsplitsing			
Dotaties personele voorzieningen	1.727	200	269
Lasten personeel niet in loondienst	15.042	12.017	8.874
Overige personele lasten	2.947	3.325	2.350
Overige personele lasten	19.716	15.542	11.493
Uitkeringen die personeelslasten verminderen	-285	-250	-232
Personeelslasten	64.788	61.789	51.884

De lasten personeel niet in loondienst bedragen in 2025 € 15.042K, € 3.025K hoger dan begroot. In 2025 is er in de managementrapportages gestuurd op vrije ruimte in de KB-begroting. Deze vrije ruimte is ingezet om op bepaalde trajecten te intensiveren. Voor deze intensivering is voornamelijk extern personeel ingehuurd om deze tot uitvoering te brengen.

Ten opzichte van 2024 vallen de personele lasten € 12.903K hoger uit. Deze toename is als volgt opgebouwd:

Personeelslasten (10)	
Oorzaak stijging personeelslasten	
Bedragen x €1.000	
CAO loonstijging 1,9% per 1-10-25 + eenmalige uitkering € 900,- bruto naar rato dienstverband	
FTE-stijging (472 FTE gemiddeld 2025 vs. 439 FTE gemiddeld 2024)	
Stijging lonen en salarissen	4.733
Stijging dotaties personele voorzieningen	1.458
Stijging kosten externe inhuur	6.168
Stijging overige personele lasten	597
Daling uitkeringen die personeelslasten verminderen (WAZO/WGA)	-53
Totaal	12.903

Afschrijvingen (11)

Afschrijvingen (11)	2025	2025	2024
Bedragen x €1.000	Realisatie	Begroting	Realisatie
Afschrijvingen op materiële vaste activa			
Afschrijvingen op materiële vaste activa	1.722	2.677	2.476
Afschrijvingen	1.722	2.677	2.476

De afname van de afschrijvingskosten in 2025 ten opzichte van 2024 wordt grotendeels veroorzaakt doordat veel IT-hardware in 2025 de einde looptijd heeft bereikt en dus volledig is afgeschreven.

Huisvestingslasten (12)

De huisvestingslasten zijn € 6.100K lager dan oorspronkelijk begroot. Dit komt door verschillende factoren, waaronder lagere huurlasten (€ 295K), lagere onderhoud- en instandhoudingslasten (€ 5.158K), en lagere kosten voor energie en water (€ 673K). Ten tijde van het opstellen van de begroting 2025 was er verwacht dat er meer instandhoudingslasten werden gemaakt. Omdat de instandhoudingslasten ten laste van het bestemmingsfonds instandhouding komen, hebben deze geen impact op het resultaat van de KB.

Huisvestingslasten (12)	2025	2025	2024
Bedragen x €1.000	Realisatie	Begroting	Realisatie
Huisvestingslasten, uitsplitsing			
Huurlasten	6.405	6.700	6.741
Onderhoud- en instandhoudingslasten	9.600	9.153	2.736
Lasten voor energie en water	1.707	2.380	1.590
Schoonmaaklasten	633	605	571
Belastingen en heffingen	24	27	21
Huisvestingslasten	18.369	18.865	11.659

Specificatie lasten uitvoering programma's(13)			
Overige lasten uitvoering programma's	2025	2025	2024
Bedragen x €1.000	Realisatie	Begroting	Realisatie
Collectiebudget	1.419	1.616	914
Aangepast Lezen	14.622	14.535	13.045
Inkoop e-content / E-lending	18.936	25.355	19.439
Werk aan Uitvoering	683	500	329
Bibliotheekbrief middelen	3.534	300	2.309
OCW-Open Programma	8	0	0
Lasten stelseltaken IDO's	1.878	2.271	1.460
Lasten Stelseltaken Convenantsgelden	22	0	14
Lasten Stelseltaken Caribisch Nederland	176	270	549
Lasten Stelseltaken CBCT	58	120	337
Lasten Stelseltaken Pilots MKB/OB	9	0	128
Totaal overige lasten uitvoering programma's	41.346	44.967	38.525
Totaal personeelslasten bestemmingsfondsen	2.250	7.542	1.282
Totaal huisvestingslasten bestemmingsfondsen	7.142	6.500	0
Totaal onttrekking bestemmingsfondsen	50.738	59.009	39.806

Overige lasten uitvoering programma's (13)

De overige lasten uitvoering programma’s zijn € 3.621K lager dan begroot. De voornaamste verklaringen voor deze fluctuatie zijn als volgt:

- Lagere lasten Inkoop e-content / e-lending van € 6.419K. Met name de lagere lasten inkoop digitale content is hier de oorzaak van. In 2025 zijn er minder titels ingekocht dan is begroot.
- Hogere lasten Bibliotheekbrief middelen van € 3.234K. In 2025 is de 3e tranche van de aanbesteding Gemeenschappelijk Bibliotheek-systeem (GBS) uitgekeerd. De verwachting was dat dit in 2024 al zou plaatsvinden.

- Verder zijn aan deze tabel de personeels- en huisvestingslasten welke ten laste van de programma’s komen inzichtelijk gemaakt. Zo kan ook de aansluiting worden gemaakt naar de onttrekkingen uit de bestemmingsfondsen.

Overige beheerslasten (14)

De in de tabel vermelde honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening hebben betrekking op de in dat jaar ten laste van de staat van baten en lasten gebrachte honoraria.

- De overige beheerslasten zijn € 2.887K hoger dan begroot. De voornaamste verklaringen voor deze fluctuatie zijn als volgt:
- Lagere IT-lasten van € 606K;
- Hogere lasten Nationaal Programma en derde geldstroom projecten van € 1.465K. Deze zijn onder andere te verklaren door:

- Hogere lasten Extern gefinancierde projecten (€ 1.750K);
- Hogere lasten Uitvoering BKT (€ 269K);
- Lagere lasten Metamorfoze (€ 778K);
- Hogere lasten Verbetering dataservices (€ 189K);
- Hogere lasten landelijke stelseltaken van € 1.078K. In de begroting 2025 was verwacht dat de onderliggende projecten in de reguliere exploitatie op de desbetreffende afdelingen terecht zouden komen. In de praktijk bleek dit niet te kunnen worden gerealiseerd;
- Hogere communicatie- en marketinglasten van € 401K;
- Hogere lasten Digitale versterking van € 220K;

Overige beheerslasten (14)	2025	2025	2024
Bedragen x €1.000	Realisatie	Begroting	Realisatie
Overige beheerslasten			
IT-lasten	15.110	15.716	15.326
Nationaal Programma en derde geldstroom projecten	7.781	6.316	6.877
Landelijke Stelseltaken	1.078	0	780
Algemene lasten	991	809	612
Communicatie- en marketingslasten	851	450	403
Onderhoud en bindwerk collectie	111	0	189
Digitale versterking	220	0	104
Overige bedrijfslasten	1.485	1.449	980
Totaal overige beheerslasten	27.627	24.740	25.272

Separate specificatie kosten instellingsaccountant			
Accountantshonoraria inzake het onderzoek van de jaarrekening	266	260	243
Andere opdrachten	0	0	0
Accountantshonoraria	266	260	243

Saldo van financiële baten en lasten (15)

De financiële baten omvatten de rentebaten welke de KB ontvangt op het banksaldo van het Schatkistbankieren. Deze zijn in 2025 € 95K lager dan begroot, mede dankzij een lagere rentestand.

De financiële lasten omvatten de rentelasten omzetbelasting welke de KB aan de Belastingdienst verschuldigd is.

Wet normering topinkomens

Het bezoldigingsmaximum in 2025 voor de KB is € 246.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Saldo van financiële baten en lasten (15)			
Financiële baten en lasten	2025	2025	2024
Bedragen x €1.000	Realisatie	Begroting	Realisatie
Financiële baten	3.405	3.500	4.747
Financiële lasten	-1.205	0	0
Totaal	2.200	3.500	4.747

Verbonden partijen

Directieteamleden van de KB zijn q.q. lid van de Raad van Toezicht van Huis van het boek (Martijn Kleppe), lid van het bestuur van Stichting Pica (Martijn Kleppe) en voorzitter van het bestuur van het Koopmanfonds (Geertrui Verbraak).

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum te noemen die relevant zijn voor de jaarrekening 2025.

Bezoldiging leidinggevende topfunctionarissen

Gegevens 2025		
Bedragen x € 1	W.J.S.M. van Wezenbeek	M. Kleppe
Functiegegevens	Algemeen Directeur	Plaatsvervangend Directeur
Aanvang functie	01-01-2025	01-01-2025
Einde functie	31-12-2025	31-12-2025
Omvang dienstverband	1	0,900
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	160.983	120.604
Beloningen betaalbaar op termijn	22.918	20.582
Subtotaal	183.901	141.186
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	246.000	221.400
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging		
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2024		
Bedragen x € 1	W.J.S.M.van Wezenbeek	M. Kleppe
Functiegegevens	Algemeen Directeur	Waarnemend algemeen directeur
Aanvang functie	01-09-2024	01-07-2024
Einde functie	31-12-2024	31-08-2024
Omvang dienstverband	1	0,900
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	48.454	17.574
Beloningen betaalbaar op termijn	7.889	3.162
Subtotaal	56.343	20.735
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	77.667	39.470
Bezoldiging	56.343	20.735

Bezoldiging toezichthoudende
topfunctionarissen

Gegevens 2025							
Bedragen x € 1	T.H.J. Joustra	C. Breedveld	K. Amatmoekrim	B.A. de Graaf	A.S. Roeters	M.J. van den Hoven	E.G.J. Vosselman
Functiegegevens	Voorzitter ABC	Voorzitter ABC	Lid ABC	Lid ABC	Lid ABC/ Voorzitter AC	Lid ABC/ Lid AC	Lid AC
Aanvang functie	01-01-2025	01-11-2025	01-01-2025	01-01-2025	01-01-2025	01-01-2025	01-01-2025
Einde functie	31-10-2025	31-12-2025	31-12-2025	31-12-2025	31-12-2025	31-12-2025	31-12-2025
Bezoldiging							
Bezoldiging	7.458	1.917	8.950	8.950	8.950	8.950	4.475
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	30.733	6.167	24.600	24.600	24.600	24.600	24.600
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging							
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2024							
Bedragen x € 1	T.H.J. Joustra	W.v.d. Stelt	K. Amatmoekrim	B.A. de Graaf	A.S. Roeters	M.J. van den Hoven	E.G.J. Vosselman
Functiegegevens	Voorzitter ABC	Lid ABC/ Voorzitter AC	Lid ABC	Lid ABC	Lid ABC/ Lid AC (voorzitter per 1-7-2024)	Lid ABC/ Lid AC	Lid AC
Aanvang functie	01-01-2024	01-01-2024	01-01-2024	01-01-2024	01-01-2024	01-07-2024	01-01-2024
Einde functie	31-12-2024	30-06-2024	31-12-2024	31-12-2024	31-12-2024	31-12-2024	31-12-2024
Bezoldiging							
Bezoldiging	8.950	4.475	8.950	8.950	8.950	4.475	4.475
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	17.380	17.380	23.300	23.300	29.125	11.714	23.300

Ondertekening
Den Haag, d.d. 10 maart 2026

Algemeen directeur:

ir. W.J.S.M. van Wezenbeek

Algemeen Bestuurscollege:

drs. C. Breedveld (voorzitter)

dr. K. Amatmoekrim

prof. dr. B. A. de Graaf

prof. dr. M.J. (Jeroen) van den Hoven

drs. A.S. Roeters

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuurscollege van de Koninklijke Bibliotheek

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2025 van de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Koninklijke Bibliotheek op 31 december 2025 en van het resultaat over 2025 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2025 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de voor de financiële rechtmatigheid relevante wet- en regelgeving voor de Koninklijke Bibliotheek, zoals opgenomen in onderdeel 2.3.1. Relevante wet- en regelgeving van het Wetenschapsaccountantsprotocol OCW 2024.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2025;
- de staat van baten en lasten over 2025;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Wetenschapsaccountantsprotocol OCW 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van de Koninklijke Bibliotheek zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang, de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, alsmede bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Ons inzicht in de instelling

De Koninklijke Bibliotheek (hierna ook wel: de instelling) is als de nationale bibliotheek werkzaam op het gebied van het bibliotheekwezen en de informatieverzorging, zowel ten behoeve van het hoger onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek als ten behoeve van het openbaar bestuur en de uitoefening van beroep of bedrijf. In dat kader draagt zij in elk geval zorg voor de nationale bibliotheekverzameling, bevordert zij de totstandkoming en instandhouding van nationale voorzieningen op het vorengenoemde gebied en bevordert zij de afstemming met de overige wetenschappelijke bibliotheken. In aanvulling hierop verricht de instelling de volgende taken: het aansturen van het netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen, het in stand houden van de landelijke digitale bibliotheek en het verzorgen van een bibliotheekvoorziening van noodzakelijk omgezette werken voor personen met een handicap.

De instelling heeft aanspraak op een rijksbijdrage ten behoeve van het vervullen van haar bij wet opgedragen werkzaamheden. De instelling legt onder andere over de wettelijke taken financiële verantwoording af in het jaarverslag, inclusief de jaarrekening.

Wij hebben de materialiteit bepaald en de risico's geïdentificeerd en ingeschat dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, of dat baten en lasten alsmede de balansmutaties niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, om in reactie op deze risico's de controlewerkzaamheden te bepalen ter verkrijging van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit	€ 1,5 miljoen
Toegepaste benchmark	1% van het totaal van de baten over 2025
Nadere toelichting	Op basis van onze professionele oordeelsvorming en onze perceptie van de behoefte aan financiële informatie welke de gebruikers van de jaarrekening hebben, hebben wij het totaal van de baten over 2025 als basis gehanteerd voor het bepalen van de materialiteit voor de getrouwheid van de jaarrekening. Wij hebben hierbij overwogen dat in de jaarrekening opgave wordt gedaan over de verkrijging en de besteding van publieke middelen en hetgeen omtrent materialiteit is bepaald in onderdeel 2.1.3. Materialiteitstabel van het Wetenschapsaccountantsprotocol OCW 2024.

Materialiteit voor de financiële rechtmatigheid	De materialiteit voor de financiële rechtmatigheid is bepaald op € 4,4 miljoen, deze materialiteit is gebaseerd op 3% van de totale publieke middelen, zoals voorgeschreven in onderdeel 2.1.3 Materialiteitstabel van het Wetenschapsaccountantsprotocol OCW 2024. In dit onderdeel van het Wetenschapsaccountantsprotocol OCW 2024 zijn tevens voor diverse posten/onderwerpen een specifieke uitvoeringsmaterialiteit en specifieke rapportagegrens opgenomen, die wij hebben toegepast.
Materialiteit WNT	Voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie hebben wij de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de auditcommissie die is ingesteld door het algemeen bestuurscollege overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuurscollege tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 75.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen of WNT-redenen relevant zijn.

Opdrachtteam en gebruikmaken van het werk van specialisten

Wij hebben zorggedragen dat het opdrachtteam over de juiste kennis en vaardigheden beschikt die nodig zijn voor de controle van een publieke instelling. Wij hebben in het opdrachtteam specialisten opgenomen op het gebied van IT-audit en belastingsspecialisten.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van alle wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten en dat baten en lasten, alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Onze controleaanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude en van het niet-rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede balansmutaties, die van materieel belang zijn.

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de instelling en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het algemeen bestuurscollege inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar hoofdstuk 9.7 Belangrijkste risico's en onzekerheden van het jaarverslag, waarin de risicoanalyse van het algemeen bestuurscollege is opgenomen na overweging van mogelijke frauderisico's.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de Gedragscode KB nationale bibliotheek, klokkenluidersregeling en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, onrechtmatige besteding van middelen en oneigenlijke toe-eigening van activa. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij houden rekening met het risico dat het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken, aangezien dit risico in alle organisaties aanwezig is. Vanwege dit risico hebben wij onder meer geëvalueerd of de keuze en toepassing van de grondslagen voor financiële verslaggeving door de instelling en met name voor subjectieve waarderingsvraagstukken en complexe transacties, zoals toegelicht in de Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling in de jaarrekening, een indicatie vormen voor frauduleuze financiële verslaggeving. Ook hebben wij data-analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen, evenals andere aanpassingen gemaakt in het proces van financiële verslaggeving. Wij hebben de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties, waaronder die met verbonden partijen.

Wij zijn bij het identificeren en inschatten van frauderisico's uitgegaan van de veronderstelling dat er bij de opbrengstenverantwoording frauderisico's bestaan. Volgens onze inschatting geeft met name het risico op onjuiste verantwoording van de baten als gevolg van verschuiven van bestedingen tussen bestemde fondsen en projecten met verschillende financieringsbronnen aanleiding tot deze risico's. Wij beschrijven in de controleaanpak van het kernpunt Verschuivingsrisico van bestedingen tussen bestemde fondsen en projecten met verschillende financieringsbronnen onze controlewerkzaamheden om in te spelen op de veronderstelde frauderisico's bij de opbrengstenverantwoording.

Wij hebben kennisgenomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij de voorzitter en leden van het algemeen bestuurscollege, leden van de auditcommissie, de algemeen directeur, het directieteamlid bedrijfsvoering en een medewerker van juridische zaken.

Uit de door ons geïdentificeerde frauderisico's, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening of de rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede balansmutaties.

Onze controleaanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben passende controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen en toelichtingen in de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in onderdeel 2.3.1. Relevante wet- en regelgeving van het Wetenschapsaccountantsprotocol OCW 2024. De toetspunten die voor onze controle van de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties relevant zijn, zijn limitatief uitgewerkt in bijlage 1 Kader Financiële Rechtmatigheid OCW wet- en regelgeving 2024. Overige van toepassing zijnde wet- en regelgeving, zoals de belastingwetgeving en de aanbestedingswet- en regelgeving vallen dus buiten het kader voor onze controle van de financiële rechtmatigheid.

Verder hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening op basis van onze ervaring in de sector, door afstemming met het algemeen bestuurscollege en de auditcommissie die is ingesteld door het algemeen bestuurscollege, het lezen van notulen en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

Wij hebben verder kennisgenomen van correspondentie met toezichthouders en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Ten slotte hebben wij schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controleaanpak met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling

Zoals toegelicht in het onderdeel Continuïteit van de Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling in de jaarrekening, is de jaarrekening opgemaakt op basis van de continuïteitsveronderstelling. Bij het opmaken van de jaarrekening heeft het algemeen bestuurscollege een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van de instelling om haar continuïteit te handhaven en de activiteiten voort te zetten voor de voorzienbare toekomst en een continuïteitsparagraaf opgenomen als onderdeel (hoofdstuk 9) van het bestuursverslag.

Wij hebben kennisgenomen van de aandachtspunten in de continuïteitsparagraaf, de specifieke beoordeling met het algemeen bestuurscollege besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd en de in paragraaf 2.2.3 Bestuursverslag van het Wetenschapsaccountantsprotocol OCW 2024 beschreven specifieke werkzaamheden uitgevoerd ten aanzien van de continuïteitsparagraaf.

Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het algemeen bestuurscollege op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden ten aanzien van de continuïteit of het hanteren van de continuïteitsveronderstelling door het algemeen bestuurscollege geïdentificeerd. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. Het kernpunt van onze controle hebben wij met het algemeen bestuurscollege gecommuniceerd, maar vormt geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Verschuivingsrisico van bestedingen tussen bestemde fondsen en projecten met verschillende financieringsbronnen

Risico	Wij zijn bij het identificeren en inschatten van frauderisico's uitgegaan van de veronderstelling dat er bij de opbrengstenverantwoording frauderisico's bestaan. Volgens onze inschatting geeft met name het risico op onjuiste verantwoording van de baten als gevolg van verschuiven van bestedingen tussen bestemde fondsen en projecten met verschillende financieringsbronnen aanleiding tot deze risico's. De Koninklijke Bibliotheek ontvangt geoormerkte rijksbijdragen en voor € 8,2 miljoen aan aanvullende subsidies met bestedingsverplichtingen. Zoals toegelicht in de Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling van de jaarrekening, worden rijksbijdragen in het jaar van toekenning voor het volledige bedrag als bate verantwoord. Indien deze middelen niet volledig zijn besteed in het kalenderjaar wordt dit binnen het eigen vermogen verbijzonderd in publieke bestemmingsfondsen. Deze publieke bestemmingsfondsen hebben per 31 december 2025 een omvang van € 61,9 miljoen en staan in toekomstige jaren ter beschikking voor besteding, waarna onttrekkingen plaatsvinden via de bestemming van het resultaat. De publieke bestemmingsfondsen per 31 december 2025 zijn nader toegelicht in onderdeel Eigen vermogen (3) van de toelichting op de balans.
--------	---

Verschuivingsrisico van bestedingen tussen bestemde fondsen en projecten met verschillende financieringsbronnen

	Zoals toegelicht in de Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling van de jaarrekening, is bij de verantwoording van subsidies (niet zijnde rijksbijdragen) met bestedingsverplichtingen het matchingbeginsel van toepassing. Dit betekent dat lasten en baten die rechtstreeks en tezamen uit dezelfde transacties of andere gebeurtenissen voortvloeien op hetzelfde tijdstip worden verwerkt in de jaarrekening. Het niet-bestede deel van de aanvullende subsidies met bestedingsverplichtingen verantwoord de Koninklijke Bibliotheek als overlopende passief in de kortlopende schulden. Niet-bestede aanvullende subsidies met bestedingsverplichtingen zijn als kortlopende schuld verantwoord voor een bedrag van € 12,5 miljoen per 31 december 2025 en toegelicht in onderdeel Kortlopende schulden (5) van de toelichting op de balans. Vanwege de significante omvang en het geïdentificeerde frauderisico inzake verschuiving van bestedingen tussen bestemde fondsen en projecten met verschillende financieringsbronnen, vormt de verantwoording en de toelichting van de bestemmingsfondsen en baten uit aanvullende subsidies met bestedingsverplichtingen het kernpunt van onze controle van de jaarrekening
Onze controleaanpak	Onze werkzaamheden bestonden onder andere uit het evalueren van de geschiktheid van door de Koninklijke Bibliotheek gehanteerde grondslagen en de verantwoording en toelichting van de bestemmingsfondsen en baten uit aanvullende subsidies met bestedingsverplichtingen in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van het risico op het verschuiven van bestedingen tussen bestemde fondsen en projecten met verschillende financieringsbronnen. Wij hebben steekproeven uitgevoerd op de bestedingen om vast te stellen dat deze zijn verantwoord vanuit de juiste financieringsbron. Voor de memoriaalboekingen is nagegaan dat hier geen sprake is van verschuiving van bestedingen tussen bestemde fondsen en projecten met verschillende financieringsbronnen.
Belangrijke observaties	Uit de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden volgen geen materiële bevindingen ten aanzien van het verschuiven van bestedingen tussen bestemde fondsen en projecten met verschillende financieringsbronnen.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die is vereist op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en op grond van de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.3. Bestuursverslag van het Wetenschapsaccountantsprotocol OCW 2024.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in paragraaf 2.2.3. Bestuursverslag van het Wetenschapsaccountantsprotocol OCW 2024 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het algemeen bestuurscollege is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.3. Bestuursverslag van het Wetenschapsaccountantsprotocol OCW 2024.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het algemeen bestuurscollege voor de jaarrekening

Het algemeen bestuurscollege is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het algemeen bestuurscollege is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de voor de Koninklijke Bibliotheek relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in onderdeel 2.3.1. Relevante wet- en regelgeving van het Wetenschapsaccountantsprotocol OCW 2024. In dit kader is het algemeen bestuurscollege tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het algemeen bestuurscollege noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die voor de Koninklijke Bibliotheek relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het algemeen bestuurscollege afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het algemeen bestuurscollege de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij er sprake is van het voornemen om de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het algemeen bestuurscollege moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De auditcommissie die is ingesteld door het algemeen bestuurscollege heeft tot taak het voorbereiden van besluiten en het adviseren van het algemeen bestuurscollege, onder meer ten aanzien van de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Wetenschapsaccountantsprotocol OCW 2024, het Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie Informatie ter ondersteuning van ons oordeel hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel.

Onze controle bestond verder onder andere uit:

- het in reactie op de ingeschatte risico's uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de instelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het algemeen bestuurscollege en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Communicatie

Wij communiceren met het algemeen bestuurscollege onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan de auditcommissie die is ingesteld door het algemeen bestuurscollege op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de auditcommissie die is ingesteld door het algemeen bestuurscollege dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de auditcommissie die is ingesteld door het algemeen bestuurscollege over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het algemeen bestuurscollege hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Benoeming

Wij zijn door het algemeen bestuurscollege op 1 april 2025 benoemd als externe accountant van de Koninklijke Bibliotheek vanaf de controle van het boekjaar 2025.

Geen verboden diensten

Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Rotterdam, 11 maart 2026

EY Accountants B.V.

w.g. drs. M. Verschoor RA

Statutaire naam, vestigingsplaats en rechtsvorm
Bevoegd gezag nummer 20309
Statutaire naam Koninklijke Bibliotheek
Juridische vorm Publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan met rechtspersoonlijkheid

KVK-nummer 27377634
Sector Onderwijsgerelateerd

Statutair adres
Straatnaam Prins Willem-Alexanderhof
Huisnummer 5
Postcode 2595 BE
Vestigingsplaats Den Haag

Correspondentieadres
Postbusnummer 90407
Postcode 2509 LK
Plaats Den Haag

Website www.kb.nl

Contactpersoon
Annemieke Klein annemieke.klein@kb.nl
Bestuurssecretaris +31 (0)6 28 17 79 30

CC-BY 4.0
Tenzij anders vermeld is alles in dit werk gelicenseerd onder een Creative Commons Naamsvermelding 4.0-licentie. Wanneer je gebruik wilt maken van dit werk, hanteer dan de volgende methode van naamsvermelding: ©2026 KB, Jaarverslag 2025, CC BY 4.0 (zie <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.nl>).

Colofon

Uitgever
KB, 2026

(Eind)redactie
Annemieke Klein
Antoinette Brummelink
Elsbeth Kwant

Meer informatie
annemieke.klein@kb.nl of
directiesecretariaat@kb.nl

Illustraties
Aron Vellekoop León

Vormgeving
Suze Swarte
Laura Bolczek

KB } nationale
bibliotheek